

Indhold

Resumé

1. Indledning	3
2. Udviklingen i det økonomiske råderum	5
2.1 Indledende betragtninger - generelle forudsætninger	5
2.2 Den demografiske udvikling i Århus Kommune	6
2.3 Det økonomiske råderum	8
2.4 Sammenfatning	14
3. De skattefinansierede anlægsudgifter i Århus Kommune	16
3.1 Analyse af basisanlægsniveau	16
3.2 Udviklingen i de skattefinansierede anlægsudgifter - historisk set	16
3.3 Udviklingen i KB-bevillinger og rammebeløb	20
3.4 Udmøntning af anlægsreserverne	21
3.5 Netto-anlægsudgifter og finansiering 2003-2013	23
4. Forslag til anlægsinvesteringer	25
4.1 De indkomne forslag	25
4.2 Resumé af 19 forslag	28
4.3 Illustration af de økonomiske konsekvenser: 3 scenarier	49
5. Konklusion	55

Appendiks

1. Befolknings udviklingen i Århus Kommune
2. Forudsætninger for beregningen af det økonomiske råderum
3. Oversigt over forslagene fra magistratsafdelingerne

Bilag

Kopi af forslagsbeskrivelser fra magistratsafdelingerne

Resumé

Denne analyse skal tilvejebringe en vurdering af de næste 10 års anlægsbehov og finansieringsmuligheder, som kan danne grundlag for den politiske drøftelse af de fremtidige prioriteringer på anlægsområdet.

Analysen har tre hoveddele (kapitel 2-4) og er i øvrigt struktureret som følger:

- Kapitel 1 indeholder en indledning med en omtale af baggrunden for analysen og den anvendte metode til at udarbejde analysen.
- Kapitel 2 gennemgår de finansielle og udgiftsmæssige problemstillinger for Århus Kommune med henblik på at skabe et overblik over det fremtidige økonomiske råderum.
- Kapitel 3 indeholder en oversigt over udgifterne på anlægsområdet. Med udgangspunkt i de seneste 10 års anlægsudgifter gennemføres en analyse af det fremtidige anlægsniveau.
- I kapitel 4 foretages der med udgangspunkt i konklusionerne i de foregående kapitler en gennemgang af en række mulige fremtidige anlægsprojekter. Gennemgangen tager udgangspunkt i tre kriterier: 1) De af hver af magistratsafdelingerne 3 højest prioriterede forslag til anlægsinvesteringer, 2) de anlægsformål, hvortil der i eksisterende budgetter er afsat delvis finansiering, samt 3) de projekter, der er nævnt i analyseindstillingen, som danner baggrund for denne rapport.

Desuden foretages som eksempel en scenariebaseret gennemgang af forslagene, der viser forskellige kombinationer af forslag og sammenholder resultatet med den økonomiske råderumsbetragtning beskrevet i kapitel 2.

- I kapitel 5 konkluderes på analysen. Det konkluderes i fremskrivningen, at de samlede finansieringsmuligheder for anlæg i et 10-årigt perspektiv udgør ca. 1,5 mia. kr. Det er i den forbindelse forudsat:

- at kommunens økonomi ultimo perioden ikke forværres i forhold til periodens start,
- at der gennemføres en i historisk perspektiv særdeles lav vækst i de skattefinansierede driftudgifter på 0,5 procent årligt,
- at udskrivningsprocenten for indkomstskat er uændret.

Det skal bemærkes, at niveauet på i alt 1,5 mia. kr. til anlæg i perioden 2003-2013 svarer det nuværende niveau for anlægsudgifter.

Magistratsafdelingerne har i alt foreslået 71 anlægsprojekter. Udgifterne hertil overstiger langt den forudsatte finansiering på 1,5 mia. kr. i perioden 2003-2013. Det nødvendiggør en prioritering mellem forskellige anlægsprojekter. Med denne analyse er forsøgt skabt et grundlag for en sådan prioritering.

- I appendiks 1 og 2 er der nærmere redegjort for de beregningsmæssige forudsætninger vedrørende den fremtidige befolkningsudvikling og det økonomiske råderum. I appendiks 3 findes en tabeloversigt over samtlige indsendte forslag fra magistratsafdelingerne.
- I et bilag til anlægsanalysen er de samlede forslagsbeskrivelser fra magistratsafdelingerne optrykt.

1. Indledning

Byrådet vedtog den 19. december 2001 en indstilling om igangsætning af nye budget- og revisionsanalyser i tilknytning til budgettet for 2003-2006.

I indstillingen indgik følgende forslag til budgetanalyse på anlægsområdet:

"På baggrund af de mange store anlægsønsker til debat i Århus Kommune - eksempelvis Multimediehuset, sporvogne, busprioriteringer, tunnel under Marselis Boulevard, den bynære havnefront, fritlægning af resten af åen, modernisering af folkeskolen og en ny skole i Lisbjerg - ønskes der en analyse af dels finansieringsmulighederne på anlægsområdet de næste 10 år og dels de fremtidige anlægsbehov.

Analysen skal understøtte den politiske prioritering af de fremtidige anlægsinvesteringer og skal således være udgangspunkt for en politisk drøftelse af en 10-årig investeringsplan for Århus Kommune. Finansieringsmulighederne ønskes beskrevet med udgangspunkt i anlægsbudgetterne de seneste 3-5 år samt ud fra forskellige scenarier om de økonomiske forudsætninger i den kommende 10-års periode. Oversigten over anlægsbehovene skal indeholde dels ønskerne til nye større anlægsprojekter, dels en vurdering af det løbende udgiftsbehov til eksempelvis bygningsvedligeholdelse, veje m.v.

Det indstilles, at Borgmesterens Afdeling gennemfører en budgetanalyse med henblik på at understøtte den politiske prioritering af fremtidige anlægsinvesteringer. Analysen skal gennemføres via en inddragelse af magistratsafdelingerne og skal resultere i en vurdering af de næste 10 års anlægsbehov samt de heraf følgende finansieringsbehov og finansieringsmuligheder.

Analysen af anlægsområdet skal færdiggøres med henblik på, at denne kan fremlægges i forbindelse med Byrådets målstyringskonference ultimo maj 2002."

Borgmesterens Afdeling har på baggrund af Byrådets beslutning udarbejdet denne rapport. Rapporten indeholder en analyse af finansieringsmulighederne - det økonomiske råderum - for anlægsinvesteringer i de kommende

10 år. Denne del af analysen er i lighed med analysen *Service 2020 - udfordringer og valg* (1999) udarbejdet ud fra en scenariebaseret beskrivelse af de økonomiske forudsætninger i perioden.

Rapporten indeholder desuden en oversigt over forslag til fremtidige anlægsinvesteringer. Således anmodede Borgmesterens Afdeling den 10. januar 2002 magistratsafdelingerne om senest den 1. marts 2002 at fremsende:

"1. Forslag til anlægsinvesteringer i et 10-årigt perspektiv. Det forudsættes, at der er tale om investeringer af en vis tyngde, som udgangspunkt minimum tocifrede millionbeløb, jf. også de nævnte eksempler. Borgmesterens Afdeling vil i analysen tilstræbe, at løbende mindre investeringsbehov som f.eks. vedligeholdelse mv. også fremover kan tilgodeses, idet der forud for den 10-årige prioritering foreslås afsat finansiering til eksisterende KB-bevillinger samt et rammebeløb herudover til udmøntning med ca. 2 års mellemrum.

Forslagene skal omfatte en beskrivelse af de kommunaløkonomiske konsekvenser, herunder evt. afledte driftsudgifter af anlægsinvesteringerne. Beregningsforudsætninger bedes anført, evt. som bilag. Om muligt bedes angivet alternative niveauer for de enkelte forslag/projekter, således at Byrådets prioriteringsmuligheder bliver bedre end "Ja eller Nej" til det enkelte forslag.

2. Forslag til hel- eller delvis finansiering af anlægsinvesteringerne, eks. via omprioriteringer, fremtidige driftsbesparelser, eksterne bidrag mv."

Magistratsafdelingerne blev samtidig anmodet om at prioritere de fremsendte anlægsønsker. De samlede forslag fra magistratsafdelingerne er optrykt i et bilag til denne rapport.

Anlægsbehovet i analysen er som anført i Byrådets beslutning dels beskrevet via de anlægsønsker, der er fremsendt fra magistratsafdelingerne, dels ud fra en vurdering af det løbende udgiftsbehov til bygningsvedligeholdelse m.v.

Analysens formål om at understøtte den politiske prioritering af fremtidige anlægsinvesteringer

ger har været styrende for rapportens udformning.

Overordnet kan den politiske prioritering af fremtidige anlægsinvesteringer siges at omfatte tre typer prioriteringer:

1) Hvor meget ønskes samlet anvendt til anlæg i de næste 10 år i lyset af det beregnede råderum ?

Dette er en prioritering mellem driftsudgifter og anlægsudgifter.

Eksempelvis kan en reduceret vækst i driftsudgifterne i løbet af perioden 2003-2013 muliggøre en opsparing, der kan finansiere anlægsinvesteringer i slutningen af perioden eller et løbende forhøjet anlægsniveau.

2) Hvor meget af den samlede finansiering til anlæg (jf.1) ønskes prioriteret ved indgangen til perioden ?

Dette er en prioritering mellem det lange og det korte sigt.

Der kan efterfølgende opstå nye behov, som ønskes imødekommet. Derfor anbefales det at reservere finansiering til fremtidige behov, dvs. en form for "anlægsreservebuffer". Der vil skulle ske en politisk prioritering med hensyn til størrelsen af anlægsreservebufferen. Jo større anlægsreservebuffer, jo mindre finansiering til prioritering i et 10-årigt perspektiv i begyndelsen af perioden 2003-2013.

3) Hvilke anlægsprojekter ønskes prioriteret fremfor andre ?

Dette er en prioritering mellem forskellige projekter inden for den langsigtede finansieringsramme (jf. 2).

Forudsætningerne for de ovenfor nævnte tre typer af prioriteringer er i denne analyse beskrevet i henholdsvis kapitel 2: *Det økonomiske råderum*, kapitel 3: *Anlægsudgifterne i Århus Kommune* og kapitel 4: *Forslag til anlægsinvesteringer*.

2. Udviklingen i det økonomiske råderum

2.1 Indledende betragtninger - generelle forudsætninger

De generelle forudsætninger for gennemgangen af det fremtidige økonomiske råderum følger naturligt af de overordnede økonomiske styringsprincipper for Århus Kommune som vedtaget af Byrådet.

I budgettet for 2002 har Byrådet vedtaget følgende mål for økonomien:

“Økonomien skal balancere, således at kommunen ikke igen får gæld og renteindtægterne bibeholdes.”

Udgangspunktet er således, at den finansielle egenkapital (definition findes i tekstboksene her på siden) ultimo 10-års perioden ikke forværres i forhold til periodens start. Derved er renteindtægterne i 2002 forudsat bibeholdt i hele perioden.

Hvis den positive finansielle egenkapital ved begyndelsen af perioden omvendt var forudsat forbrugt i perioden, ville det reducere renteindtægterne, og dermed det økonomiske råderum på længere sigt.

Hertil kommer, at der med de valgte forudsætninger fortsat vil være et uforbrugt overskud på de decentraliserede områder efter 2013 på ca. 300 mio. kr. Forbruges disse i løbet af analyseperioden, vil det forværre den finansielle egenkapital med forbruget samt renteindtægterne heraf.

Endvidere forudsættes en uændret indkomstskatteprocent i hele analyseperioden.

Endelig forudsættes det, at aftaler mellem regeringen og KL om rammerne for den kommunale økonomi overholdes.

Under forudsætning af, at serviceniveauet i kommunen holdes uændret i perioden 2003-2013, vil befolkningsudviklingen alene afstedkomme øgede udgifter på serviceområderne, som vil lægge et pres på kommunens økonomi.

Da gruppen af 25-64-årige fremover ikke vil stige, vil muligheden for i fremtiden at afholde udgifter udover hvad befolkningsudviklingen tilsiger, dermed være mere begrænset end tidligere.

Dette skal også ses i lyset af forventningen til de kommende års regeringsaftaler eller lovgivning, idet regeringen forudsætter en realvækst i de offentlige udgifter på 0,5 procent årligt efter 2005.

I dette afsnit vil kommunens fremtidige råderum blive analyseret i lyset af den nuværende situation og forventningen til den fremtidige udvikling.

I afsnit 2.2 beskrives den demografiske udvikling i kommunen, som lægger op til analysen af råderummet i afsnit 2.3. Endelig sammenfattes råderumsbetragtningen i afsnit 2.4.

Kommunens overskud er overordnet et udtryk for balancen mellem de skattefinansierede udgifter og indtægter.

- *De skattefinansierede udgifter opgøres som summen af de skattefinansierede nettodriftsudgifter og nettoanlægsudgifter samt momsudgifter og nettorentsudgifter.*
- *De skattefinansierede indtægter består af skatteindtægter fra borgere og virksomheder samt generelle tilskud fra staten*

Kommunens finansielle egenkapital er overordnet et udtryk for kommunens nettogæld og er defineret som summen af:

- *Kommunens kassebeholdning*
- *Pantebrevsbeholdningen*
- *Gæld på de skattefinansierede områder (kort og langfristet)*

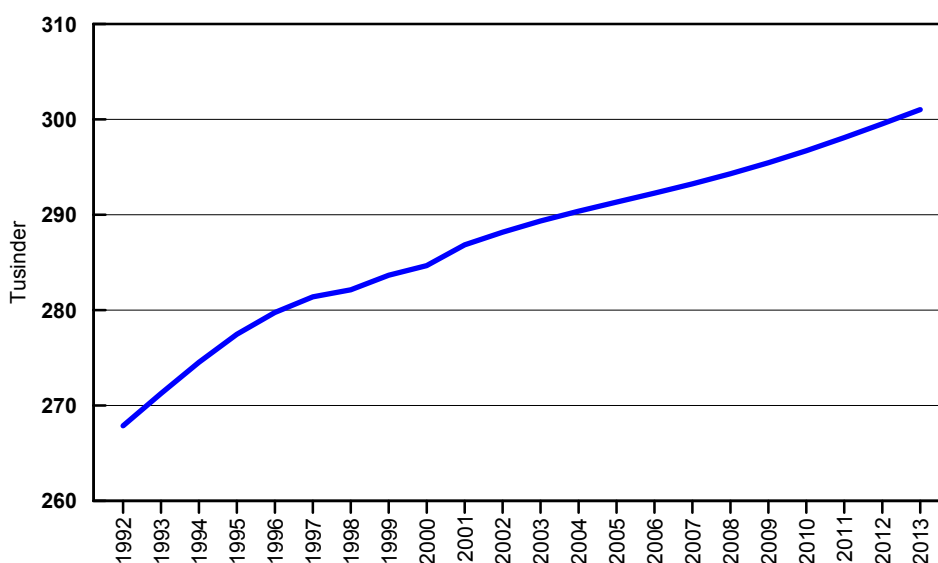
Den finansielle egenkapital er en statuspost, der hvert år ændrer sig med overskuddet som defineret i tekstboksen ovenfor.

2.2 Den demografiske udvikling i Århus Kommune

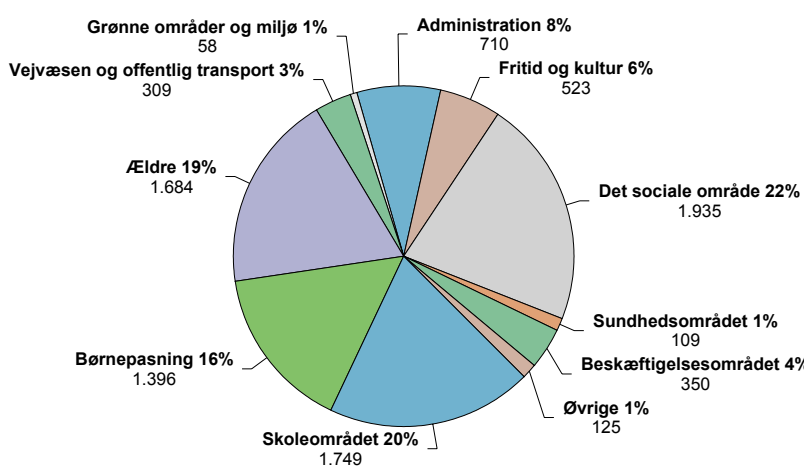
I 2002 er der 288.000 indbyggere i Århus Kommune. Frem til år 2013 forventes kommunens befolkning at stige med 13.000 personer, svarende til i alt 4,5% eller ca. 1170 personer årligt, jf. figur 2.1. I perioden 1992-2002 steg befolkningen med ca. 1900 personer årligt. Den

fremtidige befolkningsvækst forventes således at være aftagende i forhold til tidligere. I forhold til kommunens fremtidige økonomi er det den relative udvikling mellem de forskellige befolkningsgrupper, der påvirker forholdene på udgiftssiden og indtægtssiden i op eller nedadgående retning. I det følgende beskrives først udviklingen på udgiftssiden, dernæst udviklingen på indtægtssiden.

Figur 2.1. Udviklingen i befolkningstallet i Århus Kommune, 1992-2013.

Figur 2.2 Skattefinansierede nettodriftsudgifter i mio. kr. og i % fordelt på serviceområder i budget 2002, (2002 priser)

Udgifterne på de store serviceområder, børnepasning, folkeskolen og ældreplejen, afhænger af befolkningsudviklingen og udgør samlet over

50% af de samlede skattefinansierede nettodriftsudgifter, jf. figur 2.2.

Frem til 2006 er befolkningsudviklingen i Århus Kommune præget af moderate stigninger i antallet af skolebørn og ældre over 65 år. I samme periode forventes antallet af småbørn at være uændret.

Efter 2006 øges stigningen i antallet af ældre over 65 år, således der i 2013 vil være 20% eller ca. 6000 flere ældre over 65 år i forhold til 2006.

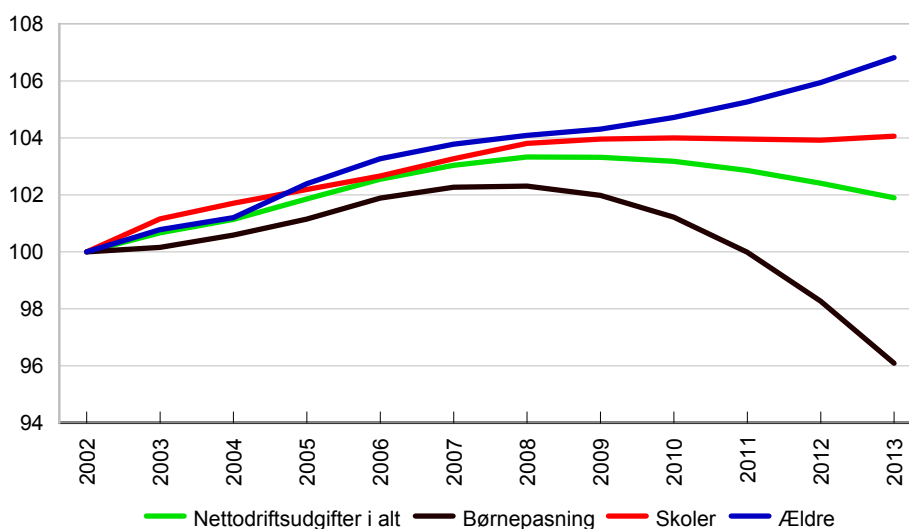
De udgiftsmæssige konsekvenser af befolkningsudviklingen fremgår af figur 2.4, hvor udviklingen i nettodriftsudgifter på de befolkningsafhængige sektorer er illustreret. I figuren er nettoudgifterne på de enkelte serviceområder indekserede med 2002 som udgangspunkt og sammenlignet med udviklingen i de totale nettodriftsudgifter på de befolkningsafhængige områder. Dvs. der ses i figuren bort fra de driftsudgifter, som ikke er befolkningsafhængige.

Udgifterne til ældreområdet ventes at stige med 7% alene på baggrund af den demografiske udvikling. Det er værd at bemærke i denne sammenhæng at andelen af over 80-årige, som gennemsnitligt har det største plejebæhov, først ventes for alvor at stige efter 2013, hvorfor der vil komme markant større stigninger i udgifterne til ældreområdet efter 2013. I forhold til Danmarks Statistiks forventninger til udviklingen på landsplan, hvor andelen af over 80-årige er stigende i perioden frem til 2013, er der således en forsinket effekt i Århus Kommune.

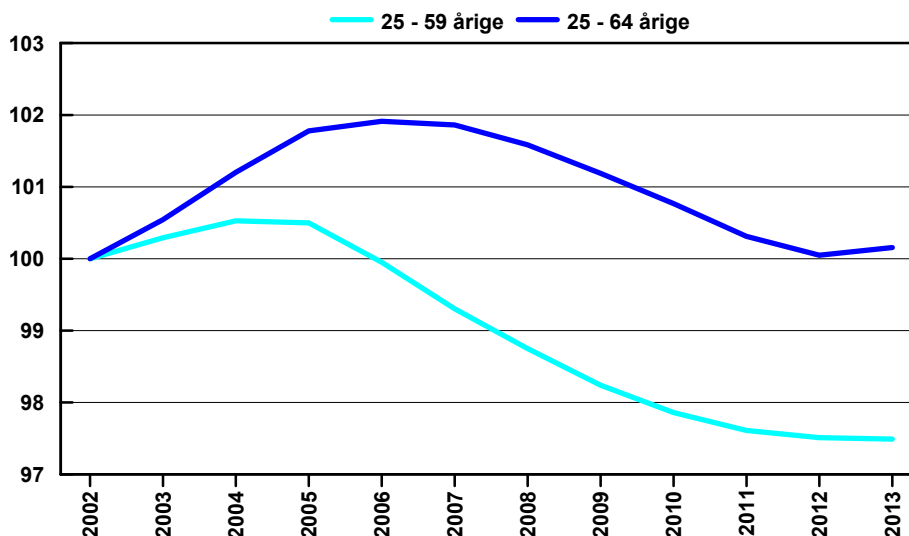
Det her forventede mønster i udvikling i antallet af ældre i Århus Kommune svarer i øvrigt til forventningen i rapporten *Service 2020 - udfordringer og valg*, som Århus Byråd fik udarbejdet i 1999.

Udgifterne til børnepasning forventes at falde i perioden frem til 2013 med ca. 4%, mens der modsat kommer en stigning på skoleområdet på 4% i samme periode.

Figur 2.4: Udviklingen i befolkningsafhængige nettodriftsudgifter fordelt på hhv. sektorer og hele kommunen i perioden 2002-2013. Indeks 2002 = 100

Figur 2.5: Udviklingen i antallet af 25 - 59 årige og 25 - 64 årige i Århus Kommune, 2002-2013. Indeks 2002 = 100

Udviklingen i den del af befolkningen, der befinder sig i den erhvervsaktive alder, har en naturlig sammenhæng med stigningen i de ældre befolkningsgrupper.

Som det fremgår af figur 2.5 forventes befolkningen i den erhvervsaktive alder målt som kommunens 25-64 årige at stige fra 2002 og frem til år 2005. Stigningen forventes at være på knap 3.000 personer.

Fra 2005 og frem til 2013 forventes andelen dog at falde med 2.700 personer. Totalt set forventes antallet af 25-64 årige kun at stige med knap 300 personer fra 2002 til 2013.

Den fremtidige udvikling adskiller sig markant fra perioden før 2002, hvor antallet af personer i den erhvervsaktive alder voksede med større hast. Samtidig er ledigheden faldet i den periode. Ledigheden var i 1993 på 13,4 procent, mens den i december 2001 var faldet til 5,2 procent.

Både befolkningstilvæksten og faldet i ledigheden har haft positiv indvirkning på kommunens indtægter i perioden 1993 til 2002. En tilsvarende positiv indvirkning kan således ikke forventes i fremtiden.

Gennemsnitsalderen for andelen af befolkningen i den erhvervsaktive aldersgruppe er stigende. Målt i antallet af 25-59 årige forventes befolkningsgruppen at falde 2,5 procent fra

2002 til 2013, hvilket svarer til godt 3700 personer.

Derimod forventes antallet af 60-64 årige at stige med en tredjedel, hvilket svarer til knap 4000 personer. Når andelen der befinder sig i den erhvervsaktive alder betegnes som stort set uændret fra 2002 til 2013 forudsættes det imidlertid, at de 25-59-årige og de 60-64-årige har ens erhvervsfrekvens. Da det ikke er tilfældet (de 60-64 årige har en lavere erhvervsfrekvens), er det mere sandsynligt, at det samlede demografiske bidrag fra aldersgruppen 25-64-årige reelt vil medføre et fald i arbejdsstyrken frem til 2013.

Dette har konsekvenser for kommunens fremtidige indkomstskatter, hvor der ikke kan forventes samme demografisk betingede stigning som tidligere.

Modsat vil især andelen af ældre og studerende være stigende. Da disse grupper oppebærer skattepligtige indtægter, kan det til dels kompensere for et fald i arbejdsstyrken.

2.3 Det økonomiske råderum

Analysen af Århus Kommunes økonomiske råderum er opbygget om nøgletallene i kommunens resultatopgørelse: overskud og finansiel egenkapital.

I resultatopgørelsen angiver overskuddet forskellen mellem indtægter og udgifter på det skattefinansierede område. "Hvile i sig

selv"-området og den ikke-skattefinansierede del af ældreboliger er ikke medregnet i overskuddet.

Den finansielle egenkapital er et udtryk for kommunes nettogæld på det skattefinansierede område og udvikler sig hvert år med overskuddet som defineret ovenfor.

Det skal understreges, at der i de efterfølgende råderumsberegninger, alene er tale om en scenariebaseret opgørelse, der tager sit udgangspunkt i det vedtagne budget for *året 2002*. Budgetforudsætningerne for budget 2003 og senere år er således ikke fuldt ud kendte og vil bl.a. afhænge af indholdet af en eventuel aftale mellem regeringen og KL om den kommunale økonomi for 2003 og senere år. Af denne og en række andre grunde (bl.a. anvendelsen af faste 2002-priser i anlægsanalysen, forskellige skatteforudsætninger, m.fl.) vil der givetvis *forekomme afvigelser mellem det scenariebaserede råderum i anlægsanalysen og nøgletallene i Magistratens budgetforslag for 2003*.

Råderumsberegningen kan derfor *ikke* opfattes som et skøn over nøgletallene i Magistratens Budgetforslag 2003. Anlægsanalysen er ikke tænkt som en eksakt opgørelse på kort sigt, men derimod som et scenariebaseret værktøj til at vurdere muligheder og udfordringer i et 10-årigt perspektiv.

Alle priser i alle år er opgjort i 2002-niveau. Dette gælder også skatter og generelle tilskud m.v., der i budgetmæssig sammenhæng opgøres i løbende priser. Begrundelsen er hensynet til sammenlignelighed over en 10-årig periode.

For 2001 er angivet forventet resultat 2001, for 2002 er angivet vedtaget budget 2002, korrigeret for anlægsudgifterne til opsparingen til Marselis-tunnelen samt Infrastrukturpuljen, der beregningsteknisk er flyttet ind i perioden 2003-2013. Dette er stort set uden betydning for den finansielle egenkapital ultimo perioden, men giver en bedre oversigt over finansieringsmulighederne i 2003-2013.

Fra og med 2003 er udgifter og indtægter fremskrevet med en række forudsætninger, der dels tager udgangspunkt i det vedtagne budget 2002, dels tager udgangspunkt i den seneste befolkningsprognose fra september 2001.

Forudsætningerne er nærmere beskrevet i appendiks 2, men resumeres i udvalg i det følgende.

Udgifter

Udgifterne på det skattefinansierede område består primært af driftsudgifter, anlægsudgifter og renteudgifter.

Driftsudgifterne er opdelt i to grupper: Driftsudgifter som er forudsat at afhænge af befolkningsudviklingen, henholdsvis driftsudgifter som er forudsat ikke at afhænge af befolkningsudviklingen.

Driftsudgifter som er forudsat at afhænge af befolkningsudviklingen

En væsentlig del af driftsudgifterne på de store serviceområder afhænger af befolkningsudviklingen. De største udgiftsområder, som afhænger af befolkningsudviklingen, er pasning af børn i 0-6 års alderen, folkeskolen og pleje af ældre på 65 år og derover. Disse beløb er fremskrevet med de befolkningsmodeller, som anvendes i den almindelige budgetlægning.

Ved befolkningsfremskrivningen af udgifterne er forudsat et uændret serviceniveau. Det betyder, at hvis en befolkningsgruppe bliver større på områder dækket af budgetmodeller, vil udgifterne stige, og omvendt vil udgifterne falde, hvis befolkningsgruppen bliver mindre.

En betingelse for at overholde forudsætningen om uændret serviceniveau er således, at der er vilje til at omprioritere mellem de kommunale serviceområder i takt med befolkningsudviklingen. Hvis ikke denne omprioritering finder sted, vil det ikke være muligt at opnå den beregnede udvikling i økonomien.

På baggrund af de opstillede forudsætninger kan den befolkningsafhængige vækst i driftsudgifterne opgøres til ca. 0,1 procent om året i gennemsnit i perioden 2003-2013. Dette svarer i øvrigt til niveauet i analysen *Service 2020 - udfordringer og valg* (1999). Det skal understreges at beregningen som nævnt hviler på forudsætningen om vilje til at omprioritere mellem serviceområderne ved forskydninger i befolkningsgruppernes relative størrelser.

Driftsudgifter som ikke afhænger af befolkningsudviklingen

En række udgifter er forudsat at være uafhængige af befolkningsudviklingen og dermed som udgangspunkt uændrede i perioden 2002 til 2013. Det drejer sig bl.a. om udgifter til indkomstoverførsler, administration, børnesundhed, grønne områder og miljø, biblioteksvæsenet, fritid og kultur, vejvæsen og den kollektive trafik. Forudsætningen er nærmere begrundet i appendiks 2.

Såfremt det nuværende serviceniveau ønskes fastholdt, udtrykker forudsætningen et krav om effektivitetsstigninger, da befolkningstallet i samme periode stiger. Et serviceløft kan med de valgte forudsætninger i udgangspunkt kun ske ved omprioriteringer og effektivitetsstigninger.

Samlet vækst i driftsudgifter

Foruden den befolkningsafhængige vækst i de samlede driftsudgifter, der som nævnt udgør ca. 0,1 procent årligt i perioden, er beregningsteknisk forudsat en yderligere realvækst i de samlede driftsudgifter på 0,4 procent årligt.

Herved er den samlede forudsatte vækst i driftsudgifter ca. 0,5 procent årligt i perioden. Dette er i historisk perspektiv en lav realvækst i driftsudgifterne. Således voksede KL-kommunernes opgavekorrigerede serviceudgifter i regnskaberne for perioden R1995-R2000 med gennemsnitligt 2,0 procent årligt. Opgavekorrigeret betyder, at der beregningsteknisk er rensset for de ændringer i udgifterne, der følger af ny lovgivning.

Selv om den i anlægsanalysen forudsatte årlige vækst i driftsudgifterne på ca. 0,5 procent således er lav, skønnes det ikke realistisk at forudsætte et højere niveau på baggrund af regeringens målsætning om en vækst i de samlede offentlige udgifter på 0,5 procent efter 2005.

Det skal understreges, at den forudsatte udgiftsvækst på 0,4 procent ud over hvad befolkningsudviklingen tilsiger kun kan anvendes til serviceløft, såfremt de øvrige forudsætninger holder. Hvis der f.eks. ikke (som forudsat ovenfor) sker en effektivisering i de øvrige driftsudgifter, eller hvis de ikke-styrbare udgifter, herunder overførsler, udvikler sig mindre gunstigt end forudsat, vil råderummet til serviceløft blive mindre end 0,4 % p.a.

Endelig er det selvsagt ikke givet, at indtægterne i Århus Kommune vil være tilstrækkelige til at finansiere en vækst i driftsudgifterne, der svarer til det forudsatte niveau på landsplan. Således har eksempelvis udfordringen i de sidste år af 4-års perioden 1999-2002 ikke været at holde udgiftsvæksten i serviceudgifterne under den aftalte 1 procent, men derimod at finansiere en vækst på 1 procent.

Såfremt der er politisk ønske herom kan en andel af det forudsatte råderum til serviceløft i stedet anvendes til at finansiere anlægsudgifter. Eksempelvis vil en opsparing i form af en 0,1 procentpoints reduktion i den ikke-befolkningsafhængige vækst i driftsudgifterne (fra 0,4 procent til 0,3 procent) i *hvert* af årene 2003-2013 muliggøre en enkeltstående anlægsinvestering i 2013 på 788 mio. kr. uden at forringe den finansielle egenkapital ultimo perioden. I et enkelt år giver en 0,1 procent reduktion i væksten i driftsudgifterne i alt ca. 9 mio. kr. i ekstra råderum. En reduktion i væksten i driftsudgifterne fra 0,4 % til 0,3 % vil naturligvis forøge forskellen mellem det tidligere (1995-2000) og det fremtidige niveau.

Anlægsudgifter

De skattefinansierede nettoanlægsudgifter følger den nærmere beskrivelse heraf i afsnit 3. Nettoudgifterne forudsættes i de fleste år i perioden at udgøre i størrelsesordenen ca. 225 mio. kr. Heri er på baggrund af gennemsnittet de seneste 10 regnskabsår forudsat nettoindtægter vedrørende jordforsyningen på 50 mio. kr. årligt.

Renteudgifter

I budget 2002 er budgetteret med 108 mio. kr. i renteindtægter. Da regnskabet for 2001 endnu ikke er aflagt, forudsættes 2002 at være udgangsniveauet for perioden 2003-2013. Herudover er renteindtægterne korrigeret for en forrentning på 5 procent af det akkumulerede årlige overskud eller underskud.

Indtægter

Indtægterne på det skattefinansierede område består af skatter samt generelle tilskud og udligning.

Skatter

Skatterne er forudsat at stige med befolkningsudviklingen plus en yderligere realvækst.

Stigning i skatter som følge af befolkningsudviklingen

Indkomstskatteindtægterne er fremskrevet med den befolkningsmæssige udvikling på baggrund af den gennemsnitlige indtægt pr. aldersgruppe. I perioden 2003-2013 giver det en gennemsnitlig årlig stigning i udskrivningsgrundlaget på ca. 0,35 procent.

Alle øvrige skatter er holdt konstante. Da de øvrige skatter forudsættes uændrede, bliver den gennemsnitlige årlige demografiske vækst i de samlede kommunale skatteindtægter på ca. 0,30 procent i perioden 2003-2013.

Med befolkningsfremskrivningen af indkomstskatteindtægterne bliver det demografiske bidrag til arbejdsstyrken indregnet på indtægtssiden. Selv om antallet af 25 til 64-årige ikke stiger fra 2003 til 2013, vokser kommunens skatteindtægter. Det skyldes, at der er et stigende antal personer uden for aldersgruppen 25 til 64 år, der oppebærer en indtægt. Det gælder for eksempel studerende og pensionister.

Ved at fremskrive skatteindtægterne med den gennemsnitlige indtægt pr. aldersgruppe forudsættes implicit, at erhvervsfrekvensen i de enkelte aldersgrupper forbliver uændret. Hvis for eksempel i stedet en større andel af de flygtninge og indvandrede, der i dag står uden for arbejdsmarkedet, vinder fodfæste på arbejdsmarkedet, vil en større andel af gruppen af 25 til 64-årige indgå i arbejdsstyrken. Dermed vil arbejdsstyrken kunne vokse, selv om aldersgruppen af 25 til 64-årige ikke vokser. Dette vil kunne give øgede skatteindtægter. Denne effekt er ikke indregnet i analysen.

Samlet realvækst i skatter

Udover kommunens indtægtsfremgang som følge af befolkningsudviklingen er indkomstskatteindtægterne tillagt en yderligere realvækst på 0,2 procent om året. Realvæksten på 0,2 procent

kan forklares ved, at varepriserne forventes at stige mindre end lønnen. Skatteindtægterne afhænger af lønudviklingen, mens de kommunale udgifter både afhænger af lønudviklingen og prisudviklingen. Hvis lønnen forventes at stige mere end priserne vil der være en større vækst i skatterne end i udgifterne. Den forudsatte realvækst hviler på en beregning, som anvender Finansministeriets langsigtede forventninger til pris- og lønudviklingen. En uddybning er givet i appendiks 2.

Da den demografisk betingede vækst i skatteindtægterne som nævnt udgør ca. 0,3 procent årligt i perioden 2003-2013, bliver den samlede forudsatte vækst i skatteindtægterne ved beregningen af det økonomiske råderum ca. 0,5 procent årligt i perioden.

Generelle tilskud og udligning

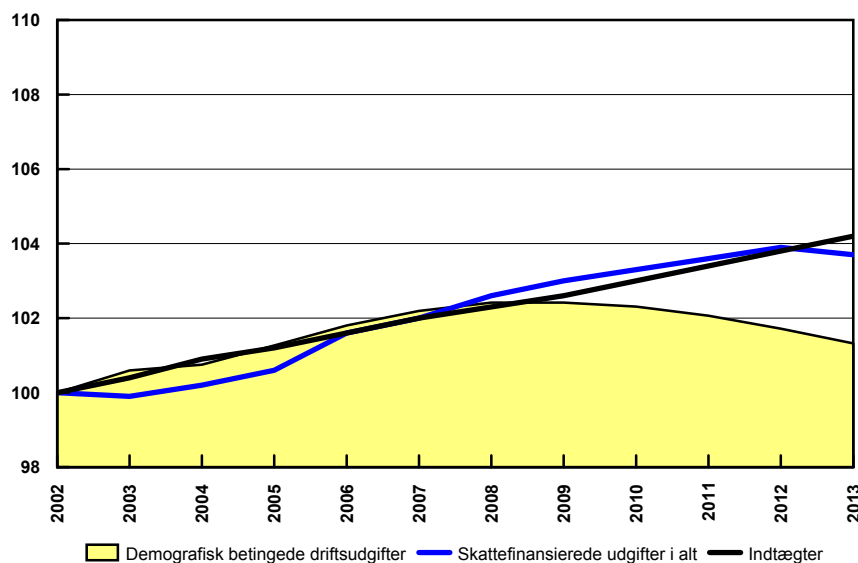
I perioden 2003 til 2013 er generelle tilskud og udligning forudsat uændret fra 2002-niveauet i budget 2002-2005. Denne forudsætning har baggrund i en række forhold og antagelser, som er begrundet nærmere i appendiks 2.

Her skal fremhæves, at da den forventede årlige vækst i de samlede skatter udgør 0,5 procent, er det ikke forudsat, at staten reducerer bloktilskuddet i perioden. Det skyldes, at regeringens forudsætning om udgiftsvæksten på landsplan tilsvarende er 0,5 procent årligt efter 2005.

At de to vækstprocenter modsvarer hinanden er et tilfælde. Hvis til gengæld væksten i skatterne lå over 0,5 procent, måtte man forudsætte en reduktion i indtægterne fra generelle tilskud og udligning i stedet for som nu uændrede indtægter.

Det skal bemærkes, at der er store usikkerheder om de fremtidige indtægter fra generelle tilskud og udligning. Ud over usikkerheden ved de gjorte antagelser (se i øvrigt appendiks 2) er der store usikkerheder om konsekvensen for Århus Kommune af den reform af tilskuds- og udligningssystemet, som forventes gennemført med virkning fra 2004, idet der er lagt op til en gennemgribende reform af hele systemet.

Figur 2.6 Udviklingen i befolkningsafhængige driftsudgifter samt samlede skattefinansierede udgifter og indtægter, Indeks 2002=100.

Det økonomiske råderum 2003-2013

På baggrund af de ovennævnte forudsætninger er udviklingen i Århus Kommunes økonomiske råderum frem til 2013 beregnet. Udviklingen er illustreret i to figurer.

Figur 2.6 illustrerer udviklingen i udgifter og indtægter frem til 2013 *set i forhold til 2002*. Der er med andre ord foretaget en indeksering med 2002 som udgangspunkt. Det gule område repræsenterer udviklingen driftsudgifterne på de befolkningsafhængige områder, herunder børnepassning, folkeskole og ældrepleje under forudsætning om, at der løbende omprioriteres mellem områderne ved forskydninger i befolkningsgruppernes relative størrelse.

De befolkningsafhængige driftsudgifter vokser frem til 2009 med ca. 2,4 procent, hvorefter der sker et fald (primært pga. færre børn i alderen 0-5 år). I 2013 er de befolkningsafhængige driftsudgifter ca. 1,3 procent højere end i 2002, hvilket svarer til en gennemsnitlig årlig vækst på ca. 0,1 procent. Dette svarer i øvrigt til niveauet i rapporten *Service 2020-udfordringer og valg* (1999). Det skal understreges, at umiddelbart efter 2013 sætter en markant vækst i antallet af over 80-årige ind, hvorfor de samlede

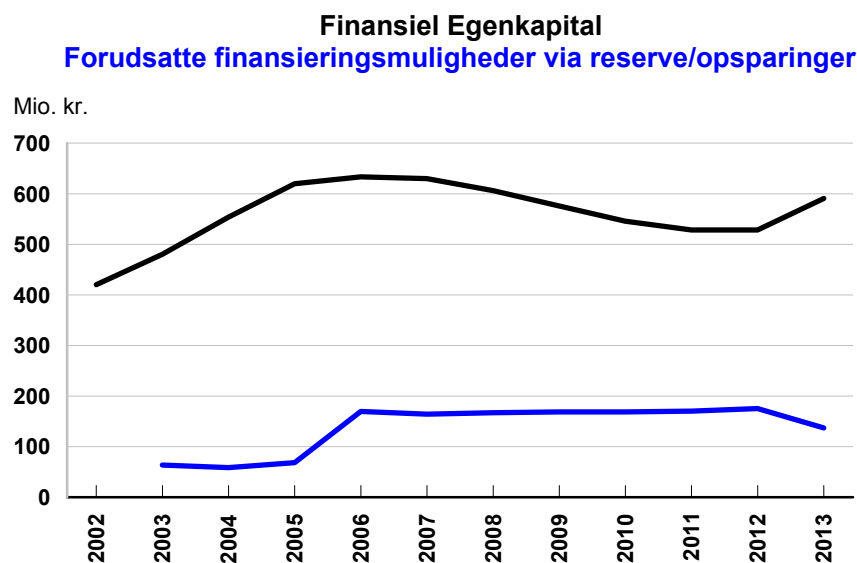
befolkningsafhængige driftsudgifter herefter stiger markant.

Den blå kurve i figur 2.6 viser udviklingen i de samlede skattefinansierede nettodrifts- og anlægsudgifter. Udgifterne forventes samlet at stige med ca. 3,7 procent frem til 2013, hvilket foruden væksten i de befolkningsafhængige driftsudgifter primært skyldes en yderligere forudsat vækst i driftsudgifterne på 0,4 procent årligt. Endelig viser den sorte kurve i figur 2.6 udviklingen i de samlede indtægter, der forventes at stige med samlet ca. 4,2 procent frem til 2013. Væksten skyldes primært den beregnede stigning i indkomstskatterne.

Umiddelbart synes indtægtskurven at ligge stadig højere end de demografisk betingede driftsudgifter mod slutningen af perioden, men som nævnt sætter en markant vækst i antallet af over 80-årige ind umiddelbart efter 2013, hvorfor forskellen herefter væsentligt indsnævres.

I figur 2.6 følges de to kurver for henholdsvis samlede udgifter og indtægter nogenlunde ad i perioden. Dette afspejles i udviklingen i den finansielle egenkapital, som er vist i figur 2.7 nedenfor.

Figur 2.7 Udviklingen i den finansielle egenkapital samt finansieringsmuligheder, 2002-2013, (2002 priser i mio. kr.)

I figur 2.7. viser den øverste, sorte kurve udviklingen i den finansielle egenkapital frem til 2013. Som forudsat indledningsvist i kapitel 2 er den finansielle egenkapital positiv i alle år, dvs. kommunen gældsætter sig ikke. Fra et niveau på ca. 400 mio. kr. i 2002 udvikler den finansielle egenkapital sig til ca. 600 mio. kr. i 2013. Århus Kommunes samlede økonomi forringes således ikke i perioden. Det skal understreges, at forudsætningerne herfor bl.a. er en historisk lav vækst i driftsudgifterne i hele perioden.

Den nederste, blå kurve i figur 2.7 illustrerer den finansiering, der samlet er forudsat til rådighed til prioritering af anlægsudgifter i et 10-årigt perspektiv. I perioden 2003-2005 udgøres finansieringen alene af opsparingen til henholdsvis

infrastrukturpuljen og Marselistunnel. Fra 2006 er der desuden årligt en ikke-udmøntet anlægsreserve på ca. 112 mio. kr., hvilket giver en samlet gennemsnitligt finansiering i størrelsesordenen ca. 170 mio. kr. årligt frem til 2013, dog stigende på grund af den løbende forrentning af opsparingen til Marselistunnel.

I 2013 udviser kurven et fald, der skyldes, at opsparingen til Marselistunnel er forudsat at ophøre i 2012. Arealet under den blå kurve er et udtryk for den samlede, forudsatte finansiering i perioden 2003-2013 og udgør i alt ca. 1,5 mia. kr.

2.4 Sammenfatning

I beregningen af det økonomiske råderum for perioden 2003-2013 tages udgangspunkt i det vedtagne budget for året 2002. Herefter fremskrives såvel udgifter som skatteindtægter med den seneste befolkningsprognose.

Udgifter

På udgiftssiden medfører befolkningsudviklingen via budgetmodellerne på de store serviceområder børnepasning, folkeskoler og ældrepleje en årlig vækst i driftsudgifterne på gennemsnitligt ca. 0,1 procent årligt i perioden. Det modvarer i øvrigt niveauet i rapporten *Service 2020 -udfordringer og valg*. Efter 2013 øges det demografiske udgiftspres, da det først er herefter den markante stigning i antallet af over 80-årige sætter ind.

Ud over den befolkningsafhængige vækst i driftsudgifterne er forudsat en yderlige vækst på 0,4 procent årligt. Denne vækst kan anvendes til serviceløft, hvis ellers ikke andre forhold udvikler sig mindre positivt end antaget. Hvis f.eks. de ikke-styrbare udgifter til overførsler m.v. stiger, eller hvis indtægterne (jf. nedenfor) ikke stiger i den forudsatte takt, vil råderummet til serviceløft blive mindre end 0,4 procent årligt.

Den samlede forudsatte vækst i driftsudgifterne er dermed ca. 0,5 procent årligt, hvilket set i historisk perspektiv er lavt. I regnskabsperioden fra R1995 til R2000 havde KL-kommunerne gennemsnitligt en årlig vækst på ca. 2,0 procent.

Selv om den forudsatte vækst er lav, skønnes det ikke realistisk at anvende en højere vækst i beregningen, da regeringen forudsætter en vækst i de samlede offentlige udgifter på 0,5 procent efter 2005.

I beregningen af driftsudgifterne indgår et forbrug af opsparet overskud på de decentraliserede områder på godt 8 mio. kr. p.a. Selv med denne forudsætning er der fortsat et stort opsparet overskud, der ikke forudsættes forbrugt i perioden. Overskuddet ultimo perioden er således på ca. 300 mio. kr. Hvis overskuddet forbruges, vil den finansielle egenkapital forringes med forbruget samt forrentningen heraf. Det opsparede overskud udgør således et

usikkerhedsmoment i beregningen af de fremtidige driftsudgifter.

Den skattefinansierede del af anlægsudgifterne er forudsat på et stort set uændret niveau i perioden på ca. 285 mio. kr. årligt. Hertil kommer forventede nettoindtægter på gennemsnitligt 50 mio. kr. årligt vedrørende jordforsyningen. Dette er uddybende begrundet i kapitel 3.

Indtægter

Indkomstskatteindtægterne er fremskrevet med den befolkningsmæssige udvikling på baggrund af den gennemsnitlige indtægt pr. aldersgruppe. I perioden 2003-2013 giver det en gennemsnitlig årlig stigning i de samlede skatter på ca. 0,3 procent.

Kommunens skatteindtægter vokser, selv om antallet af 25 til 64-årige ikke stiger fra 2003 til 2013. Det skyldes, at der er et stigende antal personer uden for aldersgruppen 25-64 år, der oppebærer en indtægt. Det gælder for eksempel studerende og pensionister.

Hvis en større andel af de personer, der i dag står uden for arbejdsmarkedet - herunder bl.a. mange flygtninge og indvandrere - vinder fodfæste på arbejdsmarkedet, vil en større andel af gruppen af 25-64-årige reelt indgå i arbejdsstyrken. Dermed vil arbejdsstyrken kunne vokse, selv om aldersgruppen af 25-64-årige ikke vokser. Dette vil kunne give øgede skatteindtægter. Denne effekt er ikke indregnet i analysen.

Udover kommunens indtægtsfremgang som følge af befolkningsudviklingen er indkomstskatteindtægterne tillagt en yderligere realvækst på 0,2 procent om året. Realvæksten på 0,2 procent kan forklares ved, at varepriserne forventes at stige mindre end lønnen.

Den samlede forudsatte vækst i skatteindtægterne ved beregningen af det økonomiske råderum udgør dermed knap ca. 0,5 procent årligt i perioden.

Indtægterne fra generelle tilskud og udligning er forudsat uændrede i perioden 2003 til 2013 på niveau med året 2002. Der er store usikkerheder om de fremtidige indtægter fra generelle tilskud og udligning, bl.a. fordi en reform af tilskuds-

og udligningssystemet forventes gennemført med virkning fra 2004.

Den samlede økonomi frem til 2013

Den beregnede udvikling i indtægter og udgifter muliggør, at den samlede økonomi udtrykt ved den finansielle egenkapital ikke forringes i perioden frem til 2013.

Dette hviler som nævnt på en række forudsætninger, herunder en set i historisk perspektiv lav vækst i driftsudgifterne.

Der knytter sig en række usikkerhedsmomenter til beregningen, især vedrørende de fremtidige indtægter fra generelle tilskud og udligning, men også vedrørende forbrug af opsparing på decentraliserede områder.

3. De skattefinansierede anlægsudgifter i Århus Kommune

3.1 Analyse af basisanlægsniveau

I dette afsnit gives et overblik over de aktuelle skattefinansierede anlægsudgifter med udgangspunkt i budget 2002 med budgetoverslagsår 2003-2005. Dette sker med henblik på at beskrive størrelsesordenen af det nuværende "basisanlægsniveau." Ved basisanlægsniveau forstås blandt andet det udgiftsniveau, der som minimum er påkrævet for at fastholde den nuværende værdi af den eksisterende bygningsmasse.

Ifølge budgetproceduren i Århus Kommune er udgangspunktet, at skattefinansierede anlægsudgifter finansieres ved udmøntning af anlægsreserven hvert andet år på baggrund af en samlet prioritering mellem anlægsønsker.

Undtaget herfra er en række anlægsbeløb, som på forhånd afsættes i budgettet i forbindelse med den løbende flerårsbudgetlægning. Det drejer sig for det første om kapitalbevillinger (KB-bevillinger), hvor anlægsbevillingen i budgetåret er givet i forbindelse med årsbudgettets vedtagelse. Kapitalbevillinger gives primært til bygningsvedligeholdelse og forudsættes i budgetlægningen som hovedregel videreført i budgetoverslagsårene.

For det andet drejer det sig om rammebeløb, der er rådighedsbeløb, som senere udmøntes via anlægsbevillinger til konkrete projekter. Rammebeløb optages i budgettet på områder, hvor Byrådet har besluttet et givet anlægsniveau uden, at de konkrete projekter er udpeget. Et eksempel er gårdforbedringer på byfornyelsesområdet. Rammebeløbene forudsættes i budgetlægningen som hovedregel også videreført i budgetoverslagsårene.

Herudover er der udgifter, som magistratsafdelingerne selv finansierer, f.eks. ved overskud på decentraliserede områder eller hvis der er tale om sager vedrørende byggemodning med henblik på salg, som ikke finansieres gennem anlægsreserven.

Nærværende fremstilling vil give en beskrivelse af udviklingen i hhv. de skattefinansierede anlægsudgifter, der finansieres over anlægs-

reserven, og de resterende udgifter, der finansieres udenfor reserven.

I afsnit 3.2 gives der indledningsvist et rids over udviklingen i de skattefinansierede anlægsudgifter i perioden 1993-2002.

I afsnit 3.3 behandles udviklingen i kapitalbevillinger i perioden 1999-2006, som sammenholdes med en gennemgang af den hidtidige udmøntning af anlægsreserven i afsnit 3.4. Når perioden før 1999 ikke er medtaget i denne del af analysen, skyldes det udmøntningen af analysen af bygningsvedligeholdelse, der væsentligt hæver niveauet for KB-bevillinger fra og med 1999.

Anlægsudgifterne er opgjort i 2002-priser, hvilket betyder at alle beløb i hele perioden udtrykker samme købekraft og derfor umiddelbart kan sammenlignes.

3.2 Udviklingen i de skattefinansierede anlægsudgifter - historisk set

Denne analyses formål er at give et bud på fremtidige anlægsudgifter i et ti-årigt perspektiv, men indledningsvist foretages en historisk beskrivelse af udviklingen i anlægsudgifterne i de foregående 10 år.

Siden 1993 har de skattefinansierede bruttoanlægsudgifter i Århus Kommune holdt et gennemsnitligt niveau omkring 470 mio. kr. årligt. Som det i det følgende vil fremgå dækker dette tal dog over en betydelig variation indenfor perioden.

Figur 3.1 illustrerer udviklingen i de skattefinansierede anlægsudgifter i perioden 1993-2002. Figuren er baseret på regnskabstal indtil 2001 og budgettal for 2002. Det betyder, at der er nogen usikkerhed om niveauet for 2002, da regnskabet erfaringsmæssigt kan afvige fra det budgetterede niveau pga. tidsforskydninger m.v.

Figuren er endvidere opdelt i hhv. brutto- og nettoanlægsudgifter, illustreret ved henholdsvis den røde og den grønne kurve i figuren. Forskellen mellem brutto- og nettoudgifter fremgår af figuren som området i mellem de to kurver. Forskellen skyldes hovedsagelig indtægter på jordforsyningsområdet.

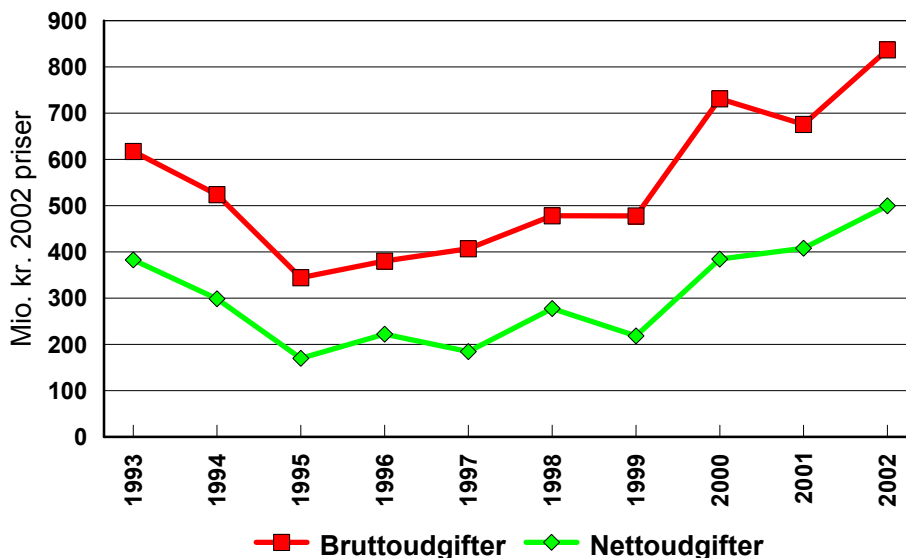
Der har i perioden været nettoindtægter på jordforsyningsområdet på gennemsnitligt 50 mio. kr. årligt. Som det ses af figur 3.2 har indtægter og udgifter på jordforsyningsområdet varieret kraftigt de seneste 10 regnskabsår i perioden 1992-2001.

I 1999 nåede nettoindtægterne op på 110 mio. kr., mens der i 1993 var en nettoudgift på knap

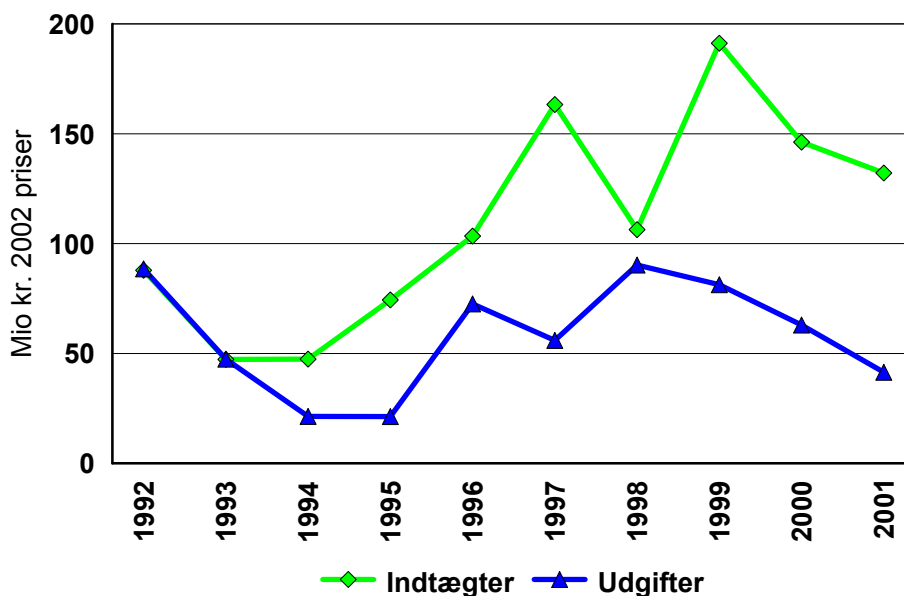
16 mio. kr. Indtægterne på jordforsyningen er således erfaringsmæssigt konjunkturfølsomme.

Af figur 3.1 fremgår det, at anlægsudgifterne, såvel brutto som netto, indenfor de skattefinansierede områder - efter et fald i begyndelsen af perioden - generelt har udvist en stigende tendens frem til i dag.

Figur 3.1: Århus Kommunes samlede skattefinansierede anlægsudgifter i perioden 1993-2002 (mio. kr. 2002 priser).

Figur 3.2: Oversigt over udgifter og indtægter på jordforsyningsområdet 1992-2001 (mio. kr. 2002 priser)

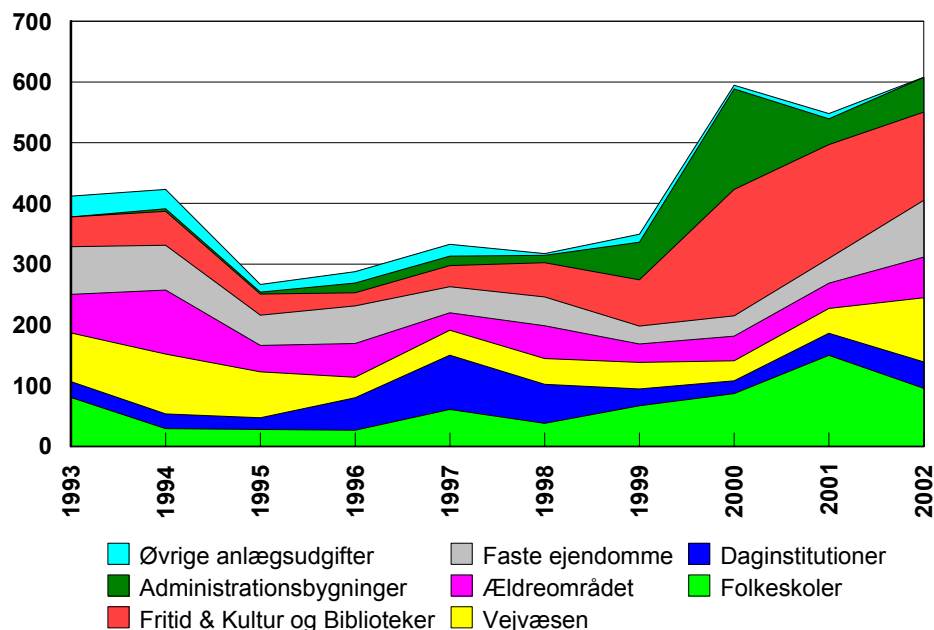

Nettoanlægsudgifterne varierer kraftigt i perioden, fra ca. 170 mio. kr. i 1995 til knap 500 mio. kr. i 2002. Gennemsnitligt har nettoanlægsudgifterne været godt 300 mio. kr. årligt over hele perioden.

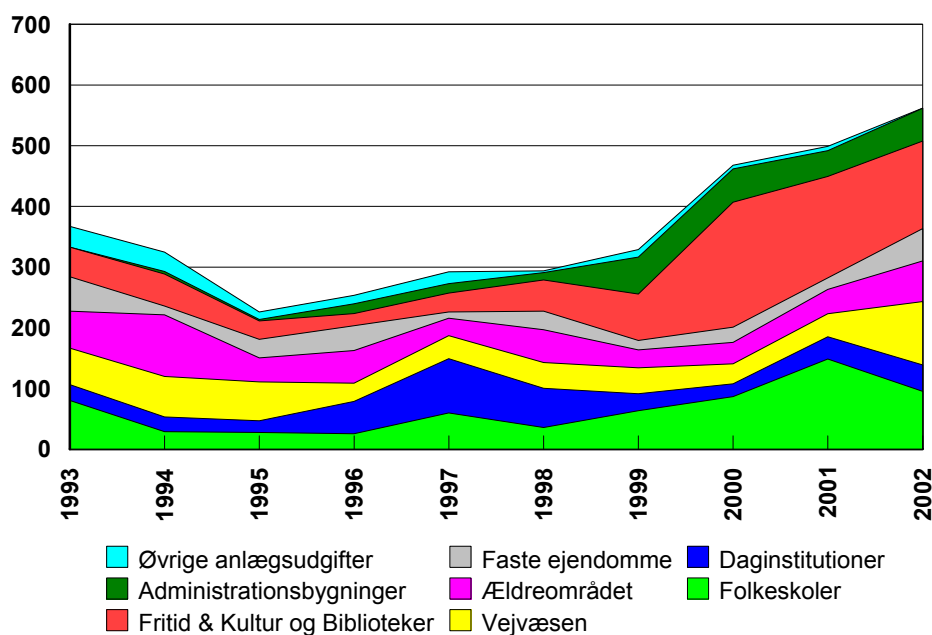
Stigningen i udgiftsniveauet i slutningen af perioden skyldes primært større enkeltprojekter såsom Århus Stadion, Arenaen, og sekundært øgede udgifter på skole- og ældreområdet.

Denne udvikling bliver tydeliggjort af figur 3.3 og figur 3.4 nedenfor, hvor udgifterne på de enkelte sektorer illustreres.

Figur 3.3 Skattefinansierede bruttoanlægsudgifter opdelt på sektorer, eksklusiv jordforsyningen, 1993-2002 (mio. kr. 2002 priser)

Figur 3.4 Skattefinansierede nettoanlægsudgifter opdelt på sektorer, eksklusiv jordforsyningen, 1993-2002, (mio. kr. 2002 priser).

I figur 3.3 er bruttoudgifterne opdelt på de enkelte sektorer illustreret. Udgifterne til jordforsyningen er dog udeladt, fordi de som vist i figur 3.2 giver en nettoindtægt og dermed hæmmer sammenligningsgrundlaget i forhold til nettoudgifterne (figur 3.4. nedenfor).

Som det fremgår af figur 3.3 er det især bruttoudgifterne til administrationsbygninger (det mørkegrønne område) og fritids- og kulturområdet (det røde område), der dominerer billedet i slutningen af perioden. Som nævnt er det især de større enkeltprojekter, der forårsager den forholdsvis kraftige stigning.

Betragter man derimod nettoudgifterne i figur 3.4, ses det, at anlægsudgifterne på de store driftsområder som daginstitutioner (gult område) og folkeskoler (lysegrønt område) udgør en lidt større del af de samlede udgifter, når man tager udgangspunkt i netto fremfor bruttoudgifter. Der er således ingen eller få anlægsindtægter/alternative finansieringskilder på disse områder.

Modsat ses det f.eks., at der er en væsentlig reduktion fra brutto til netto indenfor udgifterne til administrationsbygninger (det mørkegrønne område) - et konkret eksempel på reduktionen fra brutto til netto er i år 2000 indtægter forbundet med salget af Socialforvaltningens bygninger på Clemensstorv.

Som det ses af figur 3.4 udgør ældre-, skole- og daginstitutionsområderne en forholdsvis konstant andel af de samlede nettoudgifter over tid.

Den gennemsnitlige nettoudgift for disse områder har ligget på godt 160 mio. kr. årligt i perioden, dog med væsentlige udsving i de enkelte år, f.eks. på skoleområdet i 2001, hvor der var ekstraordinære udgifter i tilknytning til lokaleprogrammet og genopretningen af skoler.

For de større enkeltprojekter og til dels også indenfor de store driftsområder er der således tale om udsving, som påvirker den overordnede finansielle situation i kommunen mærkbart. Det kræver derfor en langsigtet planlægning at finansiere disse anlægsudgifter.

Af samme grund er det også interessant at kunne udskille en art "basisanlægsniveau", hvor der

ses bort fra disse udsving hhv. enkeltprojekter, med det formål at opstille et mål for, hvad de fremtidige minimumsudgifter på anlægsområdet kan skønnes at blive. Dette aspekt behandles i næste afsnit.

3.3 Udviklingen i KB-bevillinger og rammebeløb.

I forbindelse med at der fastlægges en form for historisk basisanlægsniveau, kan man tage udgangspunkt i de løbende afholdte udgifter til renovering og vedligeholdelse m.v. Disse kan afdekkes ved at illustrere udviklingen i KB-bevillinger og videreførte rammebeløb fra år til år. Figur 3.5 illustrerer udviklingen i de samlede KB-bevillinger samt videreførte rammebeløb fordelt på afdelingerne i perioden 1999-2006.

Inkluderet er både KB-bevillinger, som er afsluttede indenfor perioden, samt de der forventes videreført udover budgetperioden.

Det ses, at udgiftsniveauet har ligget på lidt over 60 mio. kr. i 1999 og 2000, hvorefter der sker en stigning over årene 2001-2, som resulterer i et permanent løft i størrelsesordenen 20 mio. kr. årligt i den efterfølgende periode.

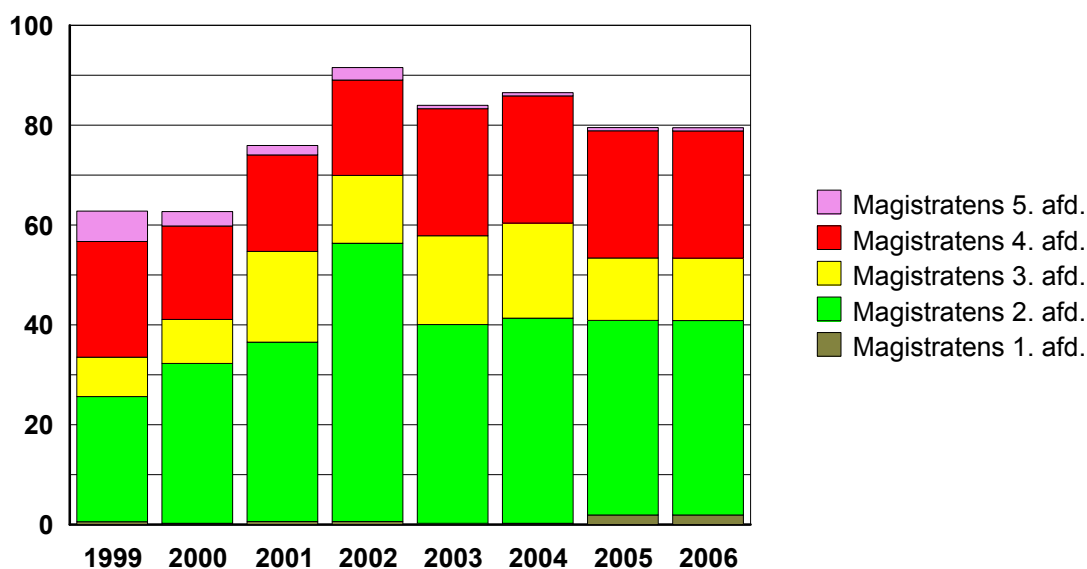
Dette løft er primært en konsekvens af den reviderede byfornyelseslov pr. 20. december 2000, idet den kommunale støtte her blev omlagt fra drift (støtte til afdrag på lån) til anlæg (kontant tilskud), hvilket medførte øgede anlægsudgifter for fremtidige byfornyelsestiltag. Dette løft inkluderes som en del af et basisanlægsniveau.

De udgiftsposter, som figuren dækker over, og som ikke umiddelbart kan medregnes i et basisanlægsniveau, drejer sig om deciderede "engangsbevillinger" samt løbende bevillinger, der er afsluttet inden for den pågældende periode.

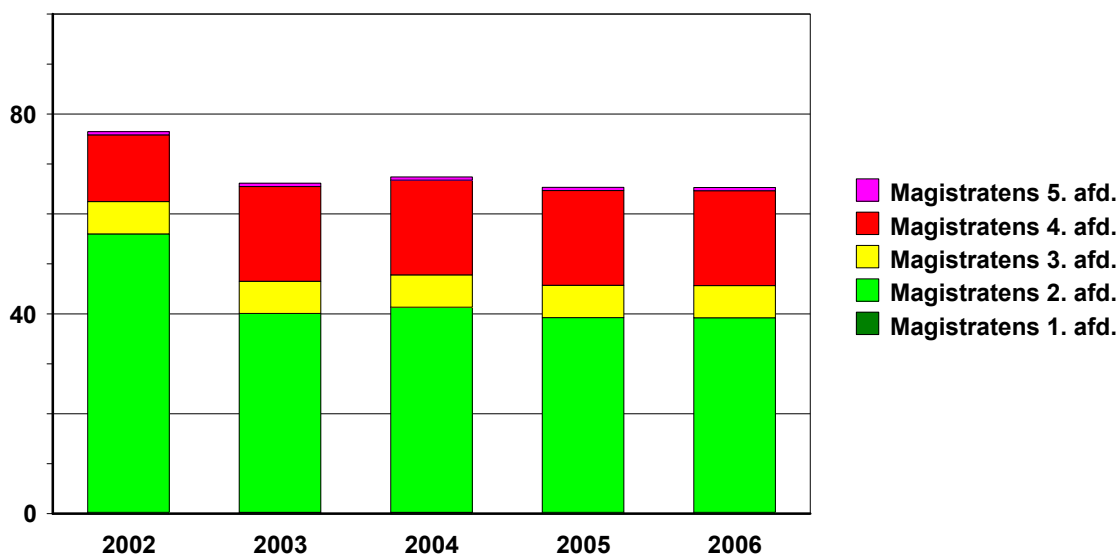
Herudover holdes de poster som finansieres gennem anlægsreserven, dvs. til genopretning af århusianske idrætsanlæg (9,5 mio. kr. årligt) samt bygningvedligeholdelsen (12,5 mio. kr. årligt) i denne forbindelse ude af basis-anlægsniveauet eftersom de inkluderes i næste afsnit under gennemgangen af anlægsreserven.

Fjerner man førnævnte beløbsposter fra figuren fås følgende billede i figur 3.6.

Figur 3.5: Oversigt over udviklingen i KB-bevillinger og rammebeløb (nettoudgifter, mio. kr. 2002 priser)

Figur 3.6. Oversigt over udviklingen i videreførte KB-bevillinger og rammebeløb (nettoudgifter, mio. kr. 2002 priser).

Figur 3.6. illustrerer de udgiftsposter, som således kan betragtes som et udtryk for det basisniveau for almindelig vedligeholdelse og forbedringer mv., der ikke finansieres via anlægsreserven.

Af figuren fremgår det, at det løbende udgiftsniveau er holdt rimeligt konstant omkring de 65 mio. kr. årligt efter 2002. Når tallet for 2002 ligger på et højere niveau er forklaringen anlægsbeløb, der er udskudt fra tidligere år. Budgetåret ligger således erfaringsmæssigt højere end budgetoverslagsårene, hvilket imidlertid primært skyldes den nævnte tidsforskydning.

Det skal slutteligt præciseres at det her opgjorte basisanlægsniveau er et udtryk for en videreførelse af det aktuelle niveau. En eventuel prioritering af basisanlægsniveauet er således en mulighed.

3.4 Udmøntning af anlægsreserverne

Byrådet har siden vedtagelsen af budgetforbedringsforliget i foråret 1991 afsat 100 mio. kr. årligt (1991-priser) som anlægsreserve til senere udmøntning, i særdeleshed med henblik på vedligeholdelsesarbejder. Derudover blev der i forbindelse med budget 1998-2001 på grund af det lave anlægsniveau i 2001 optaget yderligere en anlægsreserve på 52 mio. kr. (1998-priser) i henholdsvis år 2001 og 2002. Denne praksis er

fortsat i efterfølgende år, hvor niveauet fra 2001 og frem udgør ca. 184 mio. kr. (2002 priser).

Udmøntningen af anlægsreserverne sker normalt hvert andet år i forbindelse med budgetlægningen for de to sidste overslagsår i budgetperioden. Selve udmøntningen finder sted på baggrund af indsendte forslag fra magistratsafdelingerne, som danner grundlag for en samlet prioritering. Der er således en bred vifte af forslag, og derfor også store forskelle i hvilke typer af projekter, der bevilges til.

I henhold til den vedtagne budgetprocedure er næste anlægsreserveudmøntning planlagt til at finde sted i kalenderåret 2003, hvor anlægsreserver for årene 2005-2007 udmøntes som led i budgetlægningen for perioden 2004-2007. Når der her er tale om tre overslagsår skyldes det, at den oprindeligt planlagte anlægsreserveudmøntning i budgetlægningen for 2003-2006 blev besluttet udskudt et år i forbindelse med prioriteringsrummets vedtagelse.

Der er overordnet to fordele ved med mellemrum at udmønte anlægsreserver på den beskrevne måde. For det første en budgetteknisk fordel. En anlægsreserve af en fast størrelse også i de sidste år af den 4-årige budgetperiode modvirker den tendens, som der ellers ville være til, at anlægsbudgettet i kraft af planlægningshorisonten ville være større i begyndelsen af den 4-årige

budgetperiode. Anlægsreserven giver kort sagt en mere retvisende flerårsbudgettering.

For det andet giver anlægsreserveudmøntninger med ca. to års mellemrum et bedre grundlag for en tværgående politisk prioritering mellem forskelligartede projekter, end hvis de forskellige anlægsprojekter skulle underkastes politisk prioritering ved løbende indstillinger tidsmæssigt uafhængige af hinanden.

Størstedelen af anlægsreserverne i 2003 og 2004 blev udmøntet i forbindelse med budgetlægningen for 2001-2004. Resten blev endeligt udmøntet i forbindelse med budget 2002, således at reserverne for 2003 og 2004 nu er fuldt udmøntet.

I forbindelse med budget 2002 blev der afsat en anlægsreserve for 2005 på 184 mio. kr. (2002 priser). Af disse er 52,4 mio. kr. anvendt til medfinansiering af Infrastrukturpuljen i årene 2002-2005. Opsparingen til Infrastrukturpuljen blev indarbejdet i forbindelse med handlingsplanen vedr. trafikale initiativer i tilknytning til Bruuns Galleri og centralværkstederne, med det formål at finansiere Byvejen samt kommende tiltag for omlægning af infrastrukturen i Århus, herunder bl.a. De Indre Havnearealer, Godsbanearnealerne og Åboulevarden.

Ligeledes er der pr. 20. juni 2001 afsat årligt 9,5 mio. kr. til genopretning af århusianske idrætsanlæg og fodboldbaner. Herudover er der afsat 12,5 mio. kr. til den generelle Bygningsvedligeholdelse, som vedtaget med udgangspunkt i Bygningsvedligeholdelses-analysen fra juni 1998.

I forbindelse med budget 2002 er der til Magistratens 4. Afdeling endvidere udmøntet 45 mio. kr. med henblik på finansiering af anlægsmidler til folkeskolerne. Endelig er der udmøntet 5,2 mio. kr. med henblik på etablering af en merudgiftsreserve til finansiering af bedre tilgængelighed for handicappede og svagtseende og 2,7 mio. kr. til finansiering af plejeboliger til handicappede. Der henstår herefter ca. 57 mio. kr. på reserven i 2005.

I forbindelse med budget 2003 er der i henhold til procedureindstillingen ligeledes foreslået afsat en anlægsreserve i 2006 på 184 mio. kr. Af disse er 25 mio. kr. foreslået afsat til

Infrastrukturpuljen, som vedtaget i forbindelse med budget 2002.

Der videreføres ligeledes i 2006 en udgift på 9,5 mio. kr. til genopretning af de århusianske idrætsanlæg og fodboldbaner. Endelig er der afsat 12,5 mio. kr. til den generelle Bygningsvedligeholdelse, som vedtaget med udgangspunkt i Bygningsvedligeholdelses-analysen fra juni 1998. Dette beløb forudsættes således videreført i 2006 og frem til en evt. ny afgørelse træffes på baggrund af resultaterne fra en ny bygningsvedligeholdelsesrapport, der forventes færdiggjort i 2003.

Tilbage på reserven for 2006 står således 137 mio. kr., der forudsættes videreført i de efterfølgende år frem til 2013.

Udover den generelle reserve, er der afsat en reserve på ca. 22 mio. kr. (2002 priser) årligt i årene 2003-2006 i forbindelse med opsparingen til tunnelloøsningen på Marselis Boulevard. Opsparingen påbegyndtes oprindeligt i 1999, hvor der blev afsat ca. 11 mio. kr. årligt frem til 2002. Den del af opsparingen, der ligger før 2003, er beregningsteknisk lagt ud over årene 2003-2006, således den inkluderes som finansieringskilde i perioden fra og med 2003. Opsparingen forventes i analysen videreført frem til 2012.

Anlægsanalysen skal understøtte en politisk prioritering af anlægsmidlerne på det lange sigt. Imidlertid kan det ikke anbefales, at udmønte den forudsatte finansiering fuldt ud ved indgangen til en 10-årig periode. Det skyldes, at der efterfølgende kan opstå nye behov, som man ønsker at imødekomme, men som ikke vil kunne finansieres inden for rammerne af basisanlægsniveauet (de 65 mio. kr. årligt til løbende vedligeholdelse m.v.). Derfor anbefales det at reservere finansiering til fremtidige behov, dvs. en form for "anlægsreservebuffer".

Der vil skulle ske en politisk prioritering med hensyn til størrelsen af anlægsreservebufferen. Jo større anlægsreservebuffer, jo mindre finansiering til prioritering i et 10-årigt perspektiv i begyndelsen af perioden 2003-2013.

Beregningsteknisk er her forudsat en anlægsreservebuffer på årligt 25 mio. kr. fra 2006 og frem.

Med en forudsætning om en anlægsreservebuffer på 25 mio. kr. årligt, reduceres den frie anlægsreserve fra 137 mio kr. årligt til 112 mio. kr. årligt fra 2006 og frem.

3.5 Netto-anlægsudgifter og finansiering 2003-2013

Med udgangspunkt i gennemgangen i de foregående afsnit er det hensigten med dette afsnit at etablere en oversigt over fremtidige anlægsudgifter i form af dels "basisudgifter", dels råderummet for øvrige udgifter via anlægsreserven, opsparinger m.v.

I figur 3.7 fremgår hovedtrækkene af fremtidige udgifter på anlægsområdet, som det aktuelle niveau og befolkningsudviklingen giver anledning til at forudsætte.

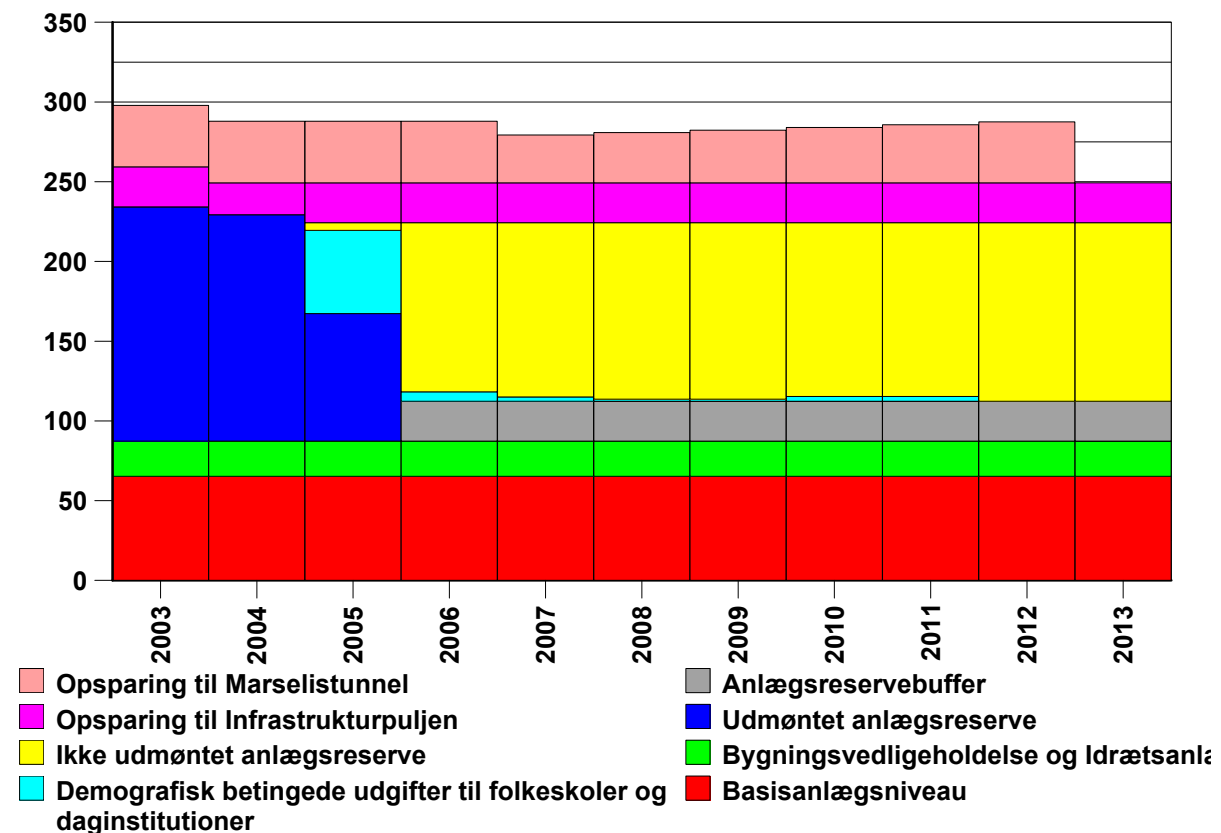
Den nederste røde søjleblok i figuren repræsenterer basisanlægsniveauet, dvs. skønnet over udgifterne til de løbende KB-bevillinger samt videreførte rammebeløb fra år til år. Beløbet på ca. 65 mio. kr. omfatter løbende vedligeholdelse m.v. samt udgifter i forbindelse med byfornyelsestiltag.

Den næste lysegrønne søjleblok illustrerer de løbende udgifter til genopretning af århusianske idrætsanlæg og fodboldbaner (9,5 mio. kr.), samt udgifter til bygningvedligeholdelse (12,5 mio. kr.). Begge finansieres via anlægsreserven.

Den grå søjleblok illustrerer anlægsreservebufferen, som er sat til 25 mio. kr. årligt fra 2006 og frem. Anlægsreservebufferen udgør en finansieringskilde til at imødekomme fremtidige behov.

De næste 4 søjleblokke illustrerer den resterende del af anlægsreserven.

Figur 3.7: Oversigt over skattefinansierede anlægsudgifter 2003-2013 (mio. kr. 2002 priser).

Den første, mørkeblå del af denne blok udgør den allerede udmøntede del af reserven.

Det andet, lyseblå område illustrerer finansieringen af de anlægsudgifter til folkeskoler (lokaleprogram) og børnepasning (daginstitutioner), der følger direkte af befolkningsudviklingen. Beregningen heraf følger de besluttede principper, som anvendes i den almindelige budgetlægning. Det skal dog bemærkes, at de beregnede udgifter ikke er formelt bevilget af Byrådet.

Den tredje, gule del, som fortsætter ud i årene, repræsenterer en ikke-udmøntet fremtidig reserve på omkring 112 mio. kr. årligt fra 2006 og frem.

Den fjerde, lilla blok er opsparingen til Infrastrukturpuljen, som finansieres via anlægsreserven og er stigende til 25 mio. kr. årligt fra og med 2005. Der er ikke formelt truffet beslutning om en fortsættelse af opsparingen efter 2005, men der er her forudsat en videreførelse på niveau med de eksisterende budgetter.

I 2003 er beregningsteknisk overført 10 mio. kr., som er afsat i 2002, således at hele opsparingen til Infrastrukturpuljen indgår i perioden 2003-2013.

Endelig udgør den øverste, lyserøde blok den løbende opsparing til Marselistunnellen. Størrelsen af denne blok i perioden 2003-2006 skyldes tilsvarende med Infrastrukturpuljen en overførsel af tidligere opsparede midler fra før 2003. Stigningen fra 2007 frem til 2012 skyldes den løbende forrentning af opsparingen.

Hermed er i alt forudsat et årligt anlægsniveau i størrelsesordenen ca. 285 mio. kr. i de fleste år i perioden 2003-2013. De samlede skattefinansierede nettoanlægsudgifter udgør dog årligt ca. 235 mio. kr., da der er forudsat en gennemsnitligt årlig nettoindtægt vedr. jordforsyningen på 50 mio. kr.

Til prioritering af nye anlægsprojekter i et 10-årigt perspektiv vil der således samlet set fra 2006 og frem årligt være et basisniveau på 170 mio. kr. i kraft af opsparingen til Marselistunnellen (gennemsnitligt 33 mio. kr. inkl. forrentning), opsparingen til Infrastrukturpuljen (25 mio. kr.) samt den ikke-udmøntede del af

anlægsreserven fratrukket anlægsreservebufferen (112 mio. kr.).

Da opsparingen til Marselistunnellen forventes afsluttet i 2012, vil der i 2013 dog i udgangspunktet kun være 137 mio. til prioritering.

Med de gjorte forudsætninger vil der samlet set frem til 2013 være et anlægsreservebeløb på i alt 883 mio. kr. til prioritering i et 10-årigt perspektiv. Det bemærkes, at der stort set først er frie anlægsreservemidler fra 2006 og frem.

Herudover er der i 2013 270 mio. kr. til rådighed i opsparingen til infrastrukturpuljen, hvis den videreføres uforbrugt i alle år.

Opsparingen til Marselistunnellen bidrager i alt med 358 mio. kr., hvis den videreføres uforbrugt frem til 2012.

I alt er der således forudsat et finansieringsgrundlag til anlægsprojekter på ca. 1,5 mia. kr. i perioden 2003-2013.

4. Forslag til anlægsinvesteringer

4.1 De indkomne forslag

Magistratsafdelingerne blev januar 2002 anmodet om at fremsende prioriterede forslag til fremtidige anlægsinvesteringer til brug for den af Byrådet vedtagne analyse af anlægsområdet i årene 2003-2013.

Med udgangspunkt i analyseindstillingen var i indkaldelsesbrevet forudsat, at der var tale om investeringer af en vis tyngde, som udgangspunkt minimum tocifrede millionbeløb.

Magistratsafdelingerne blev anmodet om at beskrive forslagernes kommunaløkonomiske konsekvenser, herunder eventuelt afledte driftsudgifter af anlægsinvesteringerne samt forslag til hel- eller delvis finansiering af anlægsinvesteringerne, eksempelvis via omprioriteringer, fremtidige driftsbesparelser, eksterne bidrag mv.

Endeligt blev det henstillet magistratsafdelingerne om muligt at angive alternative niveauer for de enkelte forslag/projekter, således at Byrådets tværgående prioriteringsmuligheder kunne blive bedre end "Ja eller Nej" til de enkelte forslag.

I alt er der fremsendt 71 individuelle projektforslag fra afdelingerne. Det økonomiske omfang af forslagene er vist i tabellerne 4.1. og 4.2 nedenfor. I appendiks 3 findes en oversigtstabel over samtlige forslag. Endelig er der til denne analyse et bilag bestående af en kopi af samtlige forslagsbeskrivelser.

Med henblik på at skabe et overblik over typer af investeringer samt de økonomiske konsekvenser heraf er i det efterfølgende afsnit 4.2 givet et resume af 19 af forslagene.

Det samlede omfang af anlægsudgifterne ved alle afdelingernes forslag fremgår af tabel 4.1, der er opgjort på afdelingsniveau. Samlet set er der foreslået projekter for 4722 mio. kr. i perioden 2003-2013, hvilket svarer til en gennemsnitlig årlig anlægsudgift på ca. 429 mio. kr.

Udover selve anlægsudgiften er der knyttet afledte driftsudgifter til de fleste af forslagene. Det fremgår af tabel 4.2, at der over hele perioden er knyttet afledte driftsudgifter til de foreslåede anlægsprojekter for et beløb på 487 mio. kr., hvilket svarer til en gennemsnitlig årligt driftsudgift på 44 mio. kr. Det bemærkes, at de afledte driftsudgifter er stigende i perioden i takt med indfasningen.

Tabel 4.1. Oversigt over projektforslag fra Magistratsafdelingerne (2002 priser i mio. kr.)

Afd.	Anlægsudgifter i 2002 priser i mio. kr.												Total	Gnmst.
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013			
1	79,1	78,2	99,7	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	67,0	792,7	72,1	
2	13,1	20,9	100,4	128,5	91,8	83,5	139,9	139,2	142,7	133,0	47,0	1040,0	94,5	
3	0,0	0,0	20,8	44,5	84,5	161,5	-149,8	60,9	61,9	-75,3	0,0	208,9	19,0	
4	60,9	86,8	126,3	493,3	320,6	195,8	94,8	52,9	12,8	9,8	9,8	1463,7	133,1	
5	3,5	20,0	20,0	86,6	136,6	316,6	316,6	316,6	0,0	0,0	0,0	1216,5	110,6	
I alt	156,5	205,8	367,1	819,9	700,5	824,4	468,4	636,5	284,4	134,4	123,8	4722,0	429,3	

Tabel 4.2 Oversigt over de afledte driftsudgifter af de fremsendte forslag (2002 priser i mio. kr.)

Afledte driftsudgifter i 2002 priser i mio. kr.													
Afd.	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total	Gnmst.
1	0,0	0,0	0,4	7,1	13,8	20,4	27,1	33,8	40,5	47,1	53,8	243,9	22,2
2	0,0	0,0	0,1	0,3	1,5	2,0	2,9	3,5	4,9	5,9	9,2	30,1	2,7
3	0,0	0,0	0,2	0,6	3,2	4,0	4,5	9,5	9,5	9,5	17,5	58,6	5,3
4	0,6	3,1	5,0	7,5	9,8	13,4	20,5	22,0	22,5	22,9	23,3	150,5	13,7
5	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,0	0,4
I alt	0,6	3,2	5,8	15,7	28,7	40,4	55,5	69,2	77,8	86,0	104,3	487,2	44,3

Overordnet set overstiger de samlede økonomiske konsekvenser af forslagene klart de finansieringsmuligheder, der som følge af råderumsberegningen i afsnit 2, vil være gældende frem til 2013. Derfor er en politisk prioritering af forslagene nødvendig.

Beskrivelserne af de 71 forslag har et samlet omfang på ca. 130 sider, hvorfor af pladshensyn kun en delmængde resumeres her. Af de indkomne forslag resumeres følgende:

- Forslag, der er nævnt i analyseindstillingen
- Forslag hvor til der i eksisterende budgetter er afsat delvis finansiering i kraft af infrastrukturpuljen og opsparing til tunnel under Marselis Boulevard
- De tre øverst prioriterede forslag fra hver magistratsafdeling

Dette giver i alt 19 forslag, som præsenteres i de følgende. De resterende forslag er således ikke blevet kommenteret af Borgmesterens Afdeling, men er som nævnt gjort tilgængelige som bilag til denne rapport.

Resuméerne præsenteres i en "standardskabelon", der omfangsmæssigt fylder 1 side pr. forslag. Efter et tekstresumé vises i tabelform de kommunaløkonomiske konsekvenser af afdelingernes forslag.

Da en række af forslagene har forskellige økonomiske konsekvenser alt efter i hvilken grad der kan rejses ekstern finansiering, eller om projektet gennemføres helt eller delvist, har

Borgmesterens Afdeling for en række af forslagene beregnet et alternativ.

De beregnede alternativer kan både være dyrere (eksempelvis illustration af konsekvenserne hvis der opnås mindre ekstern finansiering) eller billigere (eksempelvis illustration af konsekvenserne hvis projektet kun gennemføres delvist).

Hvis Borgmesterens Afdeling har beregnet et alternativ er dette angivet i en tabel til sidst under overskriften "Alternativ (beregnet af Borgmesterens Afdeling)".

De kommunaløkonomiske konsekvenser i tabellerne er angivet ud fra nedenstående overvejelser.

Overordnet skal anlægsanalysen som nævnt i indledningen anvendes som redskab til at foretage tre typer af typer prioriteringer:

1) Hvor meget ønskes samlet anvendt til anlæg i de næste 10 år i lyset af det beregnede råderum?

2) Hvor meget af den samlede finansiering til anlæg (jf.1) ønskes prioriteret ved indgangen til perioden ?

3) Hvilke anlægsprojekter ønskes prioriteret fremfor andre ?

I det følgende afsnit er det den tredje type af prioritering, der er fokus på.

Det betyder, at det væsentligt umiddelbart **let at kunne sammenligne** de samlede økonomiske konsekvenser ved "rene anlægsprojekter" med anlægsprojekter, der har afledt drift. Der er derfor beregnet en kapitalisering af de fremtidige driftsudgifters nutidsværdi.

Den afledte drift er i denne sammenhæng driftsudgifter, *der følger af beslutningen om anlægsinvestering.*

På de store serviceområder følger den indholdsmæssige drift (lærere i evt. ny skole, plejepersonale i evt. nye plejeboliger, pædagoger i evt. nye daginstitutioner) af nyanlæg *ikke* af selve anlægsbeslutningen, men direkte af befolkningsudviklingen (og belaster allerede råderummet i kraft af budgetmodeller).

På områder derimod hvor de afledte driftsudgifter *ikke* følger af befolkningsudviklingen via budgetmodeller, vil man med anlægsbeslutningen typisk samtidigt træffe beslutning om en ny aktivitet, der er permanent, og således principielt skal opretholdes uendeligt (også efter den oprindelige bygning/anlæg evt. må udskiftes).

Dette tilsiger egentlig en uendelig løbetid ved beregningen af nutidsværdien af de afledte driftsudgifter. Her er dog anvendt en løbetid på 50 år. Denne periode anvendes af hensyn til sammenligneligheden for alle projekter.

I beregningen er for alle projekter anvendt driftsudgifterne ved fuld indfasning, typisk ultimo perioden.

Disse overvejelser begrundes, at der for hvert anlægsprojekt i tabelform er angivet:

- 1) Den samlede anlægsudgift i perioden 2003-2013.
- 2) Eventuel årlig driftsudgift ved fuld indfasning
- 3) Samlede udgifter (1 + nutidsværdi af 2).

Det er hensigten, at denne opgørelsesmetode vil lette mulighederne for at sammenligne de økonomiske konsekvenser af forskellige forslag.

Det må understreges, at de økonomiske konsekvenser i de følgende sider er opgjort på et foreløbigt grundlag. De endelige økonomiske

konsekvenser af de enkelte forslag vil i forbindelse med en eventuel senere anlægsbevilling skulle underkastes en grundigere vurdering.

Sikring af pasningsgaranti - anlægsudgift

Magistratens 1. Afdelings forslag (resumé):

For at sikre den af Byrådet vedtagne pasningsgaranti, foreslår Magistratens 1. Afdeling, at alle børn der står på venteliste, uanset om der er tale om ønskeventeliste eller garantiventeliste, skal indregnes i pladsbehovet, så man får et udtryk for den faktiske efterspørgsel efter pladser, idet ingen af børnene på de to ventelister har en plads.

Pladsbehovet for gruppen ½ - 2 år

Efterspørgselsprocenten kan under ovennævnte forudsætning opgøres til 75,1 % for aldersgruppen ½ - 2 år.

De seneste opgørelser af ventelisterne viser, at mange børn er flyttet fra ønskeventelisten til garantiventelisten, og denne opgørelse af efterspørgslen sikrer, at der afsættes midler til etablering og drift af pladser til alle børn, der ikke har en plads. Da det varer tid, at projektere og etablere nye daginstitutioner, vil den foreslåede revidering af pladsbehovsberegningerne i oktober/ november måned muliggøre, at der sker en reduktion i de afsatte drifts- og anlægsmidler, hvis efterspørgslen viser sig at være overvurderet.

Borgmesterens Afdelings synspunkt er, at der også fremover vil være en gruppe forældre til børn på ønskeventeliste, som ikke har et øjeblikkeligt behov for pasning, og derfor ønsker at vente indtil en bestemt plads kan anvendes. De aktuelle ventelisteopgørelser tyder på, at denne gruppe udgør 250 - 300 børn. Hvis man fremadrettet regner med 250 børn på ønskeventeliste, kan efterspørgselsprocenten opgøres til 72,5 % for aldersgruppen ½ - 2 år.

Ved denne beregning sikres der altså midler til drift af pladser til alle børn på garantiventelisten. I lighed med tidligere år indgår merudgifterne til børnene på ønskeventelisten ikke i driftsudgifterne i denne beregning. Den foreslåede revidering af pladsbehovsberegningerne i oktober/ november måned muliggør, at der vil kunne afsættes yderligere driftsmidler, hvis efterspørgslen viser sig at være undervurderet.

Pladsbehov for gruppen 3 år - skolestart

Der er ikke det samme problem for aldersgruppen 3 år - skolestart, da ønskeventelisten her er meget mindre. I forhold til aldersgruppen 3-5 år anvendes en efterspørgselsprocent på 100,7 %.

Anlægsbeløb

Det anbefales, at der fra anlægsreserven i 2005 afsættes midler til at afholde udgifterne i 2003 og 2004 med ca. 20 mio. kr. hvert år. Dette sker med henblik på at sikre, at der kan foretages de indledende planmæssige tiltag for at imødekomme en efterspørgselsprocent på 75,1 %. Der skabes således planlægningsmæssig sikkerhed for, at en efterspørgsel inkl. ønskeventelisten kan realiseres.

Økonomiske konsekvenser:

De økonomiske konsekvenser af de to sæt forudsætninger er sammenfaldende vedrørende anlægsudgifterne og fremgår af nedenstående tabel:

Magistratens 1. Afdelings forslag:

Anlægsudgift ved sikring af pladsgarantien

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	39,1

(1) De afledte driftsudgifter medtages ikke i opgørelsen, da der er tale om demografisk betingede merudgifter, som udløses via budgetmodellen.

Der er taget udgangspunkt i et anlægsbeløb til en ny daginstitution på 6,342 mio. kr. (excl. grundkøb). I beregningen er der taget højde for, at Magistratens 1. Afdeling via driftsmidlerne får tildelt et beløb til husleje svarende til 43 % af anlægsudgifterne til nye vuggestuer og 37 % af anlægsudgifterne til nye børnehaver.

For så vidt angår driftssiden, er der enighed om i efteråret 2002 at revidere pladsbehovsberegningen. Set i forhold til anlægsanalysen forudsættes det, at evt. mer- eller mindredriftsudgifter til en efterspørgselsprocent på mere eller mindre end 72,5 % i aldersgruppen ½ - 2 år finansieres indenfor de samlede skattefinansierede driftsudgifter herunder den demografiske fremskrivning. På baggrund af Byrådets tidligere beslutninger om pasningsgarantien har Borgmesterens Afdeling indarbejdet både drifts- og anlægsudgifter forbundet med den demografiske udvikling i udgangspunktet i anlægsanalysens beregninger.

Reservepladser til garanti

Magistratens 1. Afdelings forslag (resumé):

Magistratens 1. Afdeling foreslår, at der afsættes anlægsmidler/oprettes dagplejepladser, så der bliver opbygget en reservekapacitet med henblik på at sikre pasningsgarantien således, at den på længere sigt bliver robust overfor mindre udsving i børnetal og efterspørgsel samt lokale ændringer i dagplejeudbudet, beboersammensætningen og efterspørgselsmønstret.

Nettobudgetteringen sikrer, at der kun bliver afregnet for det antal pladser, der rent faktisk er i drift.

Afhængig af, hvor mange flere dagplejere, der kan ansættes, skal der opføres institutioner til at sikre reservekapaciteten.

Magistratens 1. Afdeling vurderer, at man skal op på en reservekapacitet på ca. 2 % af børnetallet, hvis man skal være sikre på at kunne opfylde pasningsgarantien til hver en tid. Dette svarer til 47 dagplejepladser eller 12 dagplejere, 2,6 vuggestuer samt 3,7 børnehaver. Såfremt det ikke er muligt at ansætte yderligere 12 dagplejere, skal der udbygges med et tilsvarende antal vuggestuepladser for at sikre reservekapaciteten.

Borgmesterens Afdeling har i forbindelse med Pladsbehov 2003 gjort opmærksom på, at Magistratens 1. Afdelings forslag er et muligt forslag, der kan indgå i Byrådets samlede prioriteringer i forbindelse med anlægskonferencen i maj måned 2002 og den efterfølgende budgetlægning.

Borgmesterens Afdeling har endvidere henvist til, at der kan iværksættes alternative midler til at sikre pasningsgarantien ved, at der midlertidigt skrives ekstra børn ind i institutionerne i de områder af kommunen, hvor pladssituationen tilsiger det.

I givet fald vil der konkret blive tale om:

- At indskrive børn op til gældende intervalmaksimum i hver enkelt vuggestue i de områder af byen, hvor pladsbehovet tilsiger det. Dette gælder ikke de institutioner, hvor der er lavet særftaler, som er omfattet af byrådets beslutning om

nednormeringer i Gellerup, samt i handicapgrupper i institutioner for børn med handicap.

- At udvide intervallet i de institutioner, hvor der er plads til flere børn under overholdelse af reglerne om, at der mindst skal være 2 kvm. grupperumsarealer pr. barn i alderen 3 år til skolestart og 3 kvm. grupperumsarealer pr. barn i alderen ½ til 2 år.

- At fravige ½-times-kriteriet i få konkrete tilfælde, hvor pasningsgarantien ikke kan opfyldes i enkelte garantidistrikter via ovenstående.

Endelig har Borgmesterens Afdeling henvist til, at der på nuværende tidspunkt er en reservekapacitet på ca. 50 vuggestuepladser og ca. 40 børnehaverpladser i områder, hvor efterspørgslen p.t. er mindre end pladsudbuddet. Hertil kommer, at den almindelige udbygningsplan til sikring af pladsgarantien indebærer, at der efter 2004 er flere vuggestuepladser end det forventede behov.

Økonomiske konsekvenser:

De økonomiske konsekvenser af de to forslag/beregninger, fremgår af nedenstående tabeller:

Magistratens 1. Afdelings forslag:

Reservekapacitet på 2 % af børnetallet

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	50,7

Alternativ (beregnet af Borgmesterens Afdeling) Ingen reservekapacitet

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	0

Bofællesskaber til voksen handicap- og psykiatriområdet. Med tilknyttede servicearealer.

Magistratens 1. Afdelings forslag (resumé):

Kapaciteten af kommunale botilbud (bofællesskaber) inden for voksen handicap- og psykiatriområdet er udvidet de senere år, men presset på botilbudene er fortsat, og kapacitetsudvidelsen har derfor ikke medført en afvikling af ventelisterne eller nedbragt disse i væsentligt omfang. På voksen handicapområdet er ventelisten endog steget de senere år trods udvidelse af kommunale botilbud.

De kommunale botilbud i form af bofællesskaber udgør en væsentlig andel af det samlede antal botilbud på voksenområdet, og kommunen har forsyningsforpligtelsen til denne type tilbud.

Ved at foreslå en årlig udbygning med to kommunale bofællesskaber med hver 16 boliger, vil den årlige kapacitetsudvidelse kunne reducere ventelisterne til kommunale bofællesskaber gennem perioden. Ved periodens afslutning i 2013 kan det forventes, at ventelisten til botilbud vil være afviklet under forudsætning af samme årlige nettotilvækst af personer med behov for bofællesskabsplads som i de seneste år.

Det forudsættes at boligerne opføres efter lov om almene boliger. Byggeudgifterne pr. bofællesskab er beregnet til ca. 14,0 mio. kr. svarende til de nuværende byggeudgifter for tilsvarende byggerier i Magistratens 1. og 3. Afdeling.

Den kommunale udgift til 14 % indskudskapital i perioden 2005-2013 vil på den baggrund blive i alt 35,2 mio. kr.

I forbindelse med bofællesskaber opføres servicearealer til personale og kontor- og mødefaciliteter. Byggeudgifterne pr. serviceareal er beregnet til ca. 900.000 kr. Af disse udgifter forventes 60 % dækket af et statsligt servicearealtilskud. Den kommunale nettoudgift til opførelse af serviceareal til 16 boliger forventes herefter at blive 360.000 kr. De samlede kommunale udgifter til serviceareal til 18 bofællesskaber bliver herefter 6,5 mio. kr.

De afledte driftsudgifter til den sociale indsats for målgruppen vil udgøre ca. 200.000 årligt pr. kommunalt botilbud. Udgiften vil være en ren

kommunal driftsudgift og vil udgøre årligt 57,6 mio. kr. ved ibrugtagningen af de sidste bofællesskaber i 2014.

Den bygningsmæssig drift forventes at udgøre ca. 30.000 kr. årligt pr. serviceareal, svarende til samlede årlige udgifter på 540.000 kr. ved ibrugtagningen af de sidste servicearealer i 2014.

Der vil være afledte driftsudgifter til boligydelse til beboerne. Modsat vil en række beboere ophøre med boligydelse fra hidtidig bolig. Det vurderes derfor, at de kommunale nettomerudgifter til boligydelse koster ca. 1 mio. kr. årligt.

Alternativet til kommunale bofællesskaber er andre boformer eller andre handicapforanstaltninger på meget vanskeligt styrbare eller ikke-styrbare områder. Disse alternative udgifter kan undgås ved opførelse af de kommunale bofællesskaber.

Der er således afledte mindredriftsudgifter til handicaphjælperordningen, amtslige botilbud m.v. Magistratens 1. Afdeling vurderer, at de afledte mindredriftsudgifter på disse meget vanskeligt styrbare områder og ikke-styrbare områder er af mindst samme størrelsesorden, som de afledte driftsudgifter på bofællesskaberne. I en nettobetragtning er der således ikke ekstra driftsudgifter forbundet med opførelse af de i alt 18 bofællesskaber.

Økonomiske konsekvenser:

Ved vurderingen af de samlede økonomiske konsekvenser er det således afgørende, hvorvidt de afledte driftsudgifter forudsættes finansieret helt indenfor de nuværende driftsmæssige rammer eller om de afledte driftskonsekvenser forudsættes tillægsbevilget som merudgifter. Dette fremgår af beregningerne på næste side:

Magistratens 1. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	41,7
Driftsudgifter (2)	59,1
Afledt mindreudgift - drift (3)	-59,1
Nutidsværdi i alt	41,7

(1) Kommunal indskudskapital på 14 procent af anskaffelsessummen for boligdelen samt netto-udgifter til servicearealer.

(2) Indeholder årlige driftsudgifter til social indsats, boligsikring samt bygningsdrift.

(3) Mindreudgifter på ikke-styrbare områder eller områder, hvor amtets udbygningsplaner bestemmer udgiftsniveauet.

I forlængelse af denne beregning - i særdeleshed note 3 - skal det bemærkes, at uanset om udgiften er ikke-styrbar eller afledt af amtets udbygningsplaner, så er den ikke-finansieret i forhold til de økonomiske forudsætninger, der er gjort i nærværende analyse.

På den baggrund er det i beregningen nedenfor forudsat, at driftsudgiften skal finansieres indenfor anlægsanalysens rammer.

Alternativ (beregnet af Borgmesterens Afdeling):

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	41,7
Driftsudgifter (2)	59,1
Nutidsværdi (3)	1210,0

(1) Kommunal indskudskapital på 14 procent af anskaffelsessummen ved 872.000 kr. pr. bolig samt nettoudgifter til servicearealer.

(2) Indeholder årlige driftsudgifter til social indsats, boligsikring samt bygningsdrift, jf. Magistratens 1. afdelings forslag. Driftsudgifterne er i Borgmesterens Afd.'s beregning ikke forudsat modsvaret af tilsvarende mindreudgifter.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a).

Der kan som mellemformer mellem de to yderpunkter i beregningsforudsætningerne antages:

- at driftsudgifterne delvist finansieres ved mindreudgifter indenfor området
- at merdriftsudgifterne finansieres delvist indenfor den samlede vækstramme i driftsudgifterne på 0,4 % p.a., der er gjort i de

generelle forudsætninger i denne analyse. Konsekvensen heraf er, at den i forvejen historisk set lave vækstrate på 0,4 % p.a. forlods er reserveret til formålet med deraf følgende reduktion i muligheden for at prioritere andre fremtidige udgiftsområder.

Forskellen mellem de to beregninger illustrerer væsentligheden af, at der tages stilling til finansieringen af de meget betydelige driftsudgifter, der er forbundet med forslaget, forud for beslutningen om at gennemføre forslaget.

Nye vejanlæg

Magistratens 2. Afdelings forslag (resumé):

De seneste år er trafikmængden steget betydeligt. Samtidig er der sket kraftig byudvikling. Det foreslås på baggrund heraf, at der afsættes en ramme på 64,5 mio. kr. til en række nye vejanlæg/reguleringer.

Såfremt den foreslåede pulje afsættes, vil der i 2003 kunne etableres veje/parkeringsanlæg ved Viby Station, i forbindelse med opprioriteringen af nærbanedriften (2,5 mio. kr.). Desuden er der i 2003 behov for 1,1 mio. kr. til regulering af Århus Kommunes andel af udgifterne til forbindelsesvejen fra Herning Motorvejen til Edwin Rahrs Vej.

I 2004 vil der kunne anlægges en ny vejforbindelse fra Torshøjvænget mod nord til Svanlevvej. Baggrunden herfor er, at amtet af hensyn til trafikafviklingen og trafikikkerheden ønsker at lukke Torshøjvængets tilslutning til Hovedvejen (Skanderborgvej) i Kolt. Udgifterne vil være 1,9 mio. kr.

I 2005 vil der kunne gennemføres to nye vejanlæg, dels en forlægning af Anelystvej mellem Edwin Rahrs Vej og Langhøjvej (i sammenhæng med Herning Motorvejen), dels forlægning af Sletvej ved Chr. X's Vej. De to projekter er budgetteret til at koste henholdsvis 3,6 mio. kr. og 5,0 mio. kr.

I 2006 vil der ligeledes kunne prioriteres to projekter, Brendstrupgårdsvej (udvidelse og forlægning) samt Kolt Østervej (forbindelse til Ydre Ring).

Behovet for forbedringer af Brendstrupgårdsvej har sammenhæng med den omfattende byudvikling i området mellem Herredsvej og Brendstrupgårdsvej, udbygningen af Skejby Sygehus m.v. (i alt 4,0 mio. kr.). Forlængelsen af Kolt Østervej til Ydre Ring forventes at kunne gennemføres for 8 mio. kr.

I 2007 vil der kunne gennemføres en yderligere regulering af Sletvej (5,9 mio. kr.) samt en ombygning af Hasle Torv og en del af Viborgvej (2,0 mio. kr.). En ombygning af torvet

ønskes bl.a. af hensyn til at dæmpe trafikken på Herredsvej.

I 2008 vil der kunne anlægges en ny forbindelsesvej mellem Oddervej og Ny Moesgårdvej. Projektet har baggrund i den seneste byudvikling i området ved Søsterhøj i Skåde. Udgifterne er beregnet til 7,0 mio. kr.

Endelig vil der i 2010-11 kunne foretages en udretning af Paludan Müllers Vej mellem Herredsvej og Bodøvej (2,8 mio. kr.), samt en forlængelse af Hasselager Centervej til Lemmingvej (4,7 mio. kr.).

Foruden de nævnte vejprojekter foreslås der ud af den samlede vejpulje på 64,5 mio. kr. anvendt et årligt beløb på 2 mio. kr. til IT i trafikken i perioden 2005-2012. Der kan f.eks. være tale om anvendelse af avanceret teknologi til forbedring af trafikafvikling, trafikantinformation m.v.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 2. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	64,5
Driftsudgifter (1)	0,57
Nutidsværdi (2)	75,8

(1) De årlige afledte driftsudgifter forventes at udgøre 0,6 mio. kr. fra 2013 og frem, såfremt alle foreslåede vejanlæg og reguleringer gennemføres.

(2) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Færdiggørelse af å-frilægning

Magistratens 2. Afdelings forslag (resumé):

Det foreslås, at der afsættes en samlet ramme på 84 mio. kr. til færdiggørelse af å-frilægningen, således at Århus Å vil være frilagte på hele strækningen fra Mølleparken til havnen.

Færdiggørelsen af å-frilægningen vil bestå af en række delprojekter.

På strækningen fra Immervad-Emil Vetts Passage medfører busgadegennembruddet og omlægningen af bustrafikken, at åen kan åbnes, og at der kan etableres granitbelagte fodgængerarealer på begge sider af åen.

Delprojektet omfatter etablering af en bro ved Immervad. Åens forkanter og bund udføres i overensstemmelse med det allerede frilagte åløb. Ligeledes udføres inventar, belysning og belægning i overensstemmelse med den allerede frilagte strækning. Denne del af å-frilægningen er budgetteret til 13,4 mio. kr.

Mellem Emil Vetts Passage og Chrisitansgade åbnes åen, og på åens nordside etableres granitbelagte opholds-, fodgænger- og cyklistarealer. På åens sydside omlægges kørebanen til dobbeltrettet trafik. Inventar, belysning og belægning udføres ligeledes her efter det kendte designmønster. Udgifterne til denne del af projektet vil være 16,4 mio. kr.

På strækningen mellem Møllegade og Slusebroen forlægges trafikken til sydsiden af åen, hvor trafikken afvikles dobbeltrettet. Herved sikres en forbedring af adgangen til p-anlæggene ved Magasin og Busgadehuset, samtidig med at trafikomlægningen muliggør en fredeliggørelse af strækningen langs nordsiden af åen og en omlægning af Mølleparken. Projektet omfatter en omlægning af Åboulevarden syd for åen samt reguleringer af kryds (herunder ved Vester Allé) og adgang til p-anlæg. Udgifterne hertil vil udgøre 4,6 mio. kr.

I sammenhæng med trafikomlægningen langs sydsiden af åen renoveres/istandsættes de eksisterende indfatningsvægge på strækningen fra Christians Bro-Slusebroen. Træbelantningen bevares (i alt 8,3 mio. kr.).

På nordsiden af åen, mellem Møllegade og Grønnegade, etableres der granitbelagte opholds-, fodgænger- og cyklistarealer. Poppeltræerne langs åens kanter bevares eller genplantes i nødvendigt omfang. På strækningen vil der skulle etableres en fodgængerbro over åen ved J. M. Mørksgade. Mølleparken omlægges, så den kan fungere som supplement til Vadedstedet. Udgifterne til denne del af projektet udgør 10,4 mio. kr.

Øst for den allerede frilagte del af åen, fra Mindebrogade mod Havnen, vil færdiggørelsen af å-frilægningen kunne gennemføres i to etaper.

På strækningen Mindebrogade-Europa Plads vil å-frilægningen skulle gennemføres i overensstemmelse med helhedsplanlægningen for De Bynære Havnearealer. Ved Mindebrogade skal der etableres broanlæg for biler, cykler og fodgængere. De samlede udgifter vil være ca. 13,4 mio. kr. I tilknytning til denne del af å-frilægningen skal der ske en regulering af Mindebrogades tilslutning til Havnegade (2,1 mio. kr.)

Den sidste strækning af å-frilægningen, fra Europa Plads til Havnen, vil kunne gennemføres for 15,4 mio. kr.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 2. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	84
Driftsudgifter (1)	0,86
Nutidsværdi (2)	101

(1) De afledte driftsudgifter anslås til 0,86 mio./år.

(2) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Herredsvej (Skejby)

Magistratens 2. Afdelings forslag (resumé):

Projektet har baggrund i behovet for udbygning og forbedring af vejnettet i området mellem Hasle Ringvej og Søftenvej, herunder i tilknytning til byudviklingen i området.

Aktuelt pågår der i området øst for Skejby Sygehus en omfattende byudvikling, men også arealer nord for Skejby er udlagt til byformål og vil skulle trafikbetjenes.

På længere sigt - i takt med byudviklingen - planlægges en sammenhængende vejforbindelse mellem Ringvejen og Søftenvej, hvor også projektet for en udretning af Paludan Müllers Vej indgår.

Projektet omfatter samlet set en udbygning/ forlængning på en strækning nord for fra Paludan Müllers Vej/Marienlystvej, vest for Skejby Sygehus - samt anlæg af en ny vej, som en forlængelse af Herredsvej vest om Skejby, med tilslutning til Søftenvej (eventuelt i en ny tilslutning vest for Ikea-rundkørslen).

Projektet er opdelt i en første etape (7 mio. kr.) omfattende forlægning nord for Marienlystvej, og en anden etape (20 mio. kr.) omfattende et nyt vejanlæg vest om Skejby.

De afledte driftsudgifter forventes at udgøre 70.000 kr. i 2009, stigende til 0,27 mio. kr. årligt fra 2011 og fremefter.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 2. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	27
Driftsudgifter (1)	0,27
Nutidsværdi (2)	32,3

(1) De afledte driftsudgifter forventes at udgøre 0,27 mio. kr. fra 2011 og fremefter.

(2) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Bynære havnearealer

Magistratens 2. Afdelings forslag (resumé):

Omlægningen af trafikken på De Bynære Havnearealer er forudsat gennemført samtidig med udflytningen af den sidste del af containerterminalen fra Nordhavnen, dvs. i perioden 2011-2013.

Projektet har baggrund i den af Byrådet vedtagne handlingsplan for De Bynære Havnearealer. Plangrundlaget forventes konkretiseret i forbindelse med det påbegyndte arbejde med en helhedsplan og diverse dispositionsplaner for De Bynære Havnearealer.

I tilknytning til byomdannelsen forudsættes den eksisterende vejforbindelse mellem by og havn (Kystvejen, Skolebakken, Havnegade, Dynkarren, Spanien, Strandvejen) ombygget og reguleret.

Det er hensigten dels at nedbringe den samlede trafikmængde - herunder fjerne gennemfarts-trafikken - dels på sigt at samle den nord-syd gående biltrafik på denne strækning, med hen på at minimere den trafikale barrierevirkning på den mest centrale strækning mellem by og havn.

Vejen tænkes på strækningen mellem Nørreport og Europa Plads primært at skulle fungere som adgang for den lokale trafik til og fra de helt centrale byområder.

På de centrale dele af strækningen vil projektet endvidere omfatte sikring af lette trafikanters krydsning af vejanlægget samt sikring af adgang til nye byfunktioner (herunder parkeringsanlæg) på havnen.

Hertil kommer, at der i lidt større afstand fra City forventes at skulle foretages reguleringer med henblik på mindskelse af trafikmængden.

Udgifterne til trafikomlægninger i tilknytning til omdannelse af De Bynære Havnearealer er foreløbig skønnet til 50 mio. kr.

Da der er tale om omlægning/regulering af eksisterende vejanlæg, vil der ikke blive tale om afledte merdriftsudgifter.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 2. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	50
Driftsudgifter (1)	0
Nutidsværdi (2)	50

(1) Der vil ikke være afledte driftsudgifter.

(2) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Marselis Boulevard, tunnel

Magistratens 2. Afdelings forslag (resumé):

Byrådet har i 1997 i tilknytning til vedtagelsen af Masterplanen for Århus Havn truffet beslutning om forbedring af vejforbindelsen til Århus Havn.

I henhold til den tidligere beslutning sker forbedringen af vejforbindelsen først og fremmest ved, at der senest samtidig med den fuldstændige udflytning af containerterminalen fra Pier 4 til Østhavnen (formentlig omkring 2012) etableres en tunnel for havnetrafikken under Marselis Boulevard, på strækningen fra havnen til vest for Skanderborgvej. Projekteringen forventes påbegyndt 2008.

Anlægget vil have stor betydning for en forbedret afvikling af ikke mindst den tunge trafik til havnen - herunder set i forhold til, at Marselis Boulevard fremover må forventes at blive den helt primære adgang til havnen.

Anlægget har endvidere betydning i forhold til at kunne aflaste den interne havneforbindelse - og dermed også betydning for på sigt at kunne muliggøre byomdannelse på De Bynære Havnearealer.

De samlede anlægsudgifter til tunnelen er vurderet til ca. 780 mio. kr. Heraf forudsættes 1/3 (260 mio. kr.) finansieret af kommunen. Restfinansieringen forudsættes afholdt af staten, amtet og Århus Havn.

I forbindelse med vedtagelsen af Masterplanen i 1997 besluttede Byrådet, at der fra og med 1999 skulle opspares 11 mio. kr. årligt (2002-priser) til tunnelen.

Efterfølgende har Byrådet den 12. april 2000 vedtaget at afsætte yderligere beløb til opsparing, således at der fra 2002 og frem hensættes 21,7 mio. kr. årligt.

Med de vedtagne beslutninger vil der ultimo 2006 være en samlet kommunal opsparing på 154 mio. kr. i 2002-priser (incl. forrentning). I 2012 vil opsparingen være nået op på de forudsatte 260 mio. kr.

De afledte merdriftsudgifter forventes at udgøre 3 mio. kr. årligt fra 2013 og fremefter.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 2. Afdelings forslag:

(incl. medfinansiering fra stat, amt og havn på samlet 2/3 af anlægsudgifterne)

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	260
Driftsudgifter (2)	3
Nutidsværdi (3)	319,3

(1) Kommunal andel på 1/3 af de samlede anlægsudgifter på ca. 780 mio. kr. Restfinansieringen forudsættes afholdt af staten, amtet og Århus Havn.

(2) De afledte merdriftsudgifter forventes at udgøre 3 mio. kr. årligt fra 2013 og fremefter.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Alternativ (beregnet af Borgmesterens Afd.):

(de økonomiske konsekvenser, såfremt der opnås ekstern medfinansiering på 50% fra stat, amt eller havnen)

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	390
Driftsudgifter (2)	3
Nutidsværdi (3)	449,3

(1) Kommunal andel af anlægsudgifterne (50%).

(2) De afledte merdriftsudgifter forventes at udgøre 3 mio. kr. årligt fra 2013 og fremefter.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Ny bygade

Magistratens 2. Afdelings forslag (resumé):

Byrådet har i tilknytning til vedtagelsen af lokalplan nr. 260 for Bruuns Galleri vedtaget en handlingsplan omfattende en række trafikale initiativer i tilknytning til Bruuns Galleri og Centralværkstedesarealernes udbygning.

En del af handlingsplanen indbefatter, at en bygade i sin fulde udstrækning fra Spanien via Frederiks Bro til Søren Frichs Vej/Ringgaden skal stå færdig i 2006 - og at strækningen fra Spanien til Frederiks Bro skal stå færdig samtidig med ibrugtagningen af Bruuns Galleri (forventelig ultimo 2003).

Det akuelle projekt omfatter den vestlige del af den ny bygade, vest for Frederiks Bro.

Byrådet forventes i maj 2002 at få forelagt lokalplanforslag for strækningen øst for Frederiks Bro samt grundlag for beslutning om det videre arbejde med en forbindelse vest for Frederiks Bro.

En ny bygade i banegraven mellem Spanien og Ringgaden har i 1990-erne været diskuteret i forbindelse med en trafikplan for de centrale bydele, ligesom den har været behandlet i hele planlægningen omkring omdannelsen af Centralværkstedesområdet og i tilknytning til Infrastrukturudvalgets arbejde med de overordnede bane- og vejforhold i Århus.

En samlet ny bygade mellem Spanien og Ringgaden kan tjene to formål. Dels kan vejforbindelsen på en hensigtsmæssig måde trafikbetjene de nye byområdesområder ved Godsbanegården og på Centralværkstedesområdet (herunder Bruuns Galleri).

Dels kan vejforbindelsen udgøre et helt nyt led i en fremtidig trafikplan for Midtbyen - med mulighed for trafikal aflastning af væsentlige dele af vejnettet i de sydlige dele af City (Thorvaldsensgade, Vester Allé og Sønder Allé samt forbindelsen over Banegårdspladsen). Sidstnævnte vil ikke mindst være til gunst for ønsker om fremtidige forbedringer af den kollektive trafik fremkommelighed, både hvad angår muligheder for busprioritering og eventuel sporvognsdrift.

Projektet for en bygade mellem Frederiks Bro og Søren Frichs Vej/Ringgaden omfatter - med tilslutning til den sydlige del af Frederiks Bro - anlæg af en 2-sporet vej på en bro over Banegraven og jernbanearealet til området ved DSB's værksteder i Sonnesgade. Herfra fortsættes først på en jorddæmning og derefter i terræn over godsbanearalerne frem til Søren Frichs Vej. Projektet vil berøre eksisterende og planlagt bebyggelse samt dele af DSB's værksteder ved Sonnesgade.

De samlede anlægsudgifter er anslået til 80 mio. kr. Prisoverslaget rummer 10 mio. kr. til regulering af Søren Frichs Vej samt et skøn på 10 mio. kr. til arealerhvervelser. De afledte merdriftsudgifter forventes at udgøre ca. 0,8 mio. kr. (fra 2007 og fremefter).

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 2. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	80
Driftsudgifter (1)	0,8
Nutidsværdi (2)	95,8

(1) De afledte merdriftsudgifter forventes at udgøre 0,8 mio. kr. årligt fra 2007 og fremefter.

(2) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Fastholdelse af tidssvarende og uændret service niveau.

Magistratens 3. Afdelings forslag (resumé):

For at fastholde det nuværende serviceniveau på plejeboligområdet er det nødvendigt at etablere 877 moderne plejeboliger i den kommende 10-års periode. 515 plejehjemspladser nedlægges. 288 plejeboliger forudsættes etableret ved modernisering/ombygning af de eksisterende plejehjem og 227 plejeboliger i form af nybyggeri.

Følgende elementer indgår i en fastholdelse af serviceniveauet:

- Tilvækst af nye boliger p.g.a. flere ældre.
- Modernisering af utidssvarende plejehjem
- 30 nye, større plejeboliger, fortrinsvis for ægtepar, som følge af finansloven.

Behov for flere boliger.

På grund af et stigende antal ældre er der i de kommende år behov for at udvide antallet af plejeboliger. Hvis dækningsgraden skal være uændret, er der frem til 2020 behov for yderligere ca. 350 boliger ud over det Byrådet allerede har vedtaget.

Heraf burde ideelt set 150 boliger opføres inden for Ringgaderne. Det anses dog ikke for realistisk at skaffe plads hertil inden for en kortere række. Derfor foreslås kun afsat midler til 100.

Ud over boliger i midtbyen foreslås det, at der opføres yderligere 200 moderne plejeboliger i 10-års perioden, således at der sker en tilnærmelse til det behov, der forventes at være i 2020.

Den gennemsnitlige nettoanlægsudgift for kommunen for etablering af en plejebolig inkl. serviceareal er i 2002-prisniveau kr. 190.000, heraf netto kr. 66.000 til serviceareal .

Investeringen i servicearealer er anslået til 15% af anskaffelsestallet for boligerne (ex. moms) mod tidligere 10%. Årsagen til forhøjelsen er øgede krav til beboerservicering, behov for EDB-arbejdspladser og øgede arbejdsmiljøkrav.

Byggeri i midtbyen er generelt dyrere p.g.a. højere grundpriser og snævre adgangsforhold til

byggepladsen. Bygningsafdelingen skønner, at merudgiften vil andrage 45%.

Ved moderniseringen/ombygningen af de 288 utidssvarende plejehjemspladser er kommunens indtægt fra ejendomssalg af plejehjem i alle tilfælde ansat til i gennemsnit udgøre 14% af den samlede anskaffelsestallet for boligerne. Dette finansierer den kommunale udgift til grundkapitalindsud.

Ægteparboliger vurderes at koste 25% mere end en almindelig plejebolig pga. et øget areal.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 3. Afdelings forslag:

Tilvækst på i alt 300 plejeboliger, modernisering af 515 plejehjemspladser, opførelse af 30 nye, større ægteparboliger samt servicearealer.

2002-priser	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	142,8
Driftsudgifter (2)	15,8
Nutidsværdi (3)	455,7

(1) Nettoanlægsudgift til 200 plejeboliger, 100 plejeboliger i midtbyen (+45 %), modernisering af 515 plejehjemspladser, 30 ægteparboliger (+25 %) samt servicearealer til boligerne (+50%).

(2) Årlige driftsudgifterne til boligydelse til beboerne og drift af servicearealer (el, vand , varme og pedel).

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Alternativ (beregnet af Borgmesteres Afdeling):

Tilvækst på i alt 300 plejeboliger, modernisering af 515 plejehjemspladser, opførelse af 30 nye, større ægteparboliger samt servicearealer.

2002-priser	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	101,3
Driftsudgifter (2)	15,8
Nutidsværdi (3)	414,2

(1) Nettoanlægsudgift til 300 plejeboliger, modernisering af 515 plejehjemspladser, samt servicearealer beregnet med nuværende budgetforudsætninger. 30 ægteparboliger (+25 %).

(2) Årlige driftsudgifter til boligydelse til beboerne og drift af servicearealer (el, vand , varme og pedel).

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Efterslæb på lokalcentre

Magistratens 3. Afdelings forslag (resumé):

Lokalcentrenes fysiske rammer er meget forskellige, idet de er etableret under skiftende økonomiske forudsætninger.

Lokalcentrene har over en længere årrække oplevet en stigning i brugernes anvendelse af centerfaciliteterne, og mange steder er pladsforholdene trange.

Der er ligeledes sket en stigning i borgerbetjeningen på lokalcentrene hvilket medfører et behov for bedre arbejdsmiljøvilkår på lokalcentrenes kontorarbejdspladser, således at borgerbetjeningen kan foregå på et for brugerne tilfredsstillende niveau.

Det største behov har Lokalcenter Marselis, hvor der mangler en sammenhængende samlingsal/festsal, brugerværksted og motionsrum mm.

Lokalcenter Hasle og Holme, der er opført efter samme skabelon, mangler ligeledes visse faciliteter både til brugeraktiviteter og til arbejdsmiljømæssige forbedringer.

Videre mangler der beboerfællesrum ved boligerne i Carl Blochs Gade og der er behov for en udvidelse af Lokalcenter Bøgeskovhus, som i de kommende år får tilført flere boliger.

Ud over ovennævnte er der på lidt længere sigt behov for en mindre udbygning på lokalcentrene Dalgas, Brabrand, Skåde, Carl Blochs Gade, Eskegården, Bjerggården, Sønderskovhus. Det må endvidere forventes, at der sidst i perioden vil være behov for en opdatering af de fysiske rammer på enkelte andre lokalcentre.

Såfremt lokalcentrene ikke opdateres, kan det frygtes, at de nødvendige arbejdsmiljømæssige tiltag kan medføre indgreb i de lokaler, der ellers er forbeholdt direkte brugeraktiviteter.

Det kan oplyses, at kommunens lokalcentre tilsammen har et areal på ca. 122.000 m², der repræsenterer en værdi på omkring 1.220 mio. kr. Den samlede ansøgte sum til opdatering af lokalcentrene udgør godt 4% af den samlede anslåede værdi af lokalcenterfaciliteterne.

Med den foreslåede opdatering af lokalcenterfaciliteterne skabes der bedre mulighed for at tilbyde lokalbefolkningen at anvende lokalcentrenes lokaler til almindelig sammenkomst, foreningsaktiviteter m.m.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 3 Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	52,8
Driftsudgifter (2)	0,9
Nutidsværdi (3)	70,5

(1) Anlægsudgift anslået af Magistratens 3. Afdeling.
(2) Årlige driftsudgifter til bygningsdriften incl. pædel, i alt sat til 340 kr/m² årligt.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Alternativ (beregnet af Borgmesterens Afdeling):

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	34,8
Driftsudgifter (2)	0,8
Nutidsværdi (3)	50,5

(1) Anlægsudgift som anslået af Magistratens 3. Afdeling til de nævnte lokalcentre, men uden ramme på 18 mio. kr. til øvrige forbedringer i 2010-2012.

(2) Årlige driftsudgifter til bygningsdriften incl. pædel, i alt sat til 340 kr/m² årligt.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Nye ældreboliger

Magistratens 3. Afdelings forslag (resumé):

Århus Kommune har de seneste år udelukkende opført plejeboliger, da det var her der var det største og mest akutte behov.

Det ville være ønskeligt, om der var et mere varieret byggeri for seniorer og ældre, spændende lige fra seniorboliger eller +55-boliger over ældreboliger til egentlige plejeboliger. Herved kan der blive mulighed for et udbytterigt samvær mellem friske og knap så friske ældre.

Byrådet har tidligere vedtaget at forhøje kvoten for seniorboliger, der er beregnet for over 55 årige, der måske har begyndende svagheder, men ikke et egentligt plejebestov.

Ældreboliger er handicap- og serviceegnede boliger for beboere med et fysisk stort plejebestov, beboere der er psykisk ustabile eller lettere demente og hvor det kan forventes, at der vil kunne ske en forbedring eller en stabilisering af deres funktionsniveau.

Til forskel fra plejeboliger er der ikke fast personale tilknyttet til ældreboliger, men hjælp fra hjemmeplejen kan tilkaldes via fast monterede kaldeanlæg.

For at tilgodese ønsket om et varieret byggeri med en blandet beboersammensætning forslås, at der opføres 100 ældreboliger (plejeboliger uden tilknyttede servicearealer) inden for de kommende 10 år. Den hidtidige målgruppe udvides således med nogle mere friske ældre, der dog for en dels vedkommende i forvejen får hjælp fra hjemmeplejen.

Det er her forudsat, at boligerne opføres med den gunstige finansiering efter lov om almene boliger.

Placeringen af de nye ældreboliger overvejes, bl.a. ved udformningen af anvendelsen af godsbanearalerne, så der skabes mulighed for integreret byggeri af eksempelvis ældreboliger, familieboliger og daginstitutioner m.m.

Desuden vil Magistratens 3. Afdeling vurdere om der kan være andre finansieringsformer,

f.eks. privat finansiering, fonde, pensionskasser eller lignende.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 3 Afdelings forslag:

100 nye ældreboliger (plejeboliger uden serviceareal)

2002-priser	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	12,4
Driftsudgifter (2)	0,8
Nutidsværdi (3)	27,2

(1) Kommunal indskudskapital på 14 procent af anskaffelsessummen. Bruttoboligareal på 67 m². Anskaffelsessum pr. ældrebolig svarende til anskaffelsessum pr. plejebolig (ekskl. serviceareal) i Magistratens 3. Afdelings højest prioriterede forslag.

(2) Indeholder årlige driftsudgifter til boligstøtte.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Alternativ (beregnet af Borgmesterens Afdeling):

Udgift pr. 10 ældreboliger (anbefalet minimumstørrelse pr. enhed ved evt. opførelse af nye ældreboliger)

2002-priser	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	1,2
Driftsudgifter (2)	0,1
Nutidsværdi (3)	3,2

(1) Kommunal indskudskapital på 14 procent af anskaffelsessummen. Bruttoboligareal på 67 m². Anskaffelsessum pr. ældrebolig svarende til anskaffelsessum pr. plejebolig (ekskl. serviceareal) i Magistratens 3. Afdelings højest prioriterede forslag.

(2) Indeholder årlige driftsudgifter til boligstøtte.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Lokaleudbygning på skoler

Magistratens 4. Afdelings forslag (resumé):

Anlægsopgaverne på skolerne kan i hovedtræk opdeles i tre hovedkategorier: Genopretning, modernisering og lokaleudbygning.

Genopretningen, der fortrinsvis vedrører anlægsarbejder på skolernes ydre bygningsværk, er budgetlagt og i fuld gang på skolerne (1999-2004).

Modernisering vedrører skolernes lokaler og deres funktionalitet. Her er målene at sikre, at lokalerne modsvarer de krav, der stilles efter folkeskoleloven af 1993 - det vil sige etablering af pædagogiske servicecentre, naturfaglige værksteder, grupperum etc.

Investeringsbehovet til modernisering på skolerne er beskrevet i den såkaldte grovskitseanalyse. Der er ansøgt særskilt om anlægsmidler (275,3 mio. kr.) til dette formål, jvf. det efterfølgende forslag om modernisering af skoler.

Lokaleudbygning vedrører etablering af klasselokaler og fælleslokaler.

I henhold til lokaleprogrammet af 3. maj 1995 skal skolerne have et bestemt antal klasselokaler og SFO-lokaler. Klasselokale- og fælleslokalebehovet opgøres for hver enkelt skole efter en fast budgetmodel, der er opbygget med udgangspunkt i lokaleprogrammet.

Princippet i lokaleprogrammet er i hovedtræk, at hver enkelt klasse skal have sin egen hjemklasse - dog skal 4.-9. klassetrin tåle én vandreklasser pr. spor. En skole med 3 spor skal således typisk tåle 3 vandreklasser.

Såfremt en skole har behov for såvel SFOlokaler og klasselokaler etableres der fælleslokaler, idet disse kan anvendes til både klasseundervisning og pasning i SFO.

Byrådet har tidligere besluttet, at rammeprisen for et nyt klasselokale er ca. 1,03 mio. kr., mens prisen for et nyt fælleslokale er ca. 1,22 mio. kr. Udgiftsbehovet til nye klasse- og fælleslokaler opgøres årligt i forlængelse af offentliggørelsen af den nye skoleprognose.

På baggrund af den seneste skoleprognose forventes anlægsudgifterne til lokaleudbygning for årene 2003-2011 at udgøre i alt 53,6 mio. kr. Der er heraf allerede afsat 12,4 mio. kr. i 2003 og 10,6 mio. kr. i 2004.

Der refter herafter et anlægsudgiftsbehov vedrørende lokaleudbygning på 30,6 mio. kr. i perioden 2003-2011.

De afledte driftsudgifter vil udgøre 312 kr. pr. m² til vedligeholdelse af bygninger og inventar, rengøring og energi af den del udbygningen, der sker ved nybyggeri. De årlige merdriftsudgifter kan på baggrund heraf beregnes til 0,6 mio. kr. i 2003 stigende til 1,5 mio. kr. i 2013 og fremefter.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 4. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	30,6
Driftsudgifter (1)	1,5
Nutidsværdi (2)	60,7

(1) De årlige driftsudgifter anslås til 0,6 mio. kr. i 2003 stigende til 1,5 mio. i 2013 og efterfølgende år.

(2) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Borgmesterens afdelings bemærkninger:

Da der er tale om anlægsudgifter, som følger af den demografiske udvikling, og da lokaleudbygningen er fastlagt i den af Byrådet vedtagne budgetmodel, er udgifterne indregnet i det økonomiske råderum, med udgangspunkt i den senest kendte skoleprognose fra november 2001.

Fritids- og kulturbygninger

Magistratens 4. Afdelings forslag (resumé):

I 2000 gennemførte Christensen & Hoffmeister en undersøgelse vedrørende vedligeholdelsesstandarder på de århusianske idrætsanlæg. Undersøgelsen blev afgrænset til at omhandle anlæggenes klimaskærm samt primære tekniske installationer.

I forlængelse heraf vedtog Byrådet den 20. juni 2001 en indstilling fra Magistratens 4. Afdeling, hvori der fra 2003 og frem blev afsat et årligt ekstra rådighedsbeløb på 7 mio. kr., ud over de eksisterende budgetter.

Fritids- og Kulturforvaltningen har måttet konstatere, at der på forvaltningens øvrige bygninger, der benyttes til fritidsmæssige og kulturelle aktiviteter også er et markant efterslæb med hensyn til gennemførelse af renoverings- og vedligeholdelsesarbejder.

Det drejer sig om ca. 35 bygninger/anlæg, der alle er af ældre dato, med et deraf afledt behov for ekstraordinær vedligeholdelse og renovering. Heriblandt Ridehuset, Brobjergskolen, Skt. Anna Gade Skole og Casino i Rosenkranzgade. Det samlede areal for de pågældende bygninger er ca. 40.000 m².

Fritids- og Kulturforvaltningen vil for egne rådighedsbeløb gennemføre en analyse af behovet i 2002, således at dette behov kan blive fastlagt. Analysen vil blive gennemført efter samme principper som er anvendt på skole- og idrætsområdet.

Der forventes et behov på 30 mio. kr. til den nødvendige genopretning. Beløbet foreslås fordelt over en 6-årig periode med 5 mio. kr. hvert år. Der vil ikke være afledte driftsudgifter som følge af genopretningen.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 4. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	30
Driftsudgifter (1)	0
Nutidsværdi (2)	30

(1) Der vil ikke være afledte driftsudgifter.

(2) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Multimediehus

Magistratens 4. Afdelings forslag (resumé):

I forbindelse med budget 2001 vedtog Byrådet, at der i 2001 skulle træffes politisk beslutning om et nyt hovedbibliotek eller en udbygning af det eksisterende.

Efterfølgende har Byrådet den 12. september 2001 i forbindelse med Århus Kommunes Erhvervsbehandlingsplan "Vækst i Århus III", vedtaget et initiativ om, at der etableres et Multimediehus i Århus inden 2008.

Behovet for et nyt hovedbibliotek/Multimediehus skyldes dels den nye bibliotekslov som skal sikre, at bibliotekerne fremover giver befolkningen adgang til et bredt spektrum af medier, dels pladsproblemerne på det nuværende Hovedbibliotek.

Biblioteksvæsenet fremsendte den 31. oktober 2001 en indstilling om udpegning af område til Multimediehus.

Indstillingen havde som beslutningspunkt, at de bynære havnearealer udpeges til at skulle rumme et Multimediehus på som udgangspunkt 21.000 m².

Byrådet vedtog den 19. december 2001 at udsætte beslutningen om udpegning af et område til Multimediehus, og lade indstillingen indgå i den budgetanalyse på anlægsområdet, som Byrådet ligeledes den 19. december 2001 besluttede at gennemføre med henblik på at understøtte den politiske prioritering af fremtidige anlægsinvesteringer.

Med vedtagelsen af den nye bibliotekslov som skal sikre, at bibliotekerne fremover giver befolkningen adgang til et bredt spektrum af medier, og med Hovedbibliotekets stigende pladsproblemer er det nødvendigt, at der fastlægges en fremtidig placering af et Multimediehus, som bl.a. skal rumme et nyt hovedbibliotek.

I overvejelserne om et nyt Multimediehus er der indgået 1) udbygning af det eksisterende hovedbibliotek, 2) placering på et frit byggefelt efter nedrivning af Brobjergskolen (ved siden af

Musikhuset), og 3) placering på De Bynære Havnearealer.

Efter afvejning af fordele og ulemper har Magistratens 4. Afdeling konkluderet, at et Multimediehus passer godt ind i det fremlagte overordnede forslag til helhedsplan for De Bynære Havnearealer og kan være med til at styrke planens visioner for området.

Ved en udpegning af et område på havnearealet til et Multimediehus, vil der blive påbegyndt et arbejde for at få afklaret de indholdsmæssige muligheder ligesom mulighederne for medfinansiering og for evt. interessenters inddragelse i projektet undersøges.

Den samlede anlægsudgift til et nyt Multimediehus, placeret på De Bynære Havnearealer, forventes at blive 414,4 mio. kr. Salget af Hovedbibliotekets nuværende bygning i Møllegade forventes at indbringe 61 mio. kr.

Driften af et Multimediehus med en merfunktionalitet, som forventes i forhold til det nuværende hovedbibliotek, betyder en årlig merdriftsudgift på 6,2 mio. kr.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 4. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	353,4
Driftsudgifter (2)	6,2
Nutidsværdi (3)	475,9

(1) Bruttoanlægsudgift 414,4 mio. kr. fratrukket indtægten ved salg af nuværende hovedbiblioteksbygning 61 mio. kr., excl. eventuel ekstern medfinansiering.

(2) Driften af et Multimediehus forventes at medføre merdriftsudgifter på 6,2 mio. kr. årligt.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Modernisering af skoler

Magistratens 4. Afdelings forslag (resumé):

I forbindelse med budgetforliget for 1999 vedtog Byrådet på baggrund af nye krav i folkeskoleloven om projektorienterede undervisningsformer en hensigtserklæring om, at der skulle udarbejdes en analyse af undervisningslokalerne indretning og udformning, samt opstille krav til de enkelte lokaler.

I analysen skulle bl.a. indgå hensynet til, at bygningerne skulle være mere fleksible, således at de kan anvendes til flere formål - herunder afbøde virkningerne af vandreklasser - f.eks. gennem etablering af depotrum, grupperum, projektrum, værkstedsfaciliteter o.lign.

Efterfølgende vedtog Byrådet den 15. december 1999 en indstilling om udmøntning af hensigtserklæringen fra budgetforliget, hvor der blev givet en anlægsbevilling på 0,5 mio. kr. til udarbejdelse af grovskitser på skolerne. Det blev endvidere angivet, hvilke moderniseringsforslag grovskitserne ville komme til at omhandle.

På baggrund af de udarbejdede grovskitser har Byrådet efterfølgende den 20. juni 2001 tiltrådt indstillingen "Modernisering og lokaleudbygning - principper for anvendelse af rådighedsbeløb til lokaleudbygning og modernisering".

Ved budgetforliget for budget 2002 afsatte Byrådet yderligere 45 mio. kr. til skolemoderniseringer i 2005. Udgiften blev finansieret ved udmøntning af anlægsreserver.

I forhold til det opgjorte moderniseringsbehov og de tidligere afsatte beløb resterer en samlet anlægsudgift på 275,3 mio. kr.

En del af skolemoderniseringerne vil medføre mindre udbygninger. I de tilfælde, hvor det bliver aktuelt, vil der skulle afsættes 312 kr. pr. m² til vedligeholdelse af bygninger, inventar, rengøring og energi til den del af moderniseringen, der sker ved nybyggeri.

De afledte driftsudgifter skønnes på den baggrund at udgøre 0,1 mio. kr. i 2006 stigende til 0,5 mio. kr. pr. år fra 2010 og frem.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 4. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift	275,3
Driftsudgifter (1)	0,5
Nutidsværdi (2)	285,2

(1) De afledte driftsudgifter vurderes til 0,1 mio. kr. i 2006 stigende til 0,5 mio. kr. fra 2010 og fremefter.

(2) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Lisbjerg Skole

Magistratens 4. Afdelings forslag (resumé):

Magistratens 4. Afdeling fremsendte i november 1999 en indstilling til Byrådet om principbeslutning om opførelse af en ny skole i Lisbjerg til afløsning for den nuværende skole. Samtidig indgik det i indstillingen, at en ny indstilling skulle forelægges Byrådet, når kommuneplan 2001 var vedtaget.

Borgmesterens Afdeling påtegnede Magistratens 4. Afdelings indstilling med, at den faktiske linjeføring af den nye motorvej mellem Søftenvej og Skødstrup skal være besluttet, og at antallet af boliger skal være fastlagt i lokalplaner for Lisbjerg-området, før der er grundlag for at træffe politisk beslutning om skoleflytningen.

Byrådet vedtog den 5. januar 2000 indstillingen i overensstemmelse med Borgmesterens Afdelings påtegning.

Der er efterfølgende i kommuneplan 2001 reserveret et areal til offentlige formål, så en eventuel senere beslutning om at bygge en ny skole i Lisbjerg kan realiseres.

Efter Byrådets endelige vedtagelse af kommuneplanen den 19. december 2001 er der i foråret 2002 fremsendt indstilling til Byrådet om en byplanidékonkurrence for det nye byområde ved Lisbjerg, hvori der også indgår en ny Lisbjergskole.

Behovet for en ny skole i Lisbjerg er affødt af den kommende Djurslandsmotorvej, der vil blive anlagt på den nuværende Lisbjergskoles boldbaner og legepladsareal, og som med de planlagte støjreducerende voldanlæg vil beslaglægge skolens areal ganske tæt på skolebygningerne.

Desuden vil de betragtelige byvækstområder, der er udlagt i kommuneplan 2001, skabe et voksende elevgrundlag til Lisbjergskolen.

Samlet anlægsudgift for en fuldt fungerende 2-sporet skole - og indeholdende en senere udvidelse til en fuldt fungerende 3-sporet skole med kombibibliotek og udendørs- og indendørs idrætsafsnit - er anslået til 161 mio. kr., incl. ca.

20 mio. kr. til grundkøb (kommunen ejer de mulige placeringsmuligheder). Salget af den gamle Lisbjerg Skole forventes at indbringe 11 mio. kr.

De afledte driftsudgifter er estimeret med udgangspunkt i bygningsmæssig drift af en standard henholdsvis 2-sporet og 3-sporet skole, og omfatter vedligeholdelse af bygninger og inventar, rengøring, energi, vedligeholdelse af grønne områder, renovation m.v.

Driftsudgifterne ved en ny skole er på den baggrund opgjort til 3,2 mio. kr. i 2008-2009, stigende til 3,7 mio. kr. fra 2010 og frem. Herfra skal fratrækkes driftsudgifterne til den nuværende Lisbjergskole.

Nettomerdriftsudgifterne ved den nye skole udgør herefter 2,4 mio. kr. i 2008-2009 samt 2,9 mio. kr. fra 2010 og frem.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 4. Afdelings forslag:

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	150
Driftsudgifter (2)	2,9
Nutidsværdi (3)	207,3

(1) Bruttoanlægsudgift 161 mio. kr. fratrukket indtægten ved salg af nuværende skole (11 mio. kr.).

(2) De årlige afledte merdriftsudgifter forventes at udgøre 2,9 mio. kr. fra 2010 og fremefter.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Busbaner på indfaldsvejene

Magistratens 5. Afdelings forslag (resumé):

Magistratens 5. Afdeling har i et samarbejde med amtet og Magistratens 2. Afdeling i sommeren 2001 gennemført projektet "Busprioritering på Grenåvej".

Et konsulentfirma har i en rapport lavet en række løsningsforslag for Randersvej, Viborgvej, Silkeborgvej, Skanderborgvej og Oddervej ud fra de samme principper, som er anvendt på Grenåvej.

Den samlede investering ved indførelse af traditionel busprioritering på de fem indfaldsveje er i rapporten vurderet til i alt 95,6 mio. kr.

Med Byrådets beslutning om etapevis udbygning af den kollektive trafik, hvor der i første fase stases på højklasede busbaner (i modsætning til traditionel busprioritering, hvor der kun etableres busbaner på delstrækninger) vil en investering på 95,6 mio. kr. være utilstrækkelig.

Der er på nuværende tidspunkt ikke gennemført analyse af investeringsomfanget i forbindelse med indførelse af højklasede busbaner på indfaldsvejene, men en investering må anslås til omkring 200 mio. kr.

Der er i dag større trængselsproblemer på indfaldsvejene, specielt i myldretiden. Med det formål at få en hurtig effekt af investeringerne anbefales, at investeringen i højklasede busbaner gennemføres over en kort årrække.

Beslutningen forudsætter et samarbejde mellem Magistratens 5. Afdeling, amtet og Magistratens 2. Afdeling, herunder amtslig medfinansiering og, så vidt muligt, en statslig medfinansiering.

Under Århus Sporvejes kontoafsnit i budget 2002 er der et beløb på 16,5 mio. kr. til rådighed til forbedringer af den kollektive trafik. Dette vil, medmindre andet besluttet herom, kunne anvendes til delvis finansiering af investeringen i højklasede busbaner.

I henhold til rapporten om busprioritering må der i forbindelse med etablering af busbanerne påregnes en afledt omkostning på 70.000 kr. pr.

km. pr. år til drift og vedligeholdelse af det nye vejareal.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 5. Afdelings forslag:

(incl. amtslig/statslig medfinansiering på 50% af anlægsudgifter, og incl. anvendelse af reserve på 16,5 mio. kr. til kollektiv trafik):

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	83,5
Driftsudgifter (2)	0,5
Nutidsværdi (3)	93,4

(1) Kommunal andel af anlægsudgiften under forudsætning af amtslig/statslig medfinansiering på 50% og anvendelse af reservebeløb på 16,5 mio. kr.

(2) Efter etablering af højklasede busbaner på alle fem foreslåede indfaldsveje forventes de afledte driftsudgifter at udgøre 0,5 mio. kr. årligt.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Alternativ (beregnet af Borgmesterens Afd.):

(de økonomiske konsekvenser, såfremt der ikke opnås statslig/amtslig medfinansiering)

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	183,5
Driftsudgifter (2)	0,5
Nutidsværdi (3)	193,4

(1) Kommunal andel af anlægsudgiften (100%). Incl. anvendelse af reservebeløb på 16,5 mio. kr.

(2) Efter etablering af højklasede busbaner på alle fem foreslåede indfaldsveje forventes de afledte driftsudgifter at udgøre 0,5 mio. kr. årligt.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Sporvogne

Magistratens 5. Afdelings forslag (resumé):

En forventet fortsat stigning i privatbilismen vil øge de fremkommelighedsproblemer, som allerede opleves i dag. Magistratens 5. Afdeling finder, at sporvogne vil være den rigtige løsning på de nuværende og - i endnu højere grad - på de fremtidige trafikproblemer.

Med Byrådets beslutning i december 2001 er det vedtaget, at sporvogne stadig indgår som en langsigtet løsningsmulighed for trafikafviklingen i Århus.

Under behandlingen af spørgsmålet omkring sporvogne har det været en forudsætning, at der blev tale om statslig medfinansiering.

Denne forudsætning er stadig gældende i indeværende forslag om sporvogne. Trafikministeriet har selv udgivet en rapport, som viser, at alle steder, hvor der beslutes sporvognsløsninger, bidrager staten med en væsentlig medfinansiering.

Opgaven med anlæggelse af tre sporvognslinier er i sporvognsrapporten vurderet til en investering på 2,265 mia. kr. ekskl. moms. Med en statslig medfinansiering på halvdelen af beløbet vil Århus Kommune skulle finansiere en samlet anlægsudgift på 1,133 mia. kr.

Hvis man til finansiering af kommunens andel af anlægsudgiften på 1,133 mia. kr. forudsætter et 50-årigt annuitetslån og en realrente på 4%, vil den årlige ydelse blive på 53 mio. kr.

Forslaget om anlæggelse af højklassede busbaner i løbet af en kort årrække sikrer, at der på længere sigt er et areal til rådighed til sporvognstracéer.

På den baggrund foreslås, at perioden fra 2003 til 2005 anvendes til yderligere vurdering af behovet for udbygning af det kollektive trafiknet, til udarbejdelse af lokalplaner, beslutninger om ekspropriationssager, samt til en egentlig projektering af sporvognsprojektet. Herefter kan anlægsarbejderne gennemføres i perioden frem til 2010.

De afledte driftsudgifter forventes at udgøre 16 mio. kr. årligt. Dette beløb vil falde hen over årene, og det tilstræbes, at der via Århus Sporvejes nettobudgettering kan ske en finansiering heraf.

Økonomiske konsekvenser:

Magistratens 5. Afdelings forslag:

(incl. statslig medfinansiering af anlægsudgifter på 50% - afledte driftsudgifter finansieres inden for decentraliseringsordningen).

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	1133
Driftsudgifter (2)	0
Nutidsværdi (3)	1133

(1) Kommunal andel af anlægsudgiften under forudsætning af statslig medfinansiering på 50%.

(2) De afledte driftsudgifter forventes at udgøre 16 mio. kr. de første år, hvorefter beløbet vil være fallende. Merudgifterne forudsættes finansieret inden for Århus Sporvejes decentraliseringsordning.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Alternativ (beregnet af Borgmesterens Afd.):

(de økonomiske konsekvenser, såfremt der ikke opnås statslig medfinansiering og driftsudgifter må finansieres af kommunekassen)

2002-priser (excl. moms)	mio. kr.
Anlægsudgift (1)	2265
Driftsudgifter (2)	12
Nutidsværdi (3)	2502,1

(1) Kommunal andel af anlægsudgiften (100%).

(2) I beregningen er forudsat, at merudgifterne i gennemsnit vil udgøre 12 mio. kr. årligt på langt sigt.

(3) Kapitaliseret værdi af de kommunale anlægsudgifter samt de fremtidige driftsudgifter i en 50-årig periode (beregnet ud fra 4,5% realrente p.a.).

Samlet oversigt over forslagsgennemgangen.

I tabel 4.3. Illustreres en samlet oversigt over forslagene i den foregående gennemgang. Der er for hvert forslag angivet de samlede anlægs- og driftsudgifter (netto), samt hhv. nutidsværdien af driftsudgifterne og forslaget totale nutidsværdi.

Det er således muligt ud fra tabellen at sammenligne forslagene ud fra de samlede økonomiske konsekvenser, der er angivet i yderste højre kolonne.

Tabel 4.3 Oversigt over de behandlede forslag. Anlægs- og driftsudgifter

2002 p/l mio. kr.	Prioritet	Forslag	Anlæg				Drift				Samlet Nutids- værdi (drift og anlæg)
			Brutto	Indtægt /egen- fin.	Ekstern medfin.	Netto	Brutto (årligt) Langt sigt	Indtægt /egen- fin.	Netto (årligt)	Nutids- værdi i=4,5% n=50	
Mag1	1	Sikring af pasningsgaranti	39,1	0,0	0,0	39,1	0,0	0,0	0,0	0,0	39,1
	2a	Reservepladser til garanti	50,7	0,0	0,0	50,7	0,0	0,0	0,0	0,0	50,7
	2b	Reservepladser til garanti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	3a	Bofællesskaber m. tilknyttede servicearealer	41,7	0,0	0,0	41,7	59,1	59,1	0,0	0,0	41,7
	3b	Bofællesskaber m. tilknyttede servicearealer	41,7	0,0	0,0	41,7	59,1	0,0	59,1	1167,9	1210,0
Mag2	1	Nye Vejanlæg	64,5	0,0	0,0	64,5	0,6	0,0	0,6	11,3	75,8
	2	Færdiggørelse af åfrilægning	84,0	0,0	0,0	84,0	0,9	0,0	0,9	17,0	101,0
	3	Herredsvej (Skejby)	27,0	0,0	0,0	27,0	0,3	0,0	0,3	5,3	32,3
	*4	Bynære Havnearealer	50,0	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0
	*5a	Marselis tunnel	780,0	0,0	-520,0	260,0	3,0	0,0	3,0	59,3	319,3
	*5b	Marselis tunnel	780,0	0,0	-390,0	390,0	3,0	0,0	3,0	59,3	449,3
	*6	Ny bygade	80,0	0,0	0,0	80,0	0,8	0,0	0,8	15,8	95,8
Mag3	1a	Fastholdelse af tidssvarende og uændret serviceniveau (plejeboliger mv.)	142,8	0,0	0,0	142,8	15,8	0,0	15,8	312,9	455,7
	1b	Fastholdelse af tidssvarende og uændret serviceniveau (plejeboliger mv.)	101,3	0,0	0,0	101,3	15,8	0,0	15,8	312,9	414,2
	2a	Efterslæb på lokalcentre	52,8	0,0	0,0	52,8	1,0	0,0	0,9	17,8	70,5
	2b	Efterslæb på lokalcentre	34,8	0,0	0,0	34,8	0,9	0,0	0,8	15,8	50,5
	3a	Nye ældreboliger	12,4	0,0	0,0	12,4	0,8	0,0	0,8	14,8	27,2
	3b	Nye ældreboliger	1,2	0,0	0,0	1,2	0,7	0,0	0,1	2,0	3,2
Mag4	1	Lokaleudbygning på skoler	30,6	0,0	0,0	30,6	1,5	0,0	1,5	30,1	60,7
	2	Fritids- og kulturbygninger	30,0	0,0	0,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0
	3	Multimediehus	414,4	-61,0	0,0	353,4	6,2	0,0	6,2	122,5	475,9
	*4	Modernisering af skoler	275,3	0,0	0,0	275,3	0,5	0,0	0,5	9,9	285,2
	*5	Lisbjerg skole	161,0	-11,0	0,0	150,0	2,9	0,0	2,9	57,3	207,3
Mag5	1a	Busbaner på indfaldsveje	200,0	-16,5	-100,0	83,5	0,5	0,0	0,5	9,9	93,4
	1b	Busbaner på indfaldsveje	200,0	-16,5	0,0	183,5	0,5	0,0	0,5	9,9	193,4
	2a	Sporvogne	2265,0	0,0	-1132,0	1133,0	12,0	-12,0	0,0	0,0	1133,0
	2b	Sporvogne	2265,0	0,0	0,0	2265,0	12,0	0,0	12,0	237,1	2502,1

Note: Ved flere udgaver af samme forslag er a=magistratsafdelingens beregning, b=Borgmesterens Afdelings alternativ
I søjlen "prioritet" er angivet en *, hvis forslaget er medtaget pga. det er nævnt i Analyseindstillingen eller fordi, der er afsat delvis finansiering til formålet i de eksisterende budgetter.

4.4 Illustration af de økonomiske konsekvenser: tre scenarier.

I dette afsnit gives der en illustration af de økonomiske konsekvenser af en gennemførelse af de beskrevne forslag. Der tages udgangspunkt i et basisscenarium som følger af afsnittet om det økonomiske råderum. Basisscenariet beskrives indledningsvist.

Dernæst gennemgås et scenarium, der viser de økonomiske konsekvenser, hvis de 19 forslag, der er beskrevet i afsnit 4.1 gennemføres i perioden frem til 2013. Det næste scenarium viser de økonomiske konsekvenser, hvis de 8 forslag, som er nævnt i analyseindstillingen gennemføres.

Det er vigtigt at bemærke, at de her beskrevne scenarier, alene fungerer som eksempler på prioriteringer, og som sådan ikke er udtryk for en politisk prioritering.

Basisscenariet

Basisscenariet følger af afsnittet om det økonomiske råderum, og er baseret på følgende forudsætninger.

Det forudsættes, at realvæksten i nettodriftsudgifter inklusiv befolkningsudviklingen vil være på 0,5%. På indtægtssiden forudsættes en realvækst i skatteindtægter inklusiv befolkningsudviklingen på ca. 0,5% p.a.

Udover den, andel af anlægsreserven, der allerede er udmøntet afsættes, der en anlægs-

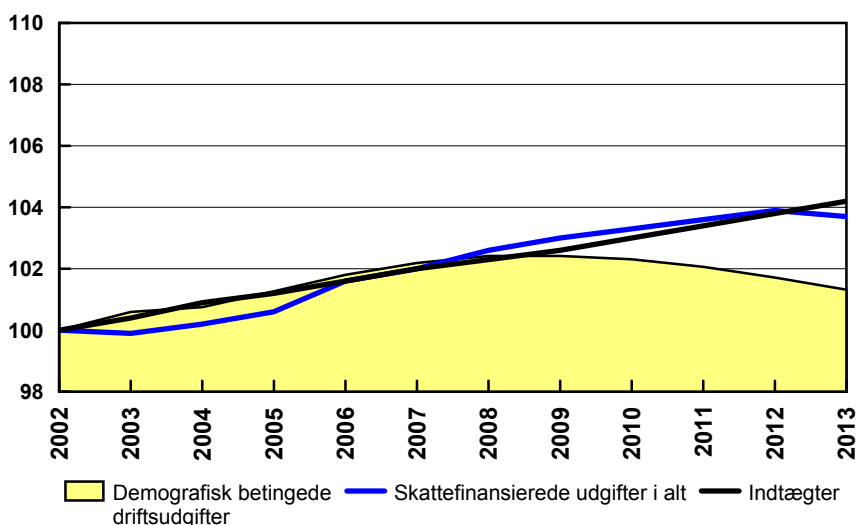
reservebuffer på 25 mio. kr. årligt (2002 priser) til finansiering af løbende anlægsbehov, som beskrevet i afsnit 3.

Samtidig forudsættes det, at de to forslag, som følger direkte af den demografiske udvikling gennemføres. Det vil sige, at udgifterne til sikring af pasningsgarantien, samt lokaleudbygningen på skolerne forudsættes finansieret. Endeligt forudsættes det som udgangspunkt at eventuel uforbrugt anlægsreserve udmøntes fuldt ud i de respektive år.

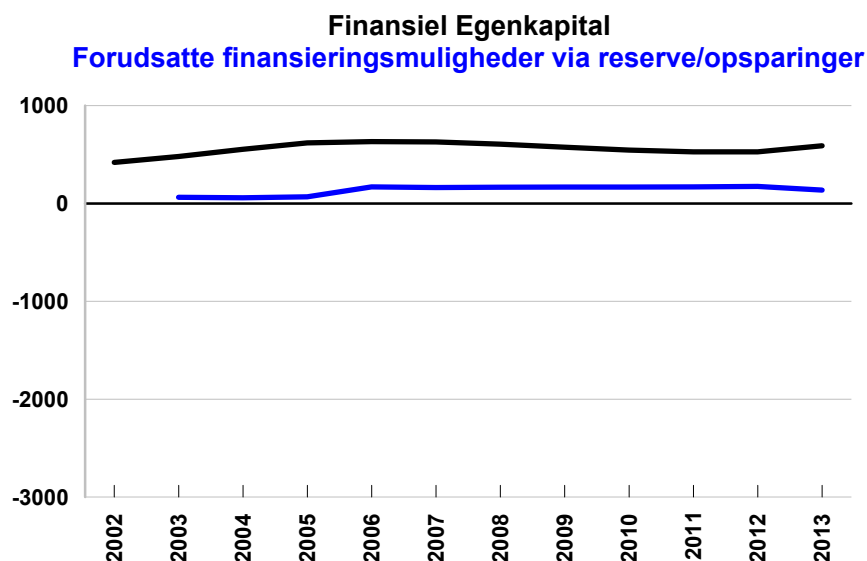
Basisscenariet er som tidligere vist udgangspunktet for analysen, og beskriver udviklingen i det økonomiske råderum i Århus Kommune frem til 2013. De generelle konklusioner skitseres kort i dette afsnit, hvorefter forslagsscenarierne gennemgås som eksempler.

I figur 4.1 illustreres den indekserede udvikling i de samlede skattefinansierede nettodriftsudgifter (blå kurve) og nettoindtægterne (sort kurve) i perioden frem til 2013. Det gule område i figuren viser udviklingen i udgifterne på de demografisk betingede områder. Figuren viser at de samlede udgifter generelt ligger på et lavere niveau end indtægterne indtil 2006. Fra og med 2006 stiger udgifterne mere end indtægterne frem til 2012, hvor der indtræffer et fald i udgifterne, som primært skyldes et fald i de demografisk betingede driftsudgifter, som følge af fald i børne- og ungdoms- årgangene.

Figur 4.1: Udviklingen i hhv. demografisk betingede driftsudgifter, samlede nettoudgifter samt nettoindtægter, Indeks 2002=100.

Figur 4.2: Udviklingen i den finansielle egenkapital 2002-2013, (mio. kr. i 2002 priser).

Den skitserede udvikling i udgifter og indtægter reflekteres i udviklingen i den finansielle egenkapital, som er illustreret i figur 4.2.

I figur 4.2 er udviklingen i den finansielle egenkapital frem til 2013 illustreret ved den sorte kurve. I figuren er der ligeledes tilføjet en kurve for udviklingen i de forudsatte finansieringsmuligheder, dvs. anlægsreserven samt opsparingerne til infrastrukturpuljen og Marselistunnellen. Dette er den blå kurve i figuren.

Figuren viser, at den finansielle egenkapital er forholdsvis uændret i perioden frem til 2013. Ultimo 2013 er den finansielle egenkapital i basisscenariet således ca. 590 mio. kr.

Den forudsatte finansiering, illustreret ved den blå kurve i figuren, er stigende frem til 2012.

I tabel 4.4 nedenfor er denne udvikling beskrevet, hvor det i tredje række kan ses, at finansieringsbeløbet ligger omkring 60-70 mio. kr. i perioden 2003-2005, hvor anlægsreserven er fuldt udmøntet og derfor ikke bidrager til finansieringen. Efter 2005 ligger niveauet omkring 170 mio. kr. årligt indtil 2013, hvor der er et fald til 137 mio. kr., hvilket, som tidligere nævnt, skyldes at opsparingen til Marselistunnellen ophører i 2012.

Bemærk, eftersom ingen forslag er gennemført i basisscenariet er der ingen udgiftsposter under drift og anlæg i tabel 4.4.

I alt er der 1,5 mia. kr. til rådighed i forudsat finansiering frem til 2013.

Tabel 4.4: Oversigt over drifts- og anlægsudgifter ifb. med gennemførelse af forslag til anlægsprojekter samt de resterende forudsatte finansieringsmuligheder, (mio. kr. 2002 priser).

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Drift	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anlæg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve	63,6	58,6	68,4	169,7	164,2	167,1	168,7	168,7	170,4	175,3	137,0

Scenarium 1: Hele forslagskataloget gennemføres.

I det første eksempel gennemgås de økonomiske konsekvenser, hvis de 19 forslag, der er gennemgået i afsnit 4.1 bliver gennemført.

Der er taget udgangspunkt i afdelingernes antagelser vedr. udgifter samt finansiering. Ligeledes forudsættes forslagene gennemført indenfor den af afdelingerne anviste tidsperiode. (Undtaget er dog forslag 3.a. fra Magistratens 1. afdeling, hvor driftsudgifterne er indregnet i scenariet).

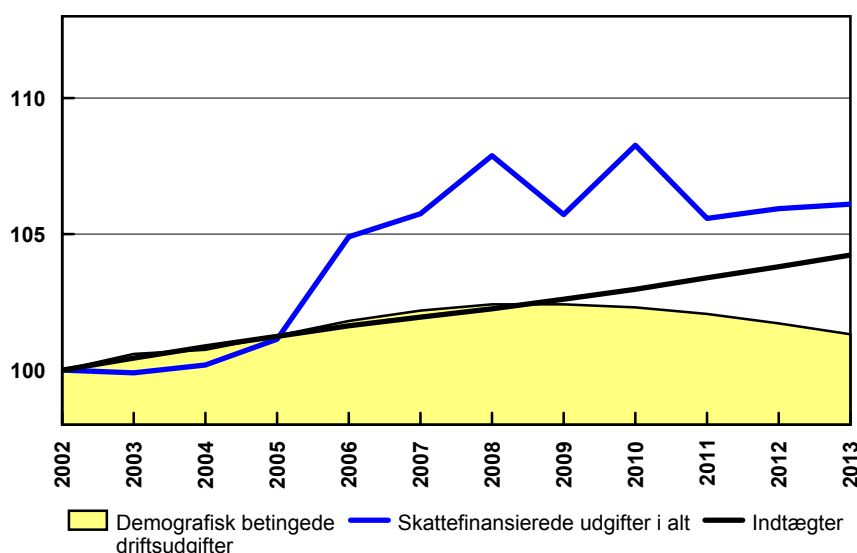
I figur 4.3 skitseres den indekserede udvikling i nettoindtægter og udgifter. Det bemærkes, at

indekset for nettoudgifterne stiger kraftigt efter 2005 og ligger et stykke over indtægterne i resten af perioden.

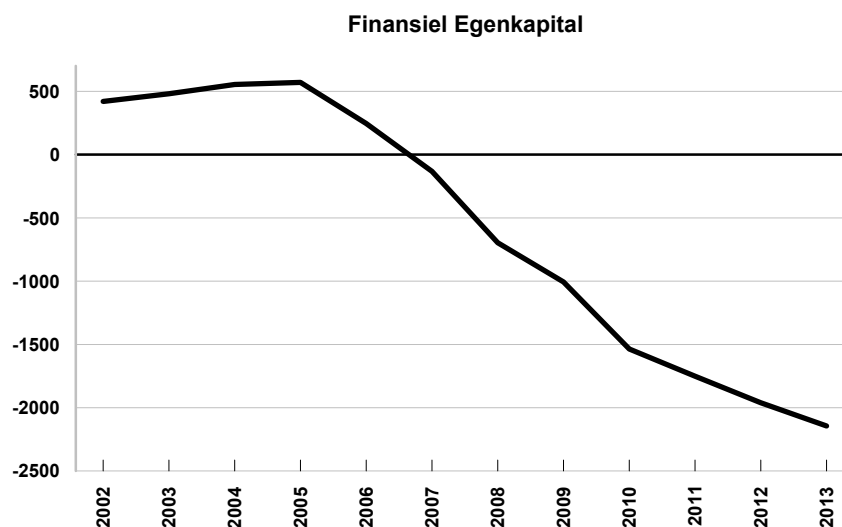
Konsekvensen af denne udvikling illustreres i figur 4.4 hvor udviklingen i den finansielle egenkapital frem til 2013 er illustreret.

Som det fremgår af figur 4.4 bliver den finansielle egenkapital negativ efter 2006, og den falder i resten af perioden. I dette scenarium er den finansielle egenkapital ultimo 2013 på - 2,14 mia. kr.

Figur 4.3: Udviklingen i nettoindtægter og udgifter, samt demografisk betingede driftsudgifter 2002-2013, Indeks 2002 = 100.

Figur 4.4: Udviklingen i den finansielle egenkapital 2002-2013 i scenarium 1, (mio. kr. 2002 priser).

Tabel 4.5: Oversigt over drifts- og anlægsudgifter ifb. med gennemførelse af forslag til anlægsprojekter samt de resterende forudsatte finansieringsmuligheder, (mio. kr. 2002 priser).

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Drift	0,6	1,1	1,6	9,1	19,6	30,1	43,8	56,2	63,4	70,4	88,1
Anlæg	38,7	55,4	169,7	502,3	495,1	629,6	322,5	520,9	177,3	20,4	28,7
Restreserve	25,0	3,3	-	-	-	-	-	-	-	154,9	108,3

I tabel 4.5 ovenfor er drifts- og anlægsudgifterne som følge af forslagene beskrevet.

Som det fremgår, er størstedelen af anlægsudgifterne i dette eksempel koncentreret i perioden 2006-2010, hvor den forudsatte finansiering via anlægsreserven og opsparinger ligeledes er fuldt opbrugt.

Som nævnt i indledningen i afsnit 4.4 er en af forudsætningerne for beregningen af scenarierne, at anlægsreserven udmøntes fuldt ud hvert år.

De ikke forbrugte reserver, som tabellen viser i 2012 og 2013 skyldes, at de indsendte forslags finansieringsperiode hovedsagelig ligger koncentreret i midten af perioden, hvor de langt overstiger de forudsatte reservebeløb. Dette merforbrug i midten af perioden vil ikke på nogen måde kunne dækkes ved at flytte rundt på reserverne årene imellem.

Driftsudgifterne som følge af forslagene stiger over perioden og når ca. 86,4 mio. kr. i 2013.

Konklusionen på det første scenarium er således, at en gennemførelse af samtlige 19 forslag langt overstiger det beregnede økonomiske råderum og betyder en kraftig forringelse af den finansielle egenkapital. Ved udgangen af 10-års perioden vil kommunen, alt andet lige, således have en gæld på over 2 mia. kr.

Scenarium 2: De i analyseindstillingen nævnte forslag gennemføres

I analyseindstillingen til byrådet er der nævnt 8 eksempler på anlægsprojekter, som ønskes belyst i denne analyse. Det drejer sig om følgende forslag:

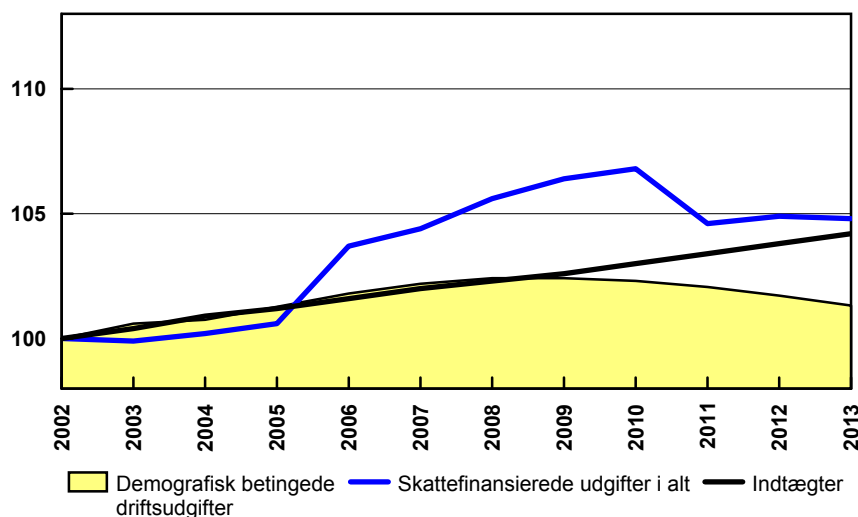
1. Multimediehuset
2. Sporvogne
3. Busprioriteringer
4. Tunnel under Marselis Boulevard
5. Bynære Havnefront
6. Den resterende åfrilægning
7. Modernisering af folkeskolerne
8. Ny skole i Lisbjerg

Scenarium 2 omfatter et eksempel, hvor de 8 nævnte forslag gennemføres.

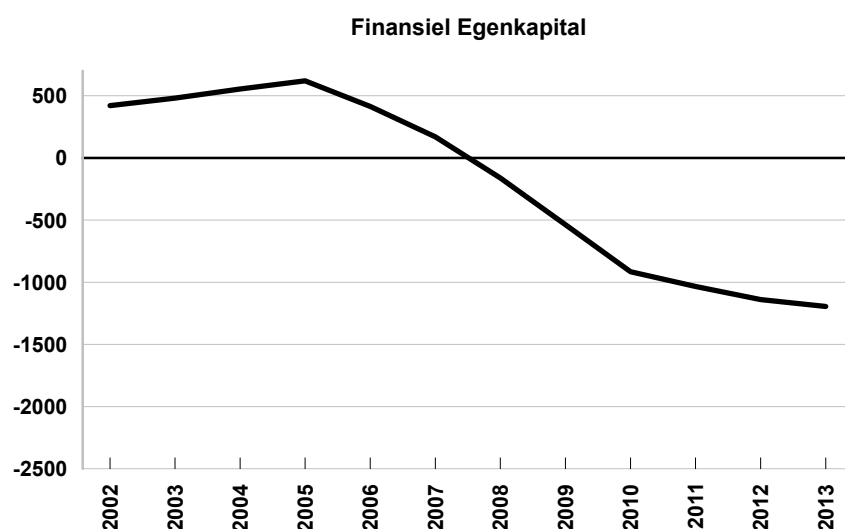
Da disse forslag allerede er inkluderet i det foregående scenarium, er der således tale om en reduceret udgave af scenarium 1 i dette eksempel.

Betragtes udviklingen i nettoindtægter og udgifter som følge af forslagernes gennemførelse, er der en klar parallel til scenarium 1. Udgifterne vokser kraftigt efter 2005 for at falde igen omkring 2011. Som i første scenarium holder nettoudgifterne sig på et højere niveau end indtægterne perioden ud.

Figur 4.5: Udviklingen i nettoindtægter og udgifter, samt demografisk betingede driftsudgifter 2002-2013, Indeks 2002 = 100.

Figur 4.6: Udviklingen i den finansielle egenkapital 2002-2013 i scenarium 2, (mio. kr. 2002 priser).

Tabel 4.6: Oversigt over drifts- og anlægsudgifter ifb. med gennemførelse af forslag til anlægsprojekter samt de resterende forudsatte finansieringsmuligheder, (mio. kr. 2002 priser).

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Drift	0,6	1,1	1,4	1,6	2	4,9	11,3	12,1	12,3	12,5	15,5
Anlæg	4,7	23,1	89,7	395,2	390	442,5	455,7	440,6	104,1	89,1	24,1
Restreserve	58,9	35,5	30,9	-	-	-	-	-	69,3	86,2	112,9

Udviklingen i den finansielle egenkapital, illustreret i figur 4.6, udviser samme tendens, som i scenarium 1. Et kraftigt fald efter 2005, som dog i modsætning til det foregående scenarium flader ud i slutningen af perioden. Den finansielle egenkapital er på -1,2 mia. kr. ultimo 2013.

Af tabel 4.6 fremgår de forventede merudgifter på drifts- og anlægsområdet, samt den resterende forudsatte finansiering på anlægssiden.

Som i scenarium 1 ligger tyngden i anlægsudgifterne i midten af perioden. Som i scenarium 1, skyldes de ikke forbrugte reserver, som tabellen viser i 2011 til 2013, at de indsendte forslags finansieringsperiode hovedsagelig ligger koncentreret i midten af perioden, hvor de langt overstiger de forudsatte reservebeløb. Dette merforbrug i midten af perioden vil ikke på nogen måde kunne dækkes ved at flytte rundt på reserverne årene imellem.

På driftssiden stiger udgifterne til 15,5 mio. kr. årligt i 2013. Der er således færre driftsudgifter knyttet til dette scenarium i forhold til det foregående. Også i scenarium 2 overstiger udgifterne det beregnede økonomiske råderum, og den finansielle egenkapital forringes væsentligt. Udgangspunktet i basisscenariet var en finansiell egenkapital på ca. 0,6 mia. ultimo 2013, mens scenarium 2 giver en negativ finansiell egenkapital på 1,5 mia. kr. ultimo 2013.

Den samlede konklusion på disse to eksempler er således, at det beregnede økonomiske råderum ikke er tilstrækkeligt til at gennemføre hverken de 19 forslag eller de i analyseindstillingen nævnte 8 forslag.

Konklusionen på scenarierne understreger dermed nødvendigheden af en politisk prioritering mellem de anlægsønsker, der er fremsendt fra magistratsafdelingerne.

5. Konklusion

Denne analyse skal understøtte den politiske prioritering af fremtidige anlægsinvesteringer.

I analysen er beskrevet grundlaget for af 3 typer af prioriteringer i relation til fremtidige anlægsinvesteringer:

1) Hvor meget ønskes samlet anvendt til anlæg i de næste 10 år i lyset af det beregnede råderum ?

Ved beregningen af råderummet tages udgangspunkt i den finansielle egenkapital. Det er forudsat,

- at den finansielle egenkapital ultimo 10-års perioden ikke forværres i forhold til periodens start. Derved er renteindtægterne i 2002 forudsat bibeholdt i hele perioden, jf. de byrådsvedtagne mål for økonomien.
- at indkomstskatteprocenten holdes uændret i hele analyseperioden.
- at aftaler mellem regeringen og KL om rammerne for den kommunale økonomi overholdes.

Det økonomiske råderum er beregnet med udgangspunkt de drifts- og anlægsudgifter, der følger direkte af befolkningsudviklingen og forventningen til den statslige styring af den kommunale økonomi.

Det økonomiske råderum hviler bl.a. på en forudsætning om en gennemsnitlig årlig vækst i nettodriftsudgifterne på ca. 0,5 procent årligt, hvilket er lavt i historisk perspektiv.

Med dette udgangspunkt vil kommunens samlede økonomi udtrykt ved den finansielle egenkapital ikke forringes i perioden.

Hvor meget der inden for rammerne af det økonomiske råderum ønskes anvendt til anlæg, er en politisk prioritering mellem driftsudgifter og anlægsudgifter.

Eksempelvis kan en reduceret vækst i driftsudgifterne på 0,1 procent i hvert af årene 2003-2013 muliggøre en opsparing, der kan finansiere en enkeltstående anlægsinvestering på 788 mio. kr. ultimo perioden uden at forringe den finansielle egenkapital i 2013. Dette ville dog

forudsatte en i historisk perspektiv meget lav vækst i driftsudgifterne.

2) Hvor meget af den samlede finansiering til anlæg ønskes prioriteret ved indgangen til perioden ?

Der er i udgangspunktet frem til 2013 overordnet forudsat en videreførelse af anlægsreserver, opsparinger, KB-bevillinger og bygningsvedligeholdelse m.v. på niveau med de aktuelle budgetter. Da der efterfølgende kan opstå nye behov, som ønskes imødekommet, er det anbefalet at reservere finansiering til fremtidige behov via en "anlægsreservebuffer". Størrelsen heraf er en politisk prioritering mellem det lange og det korte sigt. Anlægsreservebufferen er beregningsteknisk i udgangspunktet sat til 25 mio. kr. årligt fra 2006 og frem.

Dette giver fra 2006 og frem et samlet årligt niveau til prioritering af nye anlægsprojekter i et 10-årigt perspektiv på ca. 170 mio. kr. i kraft af opsparringen til Marselistunnelen (gennemsnitligt 33 mio. kr. inkl. forrentning), opsparringen til Infrastrukturpuljen (25 mio. kr.) samt den ikke-udmøntede del af anlægsreserven (112 mio. kr.).

I alt er der forudsat et finansieringsgrundlag til anlægsprojekter på ca. 1,5 mia. kr. i perioden 2003-2013.

3) Hvilke anlægsprojekter ønskes prioriteret fremfor andre ?

Magistratsafdelingerne har fremsendt i alt 71 forslag til anlægsinvesteringer i perioden 2003-2013. Forslagsbeskrivelserne til de 71 forslag er optrykt som bilag til denne rapport og en oversigtstabel over forslagene findes i appendiks 3. De 71 forslag omfatter samlede anlægsudgifter på i alt ca. 4,7 mia. kr. Hertil kommer stigende driftsudgifter, der i perioden 2003-2013 ville udgøre ca. 0,5 mia. kr.

Dette overstiger langt finansieringsmulighederne på ca. 1,5 mia. kr., hvorfor en politisk prioritering er nødvendig.

I analysen er af pladshensyn kun resumeret i alt 19 forslag. Disse er udvalgt efter tre kriterier: 1) De af hver magistratsafdeling 3 højst prioriterede forslag, 2) de anlægsformål, hvortil der i

eksisterende budgetter er afsat delvis finansiering, samt 3) de projekter, der er nævnt i analyseindstillingen, som danner baggrund for denne rapport.

En eventuel gennemførelse af de 19 forslag ville imidlertid give en meget kraftig forringelse af den finansielle egenkapital. Ved udgangen af 10-års perioden ville kommunen have en gæld på over 2 mia. kr. Konklusionen på dette scenarium er således, at en gennemførelse af samtlige 19 forslag langt overstiger det økonomiske råderum.

Ser man i stedet på en delmængde af ovennævnte forslag, nemlig hvis de i analyseindstillingen 8 nævnte eksempler gennemføres, ville udviklingen i den finansielle egenkapital udvise samme tendens. Den finansielle egenkapital ville blive på -1,2 mia. kr. ultimo 2013.

Den samlede konklusion på disse to eksempler er således, at det økonomiske råderum ikke er tilstrækkeligt til at gennemføre hverken de 19 forslag eller de i analyseindstillingen nævnte 8 forslag. Derfor er en politisk prioritering nødvendig.

Appendiks 1

Befolkningsudviklingen i Århus Kommune

Befolkningsudviklingen i Århus Kommune ligger tæt op af udviklingen på landsplan.

I dag er der 288.000 indbyggere i Århus Kommune. Frem til år 2013 forventes kommunens befolkningen at stige med 13.000 personer, svarende til 4,5 % som ligeledes er gældende på landsplan.

I perioden fra 2002 til 2013 forventes befolkningen at vokse ca. 1170 personer om året. I perioden 1992 til 2001 var væksten ca. 2000 personer om året. Der forventes således en nedgang i befolkningstilvæksten.

1. Forudsætninger

Befolkningsprognosen er udarbejdet under forudsætning af, at udviklingen de seneste år føres videre. Prognosen bygger alene på et demografisk grundlag, dvs. at fødselshyppighed, dødelighed og vandringshyppighed forudsættes at blive som i perioden 1. juli 1998 til 30. juni 2001, beregnet som vægtet gennemsnit.

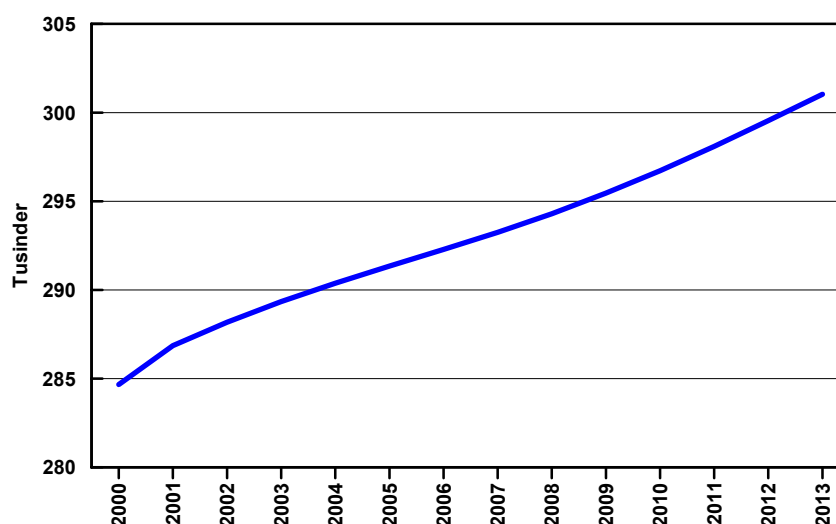
2. Følsomhed

Da befolkningsprognosens resultat er afhængig af de anvendte forudsætninger, kan betydningen af ændringer i forudsætninger illustreres via en følsomhedsanalyse. Hvis forudsætningerne om vandringshyppigheder, dødshyppigheder og fødselshyppigheder som indgår i 2001-befolkningsprognosen, falder med 1%, får det følgende virkning. Her opgjort i forhold til årene 2010 og 2020.

Falder fødselshyppighederne i Århus Kommune med 1%, falder antallet af børn i daginstitutionsalderen (0-5 år) frem til 2010 med ca. 200 børn og ligeledes med ca. 200 børn frem til 2020. Antallet af børn i skolealderen falder frem til 2010 med ca. 100 børn og med ca. 300 børn frem til 2020.

Falder tilflytningshyppighederne til Århus Kommune med 1%, vil det mindske antallet af 0-5 årige med ca. 200 børn frem til 2010 og med ca. 500 børn frem til 2020. Det vil mindske antallet af 6-15 årige skolebørn med 100 frem til 2010 og med ca. 500 skolebørn frem til 2020. Endelig vil antallet af personer i den erhvervsaktive alder falde med ca. 1.100 personer frem til 2010 og med ca. 2.500 personer frem til 2020.

2.54 Figur A.1.1.: Udviklingen i befolkningstallet i Århus Kommune, 2000-2013.

Falder fraflytningshyppighederne fra Århus Kommune med 1%, vil det forøge antallet af 0-5 årige med ca. 200 børn frem til 2010 og ligeledes med ca. 200 børn frem til 2020. Antallet af 6-15 årige vil forøges med ca. 150 skolebørn frem til 2010 og med ca. 500 skolebørn frem til 2020. Antallet af personer i den erhvervsaktive alder vil stige med ca. 1.200 personer frem til 2010 og med ca. 2.500 personer frem til 2020.

Falder dødshyppighederne i Århus Kommune med 1% vil antallet af 65-79 årige stige med ca. 50 personer frem til 2010 og med ca. 100 personer frem til 2020. Tilsvarende vil antallet af 80 årige og derover stige med ca. 75 personer frem til 2010 og med godt 100 personer frem til 2020. Specielt hvad til- og fraflytninger angår, er ændringer på mere end 1 % ikke sjældne.

3. Aldersfordeling

I nedenstående figur A.1.2 fremgår udviklingen i de aldersgrupper, som har stor betydning for den kommunale økonomi.

På børnepasningsområdet drejer det sig om de 0-5 årige, på skoleområdet de 6-15 årige og på ældreområdet de 65 årige og opefter. Generelt ligner befolkningsudviklingen på disse områder i Århus Kommune landsudviklingen .

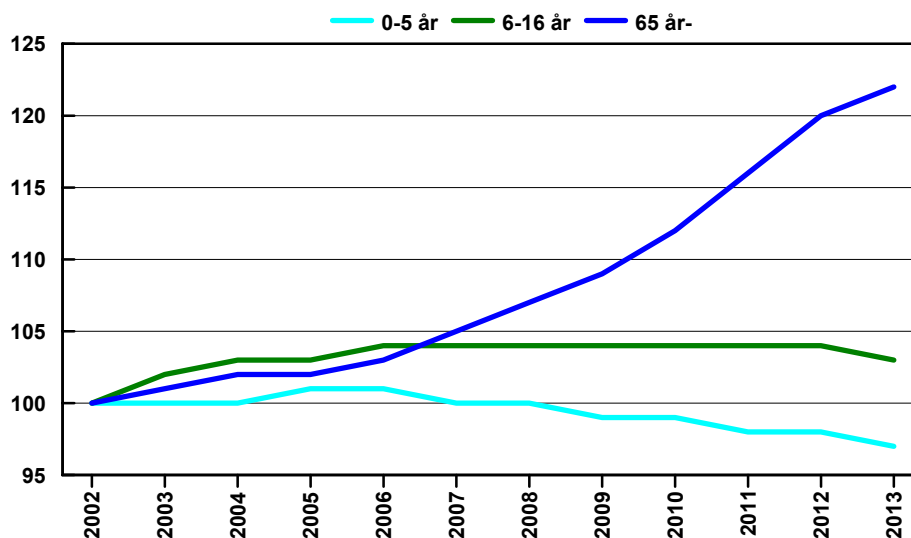
3.1 Småbørn (0-5 årige)

Antallet af børn i daginstitutionsalderen på 0-5 år er nogenlunde konstant de kommende 5-6 år, men falder derefter frem til år 2013 med knap 660 børn, svarende til 3 %.

3.2. Skolebørn (6-15 årige)

Antallet af børn i skolealderen forventes i Århus Kommune at stige de kommende 7 år med ca. 1.550 børn (4,4 %) for derefter at falde med 400 indtil år 2013, således at der i år 2013 forventes at være knap 1.150 flere børn i skolealderen end i dag. Det svarer til en stigning på 3,3 % set over hele perioden 2002-2013.

Figur A.1.2: Udviklingen i befolkningstallet for udvalgte aldersgrupper i Århus Kommune i perioden 2002-2013. Indeks 2002 = 100

3.3. Ældreområdet (65 år og derover)

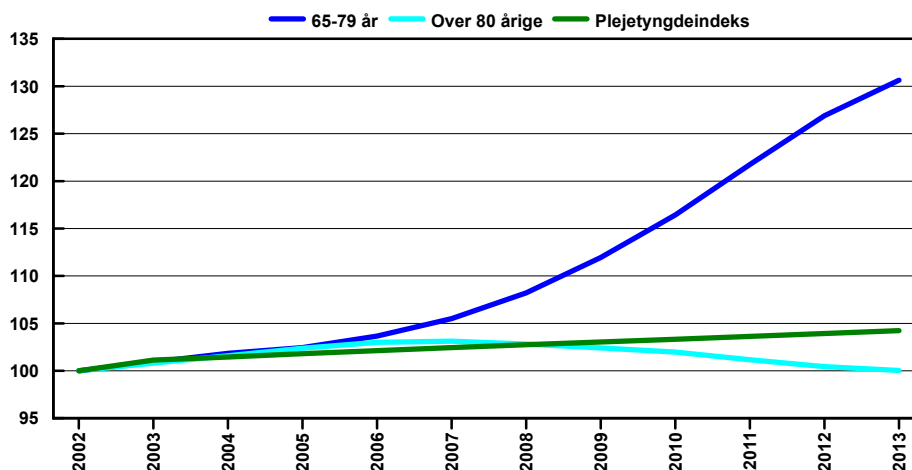
Antallet af ældre på 65 år og derover i Århus Kommune stiger moderat frem til 2006. Fra 2006 til 2013 forventes antallet af ældre at stige med godt 6.300 personer, hvilket svarer til en stigning på 20%. En tilsvarende udvikling finder sted på landsplan. I Århus Kommune sker stort set hele ændringen i denne gruppe i aldersgruppen 65-79 år, mens udviklingen i gruppen af 80 årige og opefter er uændret, jf. figur A.1.3. Derimod er der stor forskel i udviklingen blandt de over 80 årige i Århus Kommune og på landsplan. I Århus Kommune forventes antallet af over 80 årige frem til år 2013 at være uændret

i forhold til 2002, mens der på landsplan forventes en stigning på over 4%.

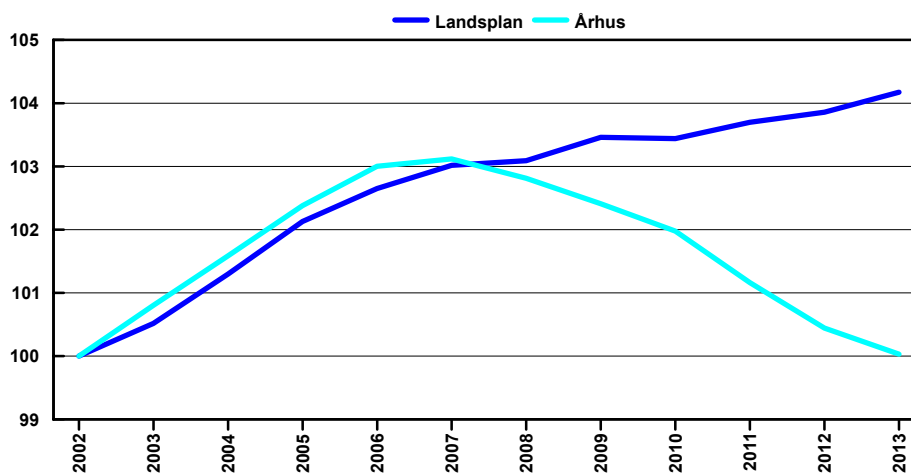
I figur A.1.3. er der lagt en kurve ind for plejetyngden, forstået således at den angiver de økonomiske konsekvenser af stigningen i de enkelte befolkningsgrupper med udgangspunkt i år 2002. Af figuren fremgår at selvom kurven for de 65-79 årige stiger markant har det ikke den samme effekt i plejetyngden, eftersom det er aldersgruppen fra 80 år og opefter der vejer tungest i den samlede økonomiske plejebyrde.

Dette betyder samtidig, at når gruppen af over-80 årige ventes at stige efter 2013 vil det have en forholdsvis kraftig effekt på plejetyngden.

Figur A.1.3.: Udviklingen i antallet af ældre 65-79 årige og over 80 årige i Århus Kommune, 2002-2013. Indeks 2000=100.

Figur A.1.4: Udviklingen i antallet af 80 årige og derover i Århus Kommune og hele landet, 2002-2013. Indeks 2002=100.

3.4. De erhvervsaktive

Udviklingen i befolkningen der befinder sig i den erhvervsaktive alder har en naturlig sammenhæng med stigningen i de ældre befolkningsgrupper.

Som det fremgår af figur 2.5 forventes befolkningen i den erhvervsaktive alder målt som kommunens 25-64 årige at stige fra 2002 og frem til år 2005. Stigningen forventes at være på knap 3.000 personer.

Fra 2005 og frem til 2013 forventes andelen dog at falde med 2.700 personer. Totalt set forventes antallet af 25-64 årige kun at stige med knap 300 personer fra 2002 til 2013.

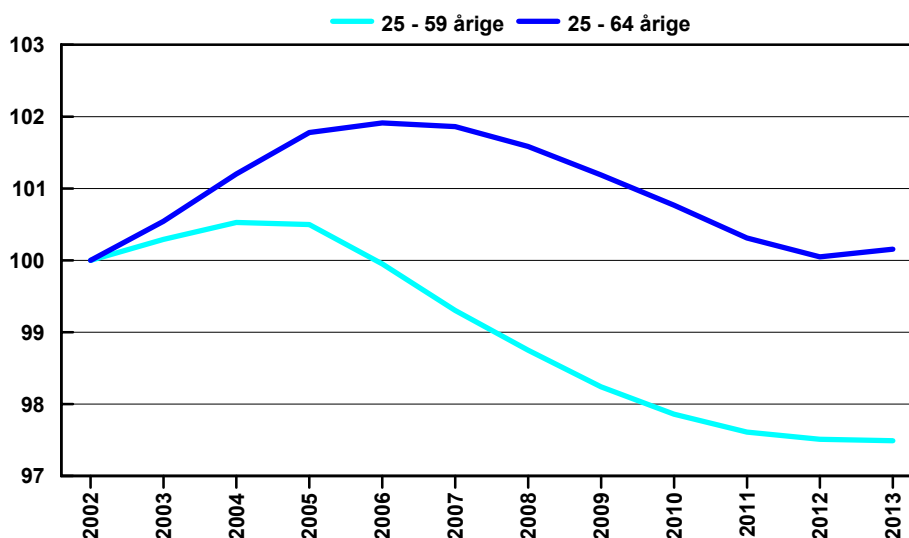
Den fremtidige udvikling adskiller sig markant fra perioden før 2002, hvor antallet af personer i den erhvervsaktive alder voksede med større hast. Samtidig er ledigheden faldet i den periode. Ledigheden var i 1993 på 13,4 procent, mens den i december 2001 var faldet til 5,2 procent.

Både befolkningstilvæksten og faldet i ledigheden har haft positiv indvirkning på kommunens indtægter i perioden 1993 til 2002. En tilsvarende positiv indvirkning kan således med de foreliggende prognoser ikke forventes i fremtiden.

Gennemsnitsalderen for andelen af befolkningen i den erhvervsaktive aldersgruppe er stigende. Målt i antallet af 25-59 årige forventes befolkningsgruppen at falde 2,5 procent fra 2002 til 2013, hvilket svarer til godt 3700 personer.

Derimod forventes antallet af 60-64 årige at stige med en tredjedel, hvilket svarer til knap 4000 personer. Når andelen, der befinder sig i den erhvervsaktive alder, betegnes som stort set uændret fra 2002 til 2013 forudsættes det imidlertid, at de 25-59-årige og de 60-64-årige har samme erhvervsfrekvens. Da det ikke er tilfældet er det mere sandsynligt at det demografiske bidrag til arbejdsstyrken falder reel frem til 2013.

Figur A.1.5.: Udviklingen i antallet af 25-64 årige i Århus Kommune, 2002-2013. Indeks 2002=100.

Appendiks 2

Forudsætninger for beregning af det økonomiske råderum

Analysen af Århus Kommunes økonomiske råderum er opbygget omkring kommunens resultatopgørelse. I resultatopgørelsen angiver overskuddet forskellen mellem indtægter og udgifter på det skattefinansierede område. "Hvile i sig selv"-området og den ikke-skattefinansierede del af ældreboliger er ikke medregnet i overskuddet.

Det skal understreges, at der alene er tale om en scenariebaseret opgørelse, der tager sit udgangspunkt i det vedtagne budget for året 2002. Budgetforudsætningerne for budget 2003 og senere år er således ikke fuldt ud kendte og vil bl.a. afhænge af indholdet af en eventuel aftale mellem regeringen og KL om den kommunale økonomi for 2003. Alene af denne grund vil der givetvis forekomme afvigelser mellem det scenariebaserede råderum i anlægsanalysen og nøgletallene i Magistratens budgetforslag for 2003.

Råderumsberegningen må derfor *ikke* opfattes som et skøn over nøgletallene i Magistratens Budgetforslag 2003, men derimod som et scenariebaseret værktøj til at vurdere muligheder og udfordringer i et 10-årigt perspektiv.

Alle priser i alle år er opgjort i 2002-niveau. Dette gælder også skatter og generelle tilskud m.v., der i budgetmæssig sammenhæng opgøres i løbende priser. Begrundelsen er hensynet til sammenlignelighed over en 10-årig periode.

For 2001 er angivet forventet resultat 2001, for 2002 er angivet vedtaget budget 2002. Fra og med 2003 er udgifter og indtægter fremskrevet med en række forudsætninger, der dels tager udgangspunkt i det vedtagne budget 2002, dels tager udgangspunkt i den seneste befolkningsprognose fra september 2001. Forudsætningerne er beskrevet i det følgende.

1. Udgifter

Udgifterne på det skattefinansierede område består af driftsudgifter, anlægsudgifter, udgifter til momsudligningsordningen, finansielle tilskud og af renteindtægter.

Af hensyn til forenkling af modellen ses der bort fra den nuværende ordning hvor hovedarterne 2 og 4 bliver fremskrevet med halvdelen af prisfremskrivningen.

Driftsudgifterne er opdelt i 2 grupper: Driftsudgifter som er forudsat at afhænge af befolkningsudviklingen, henholdsvis driftsudgifter som er forudsat ikke at afhænge af befolkningsudviklingen.

1.1. Driftsudgifter som er forudsat at afhænge af befolkningsudviklingen

En væsentlig del af driftsudgifterne på de store serviceområder afhænger af befolkningsudviklingen. Disse beløb er fremskrevet med de befolkningsmodeller, som anvendes i den almindelige budgetlægning. De største udgiftsområder, som afhænger af befolkningsudviklingen, er pasning af børn i 0-6 års alderen, folkeskolen og pleje af ældre på 65 år og derover.

Konkret er der anvendt budgetmodeller på områderne børnepasning (daginstitutioner), skoler (folkeskoler, privatskoler, efterskoler, SFO og fritidshjem), ældre (plejepersonalemодellen) og handicapområdet. Bemærk børnepasning er eksklusiv SFO og fritidshjem, som budgetmodelmæssigt er inkluderet i skoleområdet. De handicappedes andel af befolkningen er forudsat uændret.

Af hensyn til forenkling af analysen er der ikke foretaget befolkningsfremskrivning vedrørende sundhedsområdets budgetmodeller samt sprogcentrets budgetmodel. Disse områder udgør en mindre andel af det samlede budget. Sundhedsområdet indeholder udgifter til sundhedsplejersker, tandpleje og skolelægeordning, mens sprogcentrets budgetmodel indeholder udgifter til undervisning af flygtninge og indvandrere. Det bemærkes, at størstedelen af udgifterne til undervisning af flygtninge og indvandrere revideres af staten.

Ved befolkningsfremskrivningen af udgifterne er forudsat et uændret serviceniveau. Det betyder, at hvis en befolkningsgruppe bliver større på områder dækket af budgetmodeller, vil udgifterne stige, og omvendt vil udgifterne falde, hvis befolkningsgruppen bliver mindre.

En betingelse for at overholde forudsætningen om uændret serviceniveau er således, at der er vilje til at omprioritere mellem de kommunale serviceområder i takt med befolkningsudviklingen. Hvis ikke denne omprioritering finder sted, vil det ikke være muligt at opnå den beregnede udvikling i økonomien.

På baggrund af de gjorte forudsætninger kan den befolkningsafhængige vækst i driftsudgifterne opgøres til ca. 0,1 procent om året i gennemsnit i perioden 2003-2013. Dette svarer i øvrigt til niveauet i analysen *Service 2020 - udfordringer og valg* (1999). Beregningen hviler som nævnt på forudsætningen om vilje til at omprioritere mellem serviceområderne ved forskydninger i befolkningsgruppernes relative størrelser.

1.2. Driftsudgifter som ikke afhænger af befolkningsudviklingen

En række udgifter er forudsat at være uafhængige af befolkningsudviklingen og dermed som udgangspunkt uændrede i perioden 2002 til 2013. Det drejer sig bl.a. om udgifter til indkomstoverførsler, administration, sundhedsplejersker, tandpleje, skolelægeordning, grønne områder og miljø, biblioteksvæsenet, fritid og kultur, vejvæsen og den kollektive trafik.

1.2.1. Overførsler

Kommunens udgifter til indkomstoverførsler er forudsat uændret. Det gælder både de budgetgaranterede og de ikke budgetgaranterede udgifter.

Budgetgaranterede områder

Budgetgarantien dækker nettoudgifter til kontanthjælp, orlovsydelse til kontanthjælpsmodtagere, aktivering, førtidspension, erhvervsgrunduddannelser og danskundervisning af udlændinge samt introduktionsydelse og aktivering efter integrationsloven. Budgetgarantien medfører, at statstilskuddet til kommunerne under ét øges eller reduceres i takt med udviklingen i de samlede budgetgaranterede udgifter.

Forudsætningen vedrørende de budgetgaranterede udgifter må derfor ses i sammenhæng med forudsætningen for generelle tilskud (jf. pkt 2.1 nedenfor).

Det forudsættes at Århus Kommunes udgifter på de budgetgaranterede områder udvikler sig parallelt med resten af landet, og at disse udgifter er konstante i perioden 2003-2013. Holder denne forudsætning, vil der ikke ske ændringer af betydning på de budgetgaranterede områder i Århus Kommune. I praksis vil udgifterne formentlig ændre sig i perioden, bl.a. pga. ændringer i konjunkturer mv., men beregningsteknisk forudsættes således uændrede konjunkturer.

Ikke budgetgaranterede områder

Overførsler på de ikke-budgetgaranterede områder omfatter sygedagpenge, boligsikring, boligydelse, helbredstillæg til pensionister, efterlevelseshjælp m.v. Overførsler på de ikke budgetgaranterede områder forudsættes ligeledes uændrede. Det bemærkes, at langt hovedparten af disse udgifter er ikke-styrbare. I henhold til Århus Kommunes styringsprincipper skal eventuelle merudgifter på det ikke-styrbare område finansieres inden for det samlede styrbare område.

1.2.2. Øvrige driftsudgifter

Ud over udgifter til overførsler er der yderligere en del af driftsudgifterne, som forudsættes uændret. Det drejer sig om administration, sundhedsplejersker, tandpleje, skolelægeordning, psykiatriområdet, fritidstilbud til handicappede børn, grønne områder og miljø, biblioteksvæsenet, fritid og kultur, vejvæsen og den kollektive trafik.

Såfremt det nuværende serviceniveau ønskes fastholdt, udtrykker forudsætningen et krav om effektivitetsstigninger, da befolkningstallet i samme periode stiger. Et serviceløft kan med de valgte forudsætninger kun ske ved omprioritering og effektivitetsstigninger.

1.2.3. Samlet vækst i driftsudgifter

Foruden den befolkningsafhængige vækst i de samlede driftsudgifter, der som nævnt udgør ca. 0,1 procent årligt i perioden, er beregningsteknisk forudsat en yderligere realvækst i de samlede driftsudgifter på 0,4 procent årligt. Herved er den samlede forudsatte vækst i driftsudgifter ca. 0,5 procent årligt i perioden. Dette er i historisk perspektiv en lav realvækst i driftsudgifterne.

Således voksede KL-kommunernes opgavekorrigerede serviceudgifter i perioden R1995-R2000 med gennemsnitligt 2,0 procent årligt. Opgavekorrigeret betyder, at der beregningsteknisk er renset for de ændringer i udgifterne, der følger af ny lovgivning. I de to sidste år i perioden (R1999 og R2000) udgjorde den gennemsnitlige årlige vækst i de opgavekorrigerede serviceudgifter 1,9 procent. Billedet ændrer sig i øvrigt ikke væsentligt, hvis man i stedet betragter udviklingen i KL-kommunernes samlede, opgavekorrigerede nettodriftsudgifter, hvor den gennemsnitlige årlige vækst i perioden R1995-R2000 udgjorde 1,9 procent.

Selv om den i anlægsanalysen forudsatte årlige vækst i driftsudgifterne på ca. 0,5 procent således er relativt lav, skønnes det ikke realistisk at forudsætte et højere niveau på baggrund af regeringens målsætning om en vækst i de samlede offentlige udgifter på 0,5 procent efter 2005.

Det skal understreges, at den forudsatte udgiftsvækst på 0,4 procent ud over hvad befolkningsudviklingen tilsiger kun kan anvendes til serviceløft, såfremt de øvrige forudsætninger holder. Hvis der f.eks. ikke (som forudsat i afsnit 1.2.2 ovenfor) sker en effektivisering i de øvrige driftsudgifter, eller hvis de ikke-styrbare udgifter, herunder overførsler, udvikler sig mindre gunstigt end forudsat, vil råderummet til serviceløft blive mindre end 0,4 procent. Endelig er det selvsagt ikke givet, at indtægterne i Århus Kommune vil være tilstrækkelige til at finansiere en vækst i driftsudgifterne, der svarer til det forudsatte niveau på landsplan. Således har eksempelvis udfordringen i de sidste år af 4-års perioden 1999-2002 ikke været at holde udgiftsvæksten i serviceudgifterne under den aftalte 1 procent, men derimod at finansiere en vækst på 1 procent.

Såfremt der er politisk ønske herom kan en andel af det forudsatte råderum til serviceløft i stedet anvendes til at finansiere anlægsudgifter. Eksempelvis vil en 0,1 procentpoints reduktion i den ikke-befolkningsafhængige vækst i driftsudgifterne (fra 0,4 procent til 0,3 procent) i hvert af årene 2003-2013 muliggøre en enkeltstående anlægsinvestering i 2013 på 787 mio. kr. uden at forringe den finansielle egenkapital ultimo perioden. I et enkelt år giver en 0,1 procent reduktion i væksten i driftsudgifterne i alt ca. 9 mio. kr. i ekstra råderum. En reduktion i væksten i

driftsudgifterne fra 0,4 % til 0,3 % vil naturligvis forøge forskellen mellem det tidligere (1995-2000) og det fremtidige niveau.

1.3. Anlægsudgifter

De skattefinansierede nettoanlægsudgifter følger beskrivelsen heraf i afsnit 3. Nettoudgifterne forudsættes i de fleste år i perioden at udgøre ca. 250 mio. kr. Heri er på baggrund af gennemsnittet de seneste 10 regnskabsår forudsat nettoindtægter vedrørende jordforsyningen på 50 mio. kr. årligt.

1.4 Moms

Kommuner betaler ikke moms af opgaver, som udføres i kommunalt regi, hvorimod der betales moms af opgaver, som udføres af private virksomheder. For at sidestille privat og kommunal opgavevaretagelse ved den enkelte kommunes valg af leverandør, kan kommunerne få refundert momsudgifterne fra den mellemkommunale momsudligningsordning.

Momsudligningsordningen finansieres af kommunerne selv, der bidrager i forhold til størrelsen af deres beskatningsgrundlag. Jo mere moms kommunerne betaler for opgaver varetaget af private virksomheder, desto større bliver momspuljen og desto større bliver kommunernes udgifter til momsudligningsordningen.

Kommunernes samlede momsudgifter er indtægter for staten. Det betyder, at staten tjener 25 % af hver kommunal krone, som anvendes til at købe ydelser fra private virksomheder.

I forbindelse med de årlige forhandlinger mellem KL og den tidligere regering om kommunernes økonomi er der i perioden 1999-2002 hvert år foretaget et skøn over de samlede kommunale momsudgifter. Dette skøn er indgået i det såkaldte balanceregnestykke, hvori det ved en regulering af statstilskuddet er tilstræbt, at kommunerne under ét kunne finansiere den aftalte årlige realvækst i serviceudgifterne på 1 procent. Der er med andre ord taget højde for udviklingen i de samlede kommunale momsudgifter ved fastsættelsen af statstilskuddet.

Da statstilskuddet fordeles til den enkelte kommune i forhold til beskatningsgrundlaget, dvs.

samme fordelingsnøgle som kommunen bidrager efter til momsudligningsordningen, påvirkes den enkelte kommunes økonomi ikke af øgede momsudgifter på landsplan, hvis disse kompenseres via øget statstilskud.

Det forudsættes, at der også fremover ved de årlige økonomiforhandlinger i fastsættelsen af statstilskuddet tages højde for udviklingen i de samlede kommunale momsudgifter. På denne baggrund forudsættes Århus Kommunes momsudgifter beregningsteknisk at være uændrede i perioden frem til 2013. Dette skal ses i sammenhæng med forudsætningerne vedrørende generelle tilskud, der jf. afsnit 2.1 ligeledes forudsættes uændrede i perioden.

1.5. Finansielle tilskud

Finansielle tilskud, som er forskydninger i langsigtede tilgodehavender (eksklusiv pantebreve), omfatter udlån til beboerindskud, lån til betaling af ejendomskat for pensionister samt indskud i Landsbygefonden.

Den sidstnævnte post er den væsentligste og vedrører kommunens grundkapitalindskud ved opførelse af almennyttige boliger. Det er her forudsat, at udgifterne i perioden 2002-2005 modsvarer det vedtagne budget for 2002-2005, hvor en lovændring reducerede udgifterne til indskudskapital fra 14 til 7 procent af anskaffelsessummen i perioden 2002-2004.

Fra 2006 og frem er forudsat en kvote på 225 familieboliger samt 350 ungdomsboligenheder med indskudskapital på 14 %, hvilket giver et samlet indskud i landsbygefonden på ca. 46 mio. kr. (2002-pl). Tillagt udlån til beboerindskud og lån til betaling af ejendomskat for pensionister på samlet 25 mio. kr. udgør finansielle tilskud herefter 71 mio. kr. årligt fra 2006.

1.6. Renteudgifter

I budget 2002 er der budgetteret med 108 mio. kr. i renteindtægter. Da regnskabet for 2001 endnu ikke er aflagt forudsættes 2002 at være udgangsniveauet for perioden 2003-2013. Herudover er renteindtægterne korrigeret for en forventning på 5 procent af det akkumulerede årlige overskud eller underskud.

2. Indtægter

Indtægterne på det skattefinansierede område består af generelle tilskud og udligning samt af skatter.

2.1. Generelle tilskud og udligning

I perioden 2003 til 2013 er generelle tilskud og udligning forudsat uændret fra 2002-niveauet i budget 2002-2005. Denne forudsætning har baggrund i flere forhold.

For det første, at der ikke sker ændringer på de budgetgaranterede områder i perioden 2003 til 2013. Denne forudsætning skal ses i sammenhæng med forudsætningen om uændrede nettoudgifter til de budgetgaranterede områder på udgiftssiden, jf. afsnit 1.2.1.

For det andet, at væksten i kommunens skatteindtægter pr. indbygger forudsættes at følge væksten for hele landet. Herved bliver udligningen af beskatningsgrundlag konstant. Tilsvarende forudsættes udviklingen i udgiftsbehovet pr. indbygger at følge udviklingen på landsplan, hvorved indtægterne fra udligningen af udgiftsbehov forbliver uændrede.

For det tredje, at de samlede kommunale momsudgifter beregningsteknisk er forudsat uændrede, jf. afsnit 1.4.

For det fjerde udgør den forudsatte vækst i de samlede skatteindtægter (jf. afsnit 2.2 nedenfor) 0,5 procent. Da regeringen forudsætter en vækst i de samlede offentlige udgifter på 0,5 procent forventes på den baggrund ingen balancereduktion af generelle tilskud.

Det skal bemærkes, at der er store usikkerheder om de fremtidige indtægter fra generelle tilskud. Ud over usikkerheden ved ovennævnte antagelser er der usikkerhed om konsekvensen for Århus Kommune af den reform af tilskuds- og udligningssystemet, som gennemføres med virkning fra 2004. Reformen skal bl.a. søge at imødegå byrdeforskydninger som følge af grundtakstreformen på de sociale område, men der er i øvrigt jf. regeringens kommissorium for udvalgsarbejdet (marts 2002) åbnet op for gennemgribende ændringer af hele systemet.

2.2. Skatter

Skatterne er forudsat at stige med befolkningsudviklingen plus en yderligere realvækst.

2.2.1. Stigning i skatter som følge af befolkningsudviklingen

Indkomstskatteindtægterne er fremskrevet med den befolkningsmæssige udvikling på baggrund af den gennemsnitlige indtægt pr. aldersgruppe. I perioden 2003-2013 giver det en gennemsnitlig årlig stigning i udskrivningsgrundlaget på ca. 0,35 procent.

Alle øvrige skatter er holdt konstante. Da alle priser er opgjort i faste priser, forudsættes de øvrige skatter *samlet* altså at følge pris- og lønudviklingen. Disse skatter er konjunkturfølsomme, det gælder ikke mindst selskabsskat, men også grund- og ejendomsskatter. For ejendomsværdiskatten er der dog indført et nominelt skatteloft. Da der samtidig er forudsat uændrede konjunkturer, forudsættes de øvrige skatter på den baggrund samlet uændrede.

Da de øvrige skatter forudsættes uændrede, bliver den gennemsnitlige årlige demografiske vækst i de samlede kommunale skatteindtægter på ca. 0,30 procent i perioden 2003-2013.

Med befolkningsfremskrivningen af indkomstskatteindtægterne bliver det demografiske bidrag til arbejdsstyrken indregnet på indtægtssiden. Selv om antallet af 25 til 64-årige ikke stiger fra 2003 til 2013, vokser kommunens skatteindtægter. Det skyldes, at der er et stigende antal personer uden for aldersgruppen 25 til 64 år, der oppebærer en indtægt. Det gælder for eksempel studerende og pensionister.

De kommende generationer af ældre kan forventes at have en højere indkomst end i dag, hvilket isoleret set kan medføre en indtægtsfremgang for kommunen. Denne effekt er ikke indregnet i analysen.

Ved at fremskrive skatteindtægterne med den gennemsnitlige indtægt pr. aldersgruppe forudsættes implicit, at erhvevsfrekvensen i de enkelte aldersgrupper forbliver uændret. Hvis for eksempel i stedet en større andel af de flygtninge og indvandrede, der i dag står uden for

arbejdsmarkedet, vinder fodfæste på arbejdsmarkedet, vil en større andel af gruppen af 25 til 64-årige indgå i arbejdsstyrken. Dermed vil arbejdsstyrken kunne vokse, selv om aldersgruppen af 25 til 64-årige ikke vokser. Dette vil kunne give øgede skatteindtægter. Denne effekt er ikke indregnet i analysen.

2.2.2. Realvækst i skatter

Udover kommunens indtægtsfremgang som følge af befolkningsudviklingen er indkomstskatteindtægterne tillagt en realvækst på 0,2 procent om året. Forenklet skyldes realvæksten på 0,2 procent, at varepriserne forventes at stige mindre end lønnen. Skatteindtægterne afhænger af lønudviklingen, mens de kommunale udgifter både afhænger af lønudviklingen og prisudviklingen. Hvis lønnen forventes at stige mere end priserne vil der være en større vækst i skatterne end i udgifterne.

Realvæksten i udskrivningsgrundlaget ud over befolkningsudviklingen kan skyldes tre forhold: en stigning i arbejdsstyrken, en stigning i beskæftigelsen eller en stigning i produktiviteten. Det er *stigningen i produktiviteten*, der ligger til grund for realvæksten i udskrivningsgrundlaget, da hverken beskæftigelsen eller arbejdsstyrken forudsættes at stige nævneværdigt.

Den offentlige sektor

Produktivitetsstigninger i den offentlige sektor medfører ikke flere skatteindtægter, men mulighed for at forbedre serviceniveauet inden for den eksisterende økonomiske ramme. Potentialet for effektiviseringer og rationaliseringer ved at anvende ny teknologi inden for den offentlige serviceproduktion er set i forhold til den private sektor mere begrænset. Dette hænger sammen med, at opgaverne som det offentlige og især kommunerne varetager er meget arbejdskraftintensive, hvilket bevirker, at det kun i relativt begrænset omfang er muligt at drage fordel af den teknologiske udvikling. Effektiviseringer skal således hovedsageligt tilvejebringes via nye organisationsformer. Der er i beregningen af kommunens overskud indlagt effektivitetsstigninger. Effektivitetsgevinsterne er indlagt i modellen ved, at en stor del af driftsudgifterne - herunder administration, vejvæsen, kollektiv trafik, grønne områder og miljø, m.v. - er forudsat uændret, selv om kommunens befolkningstal stiger.

Den private sektor

Produktivitetsstigninger i den private sektor er hovedårsagen til realvæksten i skatteindtægterne. Det forudsættes, at produktivitetsstigninger i den private sektor øger velstanden i samfundet og derved bidrager til en økonomisk vækst i BNP målt i faste priser. Det medfører, at lønnen stiger mere end priserne, da arbejdskraften aflønnes i forhold til værdien af produktion. I Finansministeriets fremskrivning af dansk økonomi til 2035 i *Finansredegørelsen 2001* forudsættes således produktivitetsvækst i den private sektor på ca. 2 procent årligt. Dette modsvarer et beregnet historisk gennemsnit.

På kort sigt kan man forestille sig, at lønnen i det offentlige og private ikke er helt sammenfaldende, men på længere sigt vil lønftaler og markeds kræfter medføre, at lønudviklingen i de to sektorer ikke vil være afgørende forskellig. På den baggrund forudsættes den private sektors produktivitetsevinst delt med offentligt ansatte og modtagere af indkomstoverførsler. Hvis lønnen i den offentlige sektor ikke følger med udviklingen i den private sektor, ville det blive det vanskeligt for den offentlige sektor at tiltrække tilstrækkelig arbejdskraft.

I Økonomisk Redegørelse fra januar 2002 (Finansministeriet) forudsættes for perioden 2001-2010 lønstigninger på ca. 3,9 procent og prisstigninger på ca. 1,8 procent. I regnskabet for 2000 for alle landets kommuner udgør andelen af udgifter der afhænger af lønudviklingen 90

procent, mens andelen af udgifter der afhænger af priserne udgør 10 procent. I denne opgørelse er det forudsat at løn (hovedart 1 og 5.1), entreprenør- og håndværkerydelser (art 4.5) samt øvrige tjenesteydelser (art 4.0 og 4.9) stiger med lønudviklingen, mens brændsel (art 2.3) samt øvrige varer og anskaffelser (art 2.2, 2.6, 2.7 og 2.9) stiger med prisudviklingenⁱⁱ. På den baggrund bliver kommunens pris- og lønindeks i det 10-årige perspektiv 3,7 procent.

Da den nominelle vækst i udskrivningsgrundlaget ud over befolkningsudviklingen må forudsættes at stige med lønudviklingen på 3,9 procent vil den tilsvarende realvækst i udskrivningsgrundlaget være 0,2 procent.

Det bemærkes, at Finansministeriet i *Finansredegørelsen 2001* (maj 2001) tilsvarende har foretaget en fremskrivning af dansk økonomi til 2035, hvor den forudsatte lønstigningstakt udgør ca. 4 procent og den forudsatte prisstigningstakt udgør ca. 2 procent. Dette kan i lighed med ovenstående begrunde en forudsætning om en realvækst i udskrivningsgrundlaget på ca. 0,2 procent.

Da den demografisk betingede vækst i skatteindtægterne som nævnt i afsnit 2.2.1 udgør ca. 0,3 procent årligt i perioden 2003-2013, bliver den samlede årlige vækst i skatteindtægterne ved beregningen af det økonomiske råderum i alt ca. 0,5 procent årligt i perioden.

ⁱⁱ Kilde til de enkelte arters vægte er KL's budgetvejledningsskrivelse 1-1, 13. marts 2002

Appendiks 3: Oversigtstabel: Forslagene fra magistratsafdelingerne Anlægsudgifter indeholdt i forslagene

Sektor	Forslag	B2003	B2004	B2005	B2006	B2007	B2008	B2009	B2010	B2011	B2012	B2013
1.02	To kommunale bofællesskaber årligt med hver 16 boliger til voksen handicap og psykiatrimrådet	0,0	0,0	3.908,0	3.908,0	3.908,0	3.908,0	3.908,0	3.908,0	3.908,0	3.908,0	3.908,0
1.02	To kommunale servicearealer årligt i tilknytning til opførelse af 2 nye komm. bofællesskab, jf. forslag 1 ovenfor.	0,0	0,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0
1.02	Ombygning af det udtidsvarende plejehjem, pensionatet Bredgade 95, Malling (tidl. under M3)	0,0	1.800,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.02	K. B. anlægsbeløb til ekstraordinær vedligeholdelse af ældre ejendomme i Socialafdelingens regi	2.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.02	Byformyelse af boligkomplekset Grundtvigsvej 10-16, heraf forventes flere boliger (ca. 10-20) til Socialafdelingens målgrupper, inkl. social indsats af mindre ressourcekrævende omfang	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.80	Sikring af pasningsgaranti - anlægsudgift			39.068,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.80	Vedligeholdelse af udbygningssplan/udskiftning af midlertidige institutioner	0,0	0,0	0,0	6.342,0	6.342,0	6.342,0	6.342,0	6.342,0	6.342,0	6.342,0	6.342,0
1.80	Omstrukturering af 2 daginstitutioner pr. år	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0
1.80	Reservepladser til garanti - 216 pladser i vuggestue	25.350,0	25.350,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.80	Modernisering og renovering	48.000,0	48.000,0	53.000,0	53.000,0	53.000,0	53.000,0	53.000,0	53.000,0	53.000,0	53.000,0	53.000,0
1.90	Sundhedsområdet	700,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.02	Renoveringsarbejder Silkeborgvej 622, Gudrunsvvej 78-82 og Vestergade 55	7.500,0	13.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	Diverse nye veje og reguleringer (Ramme)	3.600,0	1.900,0	10.600,0	13.000,0	10.900,0	9.000,0	2.000,0	4.800,0	6.700,0	2.000,0	0,0
2.52	Færdiggørelse af åfrilægning (Ramme)	0,0	0,0	10.400,0	6.000,0	18.000,0	8.300,0	12.500,0	16.800,0	12.000,0	0,0	0,0
2.52	Herredsvej, forlægning vest om Skejby	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7.000,0	10.000,0	10.000,0	0,0	0,0	0,0
2.52	Supplerende KB-er (Ramme)	0,0	0,0	11.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0
2.52	Vejreguleringer (Ramme)	0,0	0,0	5.000,0	10.000,0	6.000,0	6.800,0	4.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	P-Information	0,0	0,0	2.000,0	2.100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	P-pladser, erstatning for p-plads Skolebakken	0,0	0,0	0,0	15.000,0	15.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	P-pladser, erstatning for p-plads Skolebakken	0,0	0,0	0,0	-7.500,0	-7.500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	Værkmestergade, ny bygade, Frederiks Allé - Søren Frichs Vej. Incl. regul. af Søren Frichs Vej	0,0	0,0	40.000,0	40.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	Marselis Boulevard, tunnel (1/3 af anlægsudgift)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60.000,0	60.000,0	70.000,0	70.000,0	0,0
2.52	Bynære havnearealer, trafikomlægninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15.000,0	15.000,0	20.000,0
2.52	Rødlundvej, forlængelse fra Næshøjvej til Stillingvej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10.000,0	0,0	0,0
2.52	Søren Frichs Vej, regulering mellem Ringgaden og Ringvejen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10.000,0	0,0
2.52	Rutebilstation, bidrag til signalanlæg, cykelsti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10.000,0	0,0
2.52	Uafklarede vejprojekter	0,0	0,0	0,0	15.000,0	15.000,0	15.000,0	15.000,0	15.000,0	0,0	0,0	0,0
2.54	K.B. Genopretning af vejenes vedligeholdelse, slidlag	0,0	0,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.54	K.B. Genopretning af vejenes vedligeholdelse, fortove	0,0	0,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.83	Parker m.v.	0,0	1.500,0	1.900,0	3.400,0	2.900,0	3.400,0	1.400,0	1.600,0	1.000,0	1.000,0	1.000,0
2.83	Træplantninger langs gader og veje m.v.	0,0	3.500,0	2.000,0	1.500,0	3.000,0	1.500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.83	Skovrejsning	0,0	0,0	4.000,0	4.000,0	4.000,0	9.500,0	12.000,0	12.000,0	12.000,0	12.000,0	13.000,0
2.83	Naturgenopretning m.v.	2.000,0	1.000,0	3.500,0	3.000,0	1.500,0	0,0	0,0	6.000,0	3.000,0	0,0	0,0
3.33	Restfinansiering fase II, 1. del (32 boliger)	0,0	0,0	6.071,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Boliger til vækst, midtbyen	0,0	0,0	0,0	6.000,0	32.000,0	57.000,0	-65.693,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Boliger til vækst i øvrigt	0,0	0,0	500,0	3.674,0	38.000,0	52.312,0	-56.544,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Erstatningsboliger			4.000,0	22.089,0	-16.983,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Ægteparboliger	0,0	0,0	2.000,0	1.707,0	0,0	2.000,0	1.707,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Gellerup	0,0	0,0	0,0	2.000,0	14.010,0	-13.897,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Fortegården	0,0	0,0	0,0	500,0	3.000,0	12.053,0	-12.912,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Sct. Olaf	0,0	0,0	0,0	500,0	2.500,0	10.171,0	-10.859,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	360 boliger (fase III)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2.000,0	14.179,0	54.963,0	55.998,0	-81.232,0	0,0
3.33	100 ældreboliger	0,0	0,0	0,0	0,0	4.000,0	34.000,0	-25.631,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Opgradering af lokalcenterfaciliteter	0,0	0,0	7.200,0	8.000,0	8.000,0	5.910,0	5.910,0	5.910,0	5.910,0	5.910,0	0,0
3.33	Initiativer til forebyggelse og sundhedsfremme	0,0	0,0	1.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.10	Lokaleprogram			13.167,0	5.924,0	2.735,0	1.368,0	1.368,0	3.000,0	3.000,0	0,0	0,0
4.10	Modernisering af skoler (grovkits'er)	0,0	0,0	0,0	54.700,0	54.700,0	54.700,0	54.700,0	44.200,0	4.096,0	4.096,0	4.096,0
4.10	Ny skole i Lisbjerg (netto fræget net salg og drift af nuværende Lisbjergskole)	0,0	2.000,0	6.000,0	77.000,0	55.000,0	-500,0	10.500,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.10	Afskaffelse af vandklasser	13.160,0	13.160,0	13.160,0	13.160,0	13.160,0	13.160,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.10	10. klasse centre	6.000,0	6.000,0	2.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.10	Svømmehal ved ny skole i Lisbjerg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22.500,0	22.500,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Genopretning af fritids- og kulturbygninger	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Pulje til genopretning og modernisering af århusianske idrætsanlæg	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0
4.20	Udbygning af fodboldbaner	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0	5.000,0
4.20	Idræts- og undervisningsbyggeri på Frederiksberg (Kommunal andel)	3.000,0	14.000,0	12.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Plakatumseet	2.500,0	2.500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	3 nye kommunale idrætshaller	0,0	0,0	11.250,0	11.250,0	11.250,0	11.250,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Fremrykning af idrætsinvesteringer	9.300,0	9.300,0	9.300,0	9.300,0	9.300,0	9.300,0	-9.300,0	-9.300,0	-9.300,0	-9.300,0	-9.300,0
4.20	Indretning af øvelokaler til rytmisk musik samt kunstnerværksteder	0,0	2.000,0	4.000,0	7.000,0	4.000,0	2.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Atletikhal til afløsning for Marselisborghallen	0,0	0,0	12.500,0	12.500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Kunstkøb til udsmykning af byarealer	0,0	0,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0	3.000,0
4.20	Klubfaciliteter til ro- og dykkerklubberne på Århus Havn	0,0	0,0	10.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Erstatningsanlæg for Lystrup Enge Idrætsanlæg	3.700,0	3.700,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Genopretning af rådighedsbeløb til aktuelle idrætsinvesteringer (herunder anlægstilskud til 4 nye foreningsdrevne haller)	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0
4.20	Renovering og modernisering af Gellerupbadet	5.000,0	5.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Etablering af elitelandsby ved cykelsportens arealer	0,0	11.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Skojehal i sydbyen	0,0	0,0	0,0	27.500,0	27.500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.30	Etablering af Multimediehus	1.200,0	1.100,0	1.100,0	165.000,0	123.000,0	62.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.50	Udbygning af Musikhuset til samling af Den Jyske Opera, Aarhus Symfoniorkester og Filuren	0,0	0,0	8.100,0	90.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.40	Højklasset busbaner på indfaldsvejene	3.500,0	20.000,0	20.000,0	20.000,0	20.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.40	Indførelse af sporvogne	0,0	0,0	0,0	66.600,0	116.600,0	316.600,0	316.600,0	316.600,0	0,0	0,0	0,0

Appendiks 3, fortsat

Afledte driftsudgifter indeholdt i forslagene

Sektor	Forslag	B2003	B2004	B2005	B2006	B2007	B2008	B2009	B2010	B2011	B2012	B2013
1.02	To kommunale bofællesskaber årligt med hver 16 boliger til voksen handicap og psykiatrimrådet.	0,0	0,0	0,0	6.400,0	12.800,0	19.200,0	25.600,0	32.000,0	38.400,0	44.800,0	51.200,0
1.02	To kommunale servicearealer årligt i tilknytning til opførelsen af 2 nye komm. bofællesskaber, jf. forslag 1 ovenfor.	0,0	0,0	0,0	275,0	550,0	825,0	1.100,0	1.375,0	1.650,0	1.925,0	2.200,0
1.02	Ombygning af det utidssvarende plejehjem, pensionatet Bredgade 95, Malling (tidl under M3)	0,0	0,0	-1.200,0	-1.200,0	-1.200,0	-1.200,0	-1.200,0	-1.200,0	-1.200,0	-1.200,0	-1.200,0
1.02	K. B. anlægsbeløb til ekstraordinær vedligeholdelse af ældre ejendomme i Socialafdelingens regi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.02	Byformyelse af boligkomplekset Grundtvigsvej 10-16, heraf forventes flere boliger (ca. 10-20) til Socialafdelingens målgrupper, inkl. social indsats af mindre ressourcekrævende omfang	0,0	0,0	1.600,0	1.600,0	1.600,0	1.600,0	1.600,0	1.600,0	1.600,0	1.600,0	1.600,0
1.80	Sikring af pasningsgaranti - anlægsudgift	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.80	Vedligeholdelse af udbygningssplan/udskiftning af midlertidige institutioner	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.80	Omstrukturering af 2 daginstitutioner pr. år	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.80	Reservepladser til garanti - 216 pladser i vuggestue	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.80	Modernisering og renovering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.90	Sundhedsområdet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.02	Renoveringsarbejder Silkeborgvej 622, Gudrunvej 78-82 og Vestergade 55	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	Diverse nye veje og reguleringer (Ramme)	0,0	30,0	50,0	150,0	200,0	370,0	450,0	460,0	500,0	550,0	570,0
2.52	Færdiggørelse af åfrilægning (Ramme)	0,0	0,0	0,0	0,0	130,0	340,0	420,0	550,0	680,0	860,0	860,0
2.52	Herredsvej, forlægning vest om Skøjby	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	70,0	70,0	270,0	270,0	270,0
2.52	Supplerende KB-er (Ramme)	0,0	0,0	0,0	70,0	160,0	250,0	340,0	430,0	520,0	610,0	700,0
2.52	Vejreguleringer (Ramme)	0,0	0,0	0,0	50,0	150,0	220,0	220,0	260,0	260,0	260,0	260,0
2.52	P-Information	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
2.52	P-pladser, erstatning for p-plads Skolebakken	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	P-pladser, erstatning for p-plads Skolebakken	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	Værkmestergade, ny bygade, Frederiks Alle - Søren Frichs Vej. Incl. regul. af Søren Frichs Vej	0,0	0,0	0,0	0,0	800,0	800,0	800,0	800,0	800,0	800,0	800,0
2.52	Marselis Boulevard, tunnel (1/3 af anlægsudgift)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3.000,0
2.52	Bynære havnearealer, trafikomlægninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.52	Rødlundvej, forlængelse fra Næshøjvej til Stillingvej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	91,0	91,0
2.52	Søren Frichs Vej, regulering mellem Ringgaden og Ringvejen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
2.52	Rutebilstation, bidrag til signalanlæg, cykelsti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
2.52	Uafklarede vejprojekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.54	K. B. Genopretning af vejenes vedligeholdelse, slidlag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.54	K. B. Genopretning af vejenes vedligeholdelse, fortove	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.83	Parker m.v.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	300,0	600,0	600,0	600,0
2.83	Træplantninger langs gader og veje m.v.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	300,0	600,0	900,0	900,0
2.83	Skovrejsning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	600,0	900,0	900,0
2.83	Naturgenopretning m.v.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.33	Restfinansiering fase II, 1. del (32 boliger)	0,0	0,0	0,0	292,0	349,0	349,0	349,0	349,0	349,0	349,0	349,0
3.33	Boliger tilvækst, midtbyen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.093,0	1.093,0	1.093,0	1.093,0
3.33	Boliger tilvækst i øvrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	547,0	2.186,0	2.186,0	2.186,0	2.186,0
3.33	Erstatningsboliger	0,0	0,0	0,0	0,0	88,0	524,0	524,0	524,0	524,0	524,0	524,0
3.33	Ægteparboliger	0,0	0,0	0,0	0,0	184,0	184,0	184,0	368,0	368,0	368,0	368,0
3.33	Gellerup	0,0	0,0	0,0	0,0	2.112,0	2.286,0	1.268,0	1.268,0	1.268,0	1.268,0	1.268,0
3.33	Fortegården	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	62,0	514,0	1.193,0	1.193,0	1.193,0	1.193,0
3.33	Sct. Olaf	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	48,0	400,0	958,0	958,0	958,0	958,0
3.33	360 boliger (fase III)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7.894,0
3.33	100 ældreboliger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	751,0	751,0	751,0	751,0
3.33	Opgradering af lokalcenterfaciliteter	0,0	0,0	156,0	329,0	502,0	588,0	674,0	760,0	846,0	932,0	935,0
3.33	Initiativer til forebyggelse og sundhedsfremme	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.10	Lokaleprogram	624,0	974,0	1.174,0	1.213,0	1.291,0	1.330,0	1.369,0	1.447,0	1.525,0	1.525,0	1.525,0
4.10	Modernisering af skoler (grovkits)er	0,0	0,0	0,0	100,0	200,0	300,0	400,0	500,0	500,0	500,0	500,0
4.10	Ny skole i Lisbjerg (netto fraregnet salg og drift af nuværende Lisbjergskole)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2.411,0	2.411,0	2.879,0	2.879,0	2.879,0	2.879,0
4.10	Afskaffelse af vandreklasser	0,0	320,0	320,0	320,0	320,0	320,0	320,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.10	10. klasse centre	0,0	0,0	135,0	270,0	270,0	270,0	270,0	270,0	270,0	270,0	270,0
4.10	Svømmehal ved ny skole i Lisbjerg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	400,0	400,0	400,0
4.20	Genopretning af fritids- og kulturbygninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Pulje til genopretning og modernisering af århusianske idrætsanlæg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Udbygning af fodboldbaner	0,0	200,0	400,0	600,0	800,0	1.000,0	1.200,0	1.400,0	1.600,0	1.800,0	2.000,0
4.20	Idræts- og undervisningsbyggeri på Frederiksbjerg (Kommunal andel)	0,0	0,0	260,0	520,0	520,0	520,0	520,0	520,0	520,0	520,0	520,0
4.20	Plakatumseet	0,0	60,0	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0
4.20	3 nye kommunale idrætshaller	0,0	0,0	0,0	325,0	975,0	1.625,0	1.950,0	1.950,0	1.950,0	1.950,0	1.950,0
4.20	Fremrykning af idrætsinvesteringer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Indretning af øvelokaler til rytmisk musik samt kunstnerværksteder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Atletikhal til afløsning for Marselisborghallen	0,0	0,0	0,0	360,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0	720,0
4.20	Kunstkøb til udsmykning af byarealer	0,0	0,0	100,0	200,0	300,0	400,0	500,0	600,0	700,0	800,0	900,0
4.20	Klubfaciliteter til ro- og dykkerklubberne på Århus Havn	0,0	0,0	0,0	175,0	350,0	350,0	350,0	350,0	350,0	350,0	350,0
4.20	Erstatningsanlæg for Lystrup Enge Idrætsanlæg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.20	Genopretning af rådighedsbetalt til aktuelle idrætsinvesteringer (herunder anlægstilskud til 4 nye foreningsdrevne haller)	0,0	800,0	1.500,0	2.300,0	3.000,0	3.100,0	3.200,0	3.300,0	3.400,0	3.500,0	3.600,0
4.20	Renovering og modernisering af Gellerupbadet	0,0	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0
4.20	Etablering af elitelandsby ved cykelsportens arealer	0,0	0,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0
4.20	Skøjtehal i sydbyen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	400,0	400,0	400,0
4.30	Etablering af Multimediehus	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6.200,0	6.200,0	6.200,0	6.200,0	6.200,0
4.50	Udbygning af Musikhuset til samling af Den Jyske Opera, Aarhus Symfoniorkester og Filuren	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.40	Højklasset busbaner på indfaldsvejene	0,0	100,0	200,0	300,0	400,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0
5.40	Indførelse af sporvogne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0